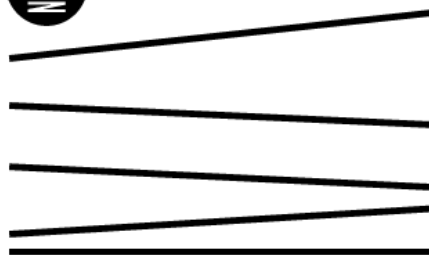

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Brøndsted, K. G.

Mange Streng : Ny Række Fortællinger.

Kbh, 1917

189 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

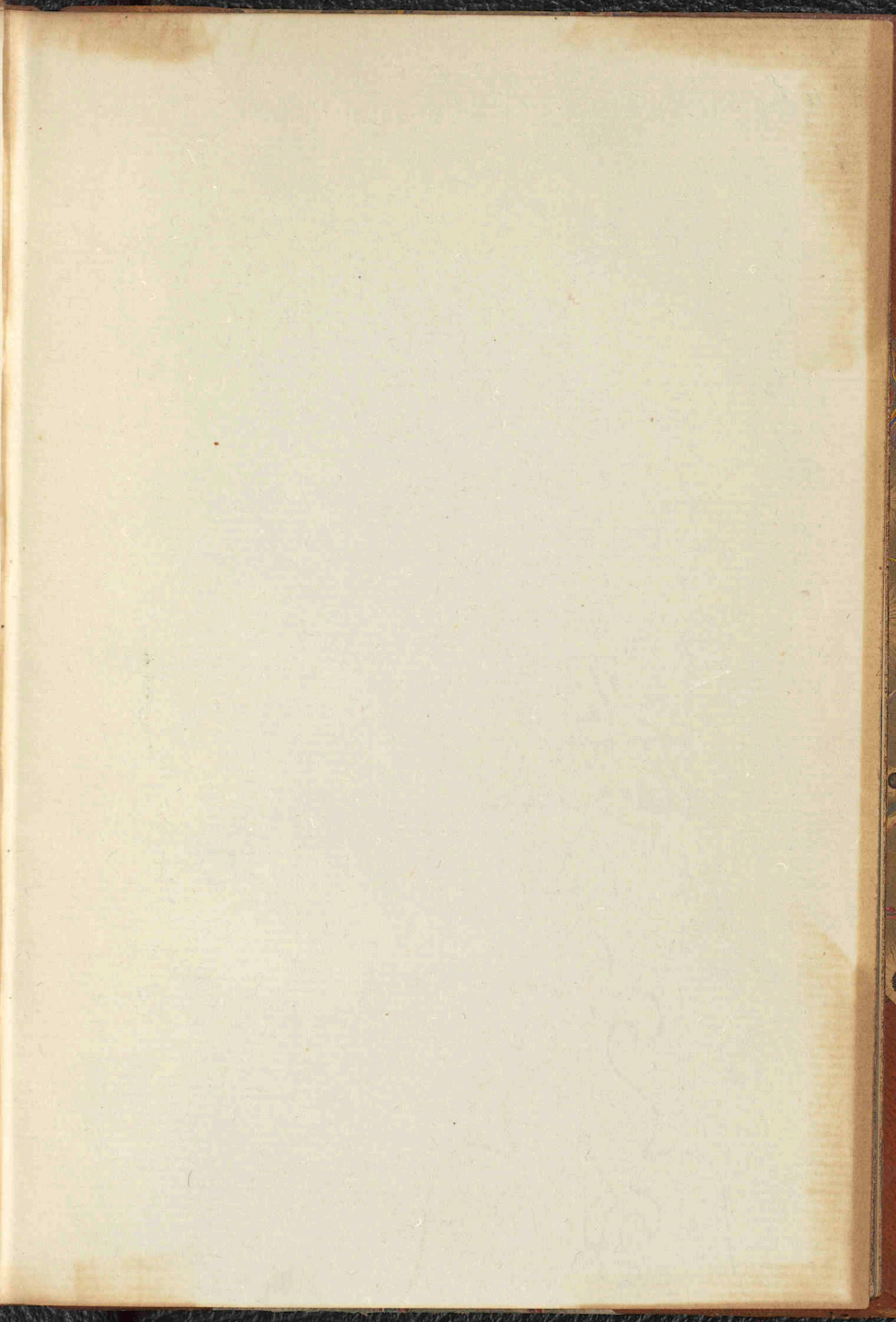
57. - 102

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130001751442

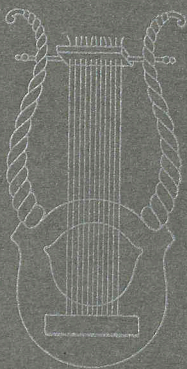

K. G. BRØNDSTED

MANGE STRENGE

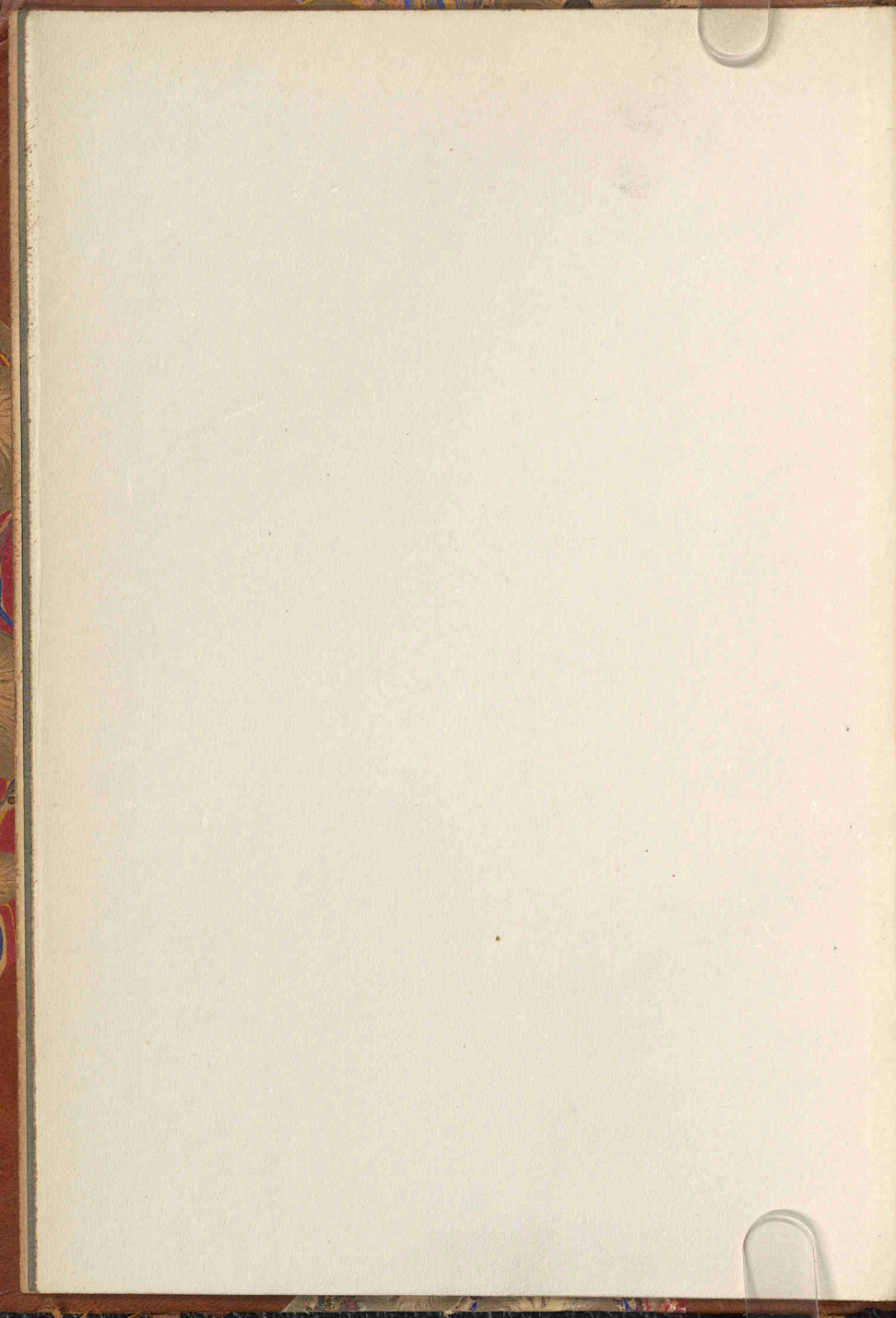
NY RÆKKE FORTÆLLINGER

H. HAGERUPS FORLAG
KØBENHAVN • MDCCCXVII

MANGE STRENGE

6918. 11402

K. G. BRØNDSTED

MANGE STRENGE

NY RÆKKE FORTÆLLINGER

KØBENHAVN
H. HAGERUPS FØRLAG
MCMXVII

AARHUS STIFTSBOGTRYKKERI

ANDANTE

ANDANTE

PRÆLUDIUM

Aften. En Dagligstue, meget stor, næsten som en Sal; store mørke Mahogni-Møbler, men ikke mange; gammeldags solid Stil over alting; fin Hygge, men ingen Pragt.

Det meste af Stuen ligger i Halvmørke, kun Midten har Lys; dér staar Flygelet, paa Flygelets Hjørne er den store smukke Lampe anbragt, saadan at den giver Lys saavel til den unge Pige der spiller paa Flygelet som til hendes Medspillende, en ung Mand der har sin Violoncel og Nodestol ved Siden af.

Og Rummet fyldes med blød Velklang, det er en af Mendelsohns Lieder der spilles, udsat for Klavér og Cello; det fyldes helt med yndig og hjærtegribende Klang, for de to der spiller, de elsker hinanden og har givet hinanden deres Løfte og Tro.

Men henne i Hjørnet, dér hvor Kaminen er, og den store Lænestol, og hvor Halvmørkets Hygge synes at samle sig allerhjemligst, dér sidder lyttende den gamle Herre, han som ejer Stuen og Hjemmet; han støtter Hagen paa sin Haand, og Albuen paa Lænestolens brede tøjklædte Arm, saadan sidder han lidt forover og sér hen for sig, dog ikke paa de Spillende; Lyset falder fjerntfra paa hans Ansigt, et fint Ansigt af en gammel Mand der har levet et smukt virksomt Liv, men nu blot lytter, og føler, og mindes.

Men helt ovre ved Vinduet, dér hvor det lange Gardin

vifter svagt, for man har lukket en Rude halvt op, dér sidder en ganske ung Mand, netop blevet voksen; hans Blik er borte fra Stuen, udad mod Gaden og Lysene og de flakkende Skyer og de faste Stjerner; han drømmer om fjerne Ting; hans smukke Profil viser Slægtlighed med den gamle Herre; Trækkene synes at love et sundt og daadrigt Fremtidsliv; ogsaa han lytter til de hjerte-vindende Toner, ogsaa han føler ved dem, men hans Følelser er Haabets, ikke Mindets.

Og alt eftersom Tonernes lette Aandeskarer fylke sig tættere i Rummet og trænge dybere ind i de Lyttendes Sind og leire sig nær om deres Hjærter, saa give de sig til at arbejde derinde og virke underlige Ting:

Af et Aandestof, blødt og fint, men varigt som til Evighed, opbygge de i den gamle Mands Sind et Hus, et Hjem, en Stue. Hans Ungdoms og Manddoms Hjem staar dér, som det var i gamle Dage, langt tilbage, ak da hans Hustru endnu levede. Ikke et Hjem saa rigt som det han nu ejer, ikke en Stue som denne Sal, men det Hjem hvor hun boede med ham i en aldrig formørket Kærlighed; deres Dagligstue hvor Klaveret stod, det lille taffelformede med de spinkle Toner, dem han elskede, fordi hun spillede. — Den gamle lyttende Mand lukker sine Øjne, des klarere ser han indad: se hun sidder ved Klaveret, hun er der, den dyrebare, til Evighed elskede, det er Liederne han hører, den af dem som han holdt mest af og tiest bad hende spille Og Tonernes Aandeskarer har travlt i den gamle Mands Sind: de bygge og smykke og forme og male, saa at alt i Stuen kan blive akkurat som det var dengang, ak dengang han var glad altid. Og Tonerne fra Celloen og de fra Flygelet, de gør sig smaa og spinkle og fortidsagtige: de véd at føje sig efter den gamle Mands Længsler og Vemod; han bøjer sig helt forover og holder Hænderne for sine Øjne, for at han i sit Hjerte kan vedblive at se paa hende.

Ogsaa i Ynglingens Sjæl trænge Tonernes Skarer ind

og virke underlige Ting, lignende og dog forskellige. Af et Aandestof, luftigt og bølgende og farveskiftende, men grænseløst som til Evighed, opbygge de ogsaa ham et Hjem, et vage Længsers Hjemsted, langt ude i den blaa Fremtid, dér hvor den, som han engang vil komme til at elske, skal bo med ham i altid straalende Kærlighed. Og Ynglingen, som aldrig har elsket andre Kvinder end sin Moder, aldrig endnu har elsket en Kvinde med en Mands Elskov, han løfter sit Ansigt og stirrer ud: et-steds mellem de flakkende Skyer og de faste Stjerner synes han at se hende, han engang skal elske, iklædt med mere end Engles Dejlighed, hun synes at møde ham og føre ham ind i deres fælles Hus og under hvilket Tonevæld! hvor mægtige Klange, hvor elskovs-stærke, hvor dybe, hvor evighedsfyldte — og dog saa inderligt hjemlige, thi Ynglingens Sjæl har altid følt sig inderligst hjemme dér, hvor den var det Evige nærmest. Og Tonerne fra Celloen, og de fra Flygelet, de véd at lempe sig efter Ynglingens higende Længsel: de gør sig store og over al Maade mægtige og fylde sig med Evighedsklang Og hvor travlt virke de tillige med at bygge og smykke og forme og skabe! Søjler rejse sig og falde igen, Sale højne sig og synke igen, for det kommer ham jo ikke an paa om Huset er stort eller lille, naar hun blot er der, blot er der! — Og han sidder ved Vinduet med store vidtaabne drømmende Øjne, indtil det korte Musikstykke er forbi.

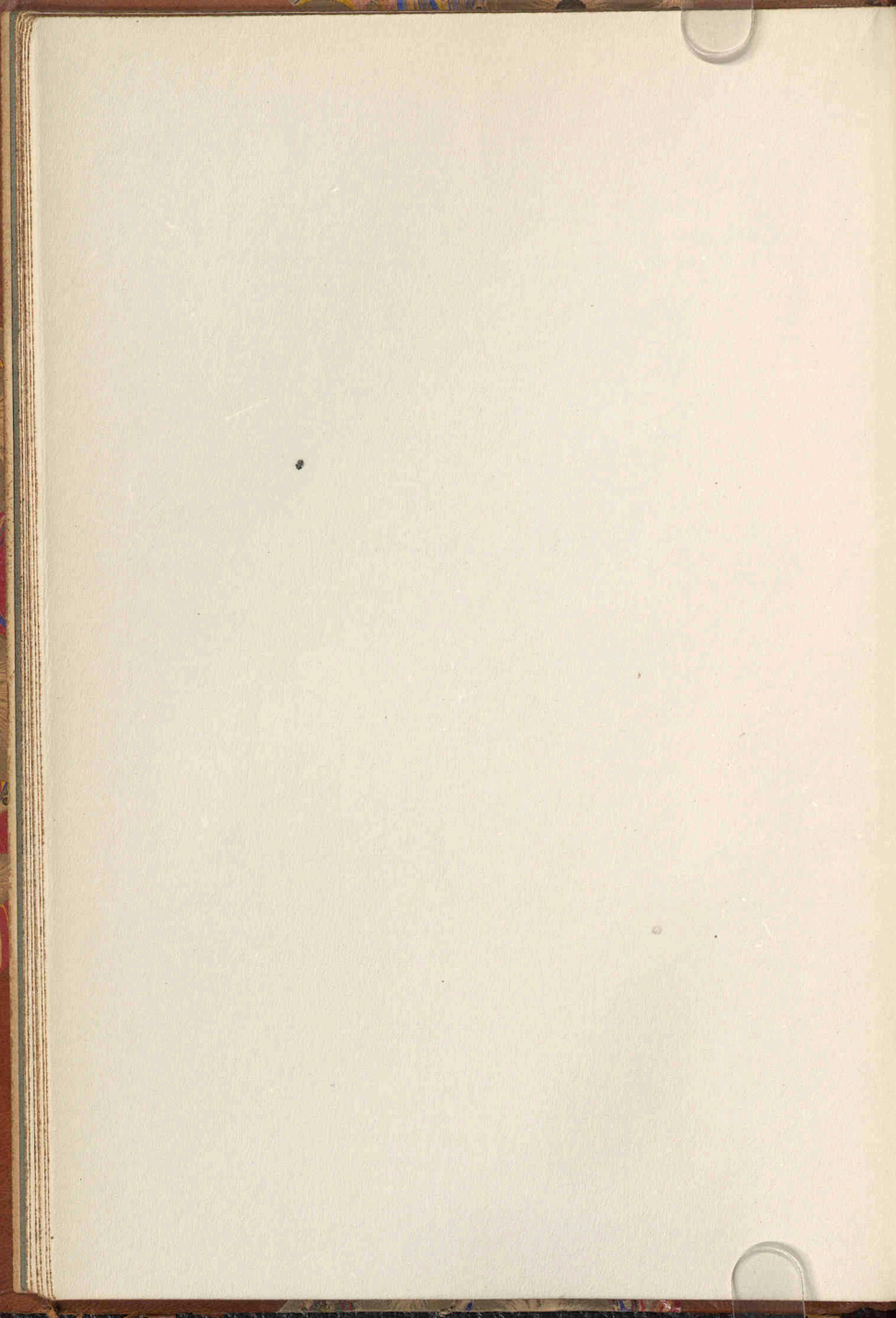
— — Og Tonernes Aandeskarer, som nu har fulden-
dnt deres korte Gerning i Menneskers Hjærter for den Aften, de flygte og forsvinde som Pust, og under et sødt Ekko gemme de sig i Flygelets og i Celloens Indre.

Saa nævner den gamle Herre, henne fra Lænestolen, Ynglingens Navn; denne svarer »Ja Bedstefader« og kommer hen og kysser den Gamles Haand og Pande.

Men hine to, der har spillet saa smukt sammen, fordi de elsker hinanden og har givet hinanden deres Tro —

de er blot Husets Venner og har ingen større Del i dets
blegnende Minder eller i dets uformede Forhaabninger,
men de har sig selv og hinanden og det kraftfulde dej-
lige Nu — de har rejst sig og staar i Stuens Midte, i
Lampens fulde Lys; deres Hænder mødes, og deres
Blikke søge hinanden i lyksalig sejrrig Livsglans.

FRIE FUGLE

FRIE FUGLE

I. FORHISTORIE

Faderen havde været en lille Skrædder ude i en af Forstæderne, han fik 7 Sønner og et Antal Døtre, Børnerigdom er jo en af Standens vigtigste Traditioner, og Jensen var en stærkt konservativ Mand; Moderen var død af Slid og Overanstrengelse; og det er alt hvad vi véd om denne Familie, som kun skal nævnes og kun har existeret formedelst Sønnen *Henry*, den syvende Søn altsaa, allerede det er interessant, *Henry Balthasar* altsaa, Familiens Haab og Ære, det eneste Skud denne jordkrybende Vegetation sendte op i Lyset, den eneste Blomst den formaaede at udfolde, Digteren *Henry B. Jensen*. Medens alle de andre Stængler forblev ukendte nede ved Muldet eller selv blev Dele af Muldet, saa stod ene Stængelen *Henry Jensen*: den visnende Moderplante samlede sin Kraft om dette ene lovende Skud og holdt ham i Latinskole, hvor han, godt klædt og godt ernæret, var hoven istedenfor lydig, frembragte Skandaler istedenfor Examiners, Vers istedenfor Stile, dovnede genialt som den anden Skræddersøn, ham, *Aladdin*, indtil han af den Noureddinagtige Rektor blev fjernet fra Skolen i næstøverste Klasse; plantede saa sin frie Rod imellem andre Rødder af ung *Bohème*, kom ind i en Klike af litterære Spædlis, der spruttede storsnudet og osede kras Litteratur og sluttede Kreds til indbyrdes Bestraa-

ling, indtil ogsaa Henry i sit tyvende Aar fik duperet en Forlægger til at tage et Manuskript af sig.

Siden da staar han altsaa i den danske Litteratur; om ikke andet, saa staar han i »Aftentidende« for 14de December Aar 1895, 3die Side 2den Spalte forneden, saaledes nemlig:

Frie Fugle.

Lyriske Digte af Henry B. Jensen,
anmeldt af P. P.

Medens saa megen anden Literatur læses idag og imorgen kastes i Ovn, saa optræder endelig en højtbegavet ung Digter hvis Navn vil leve, naar Døgnliteraterne forlængst er glemt . . . o. s. v.

Altsaa Frie Fugle Lyriske Digte af Henry B. Jensen medens saa megen anden Litteratur, endelig en højtbegavet ung Digter, højtbegavet hvis Navn vil leve, højtbegavet Digter leve naar Døgnliteraterne forlængst er glemt . . . altsaa »Aftentidende« 14. December. Lyriske Digte af Henry B. Jensen altsaa, endelig en højtbegavet Digter, det staar paa Tryk i det gamle gulnede Avisnummer, som i femten Aar flytter om med Henry B. Jensen, Forfatter, og hans lille Kone, flytter fra Skjoldsgade paa Amager til Rhabarbergdyde ved Utterslev, fra en 5te Sal til en Kvist, fra en Treværelses Lejlighed til en Toværelses Lejlighed, men altsaa dog Henry B. Jensen Frie Fugle som vil leve naar Døgnliteraterne længst er glemt. Det var en Venneanmeldelse den, han saa' sig siden aldrig anmeldt i nogen Avis eller andetsteds, selve de frie Fugle henligger i opløst Tilstand paa Loftet hos en Forlægger der ikke mere hilser Forfatteren paa Gaden, og Forfatteren sidder med sin lille Kone paa Kvistværelset i Rhabarbergdyde Nr 3 hos en Husvært, der heller ikke mere hilser ham paa Gaden.

II. FORFATTEREN ARBEJDER

En Stenolielampe, temmelig lille, staar paa Bordet mellem ham og den lille Kone, d. v. s. nærmest ved ham, for han har Papir og Blæk foran sig, arbejder altsaa. Hun har vel ogsaa noget foran sig, nemlig Tøj- og Silkestumper og Papstykker, smaa Remedier hvoraf hun syr Herreslips, Humbugslips, til Ekviperingsforretninger i Nærheden; men det forstaar sig, det er jo ikke »Arbejde« i Forhold til hans, skønt det gør ondt nok i Øjnene at sy timevis og timevis i Halvmørket.

I Stuen er der temmelig koldt, men der er Gløder endnu i Kakkelovnen; han har Stolen nærmest ved, det følger af sig selv, Manden, Husfaderen, Forfatteren. Han har ogsaa faaet Kaffe efter Middagsmaden, og der ligger Cigaraske i Underkoppen.

Dyb Tavshed hersker mellem dem, han maa jo ikke forstyrres. Der er heller ikke meget at tale om; den sidste Scene mellem dem har raset ud d. v. s. han har raset ud, for hun siger ingenting; — nu er han blevet god igen, og hun er ham taknemlig. Nej der er ikke meget at tale om, for hvordan de skal faa Middagsmad i Morgen, hvordan de skal faa Kul i Morgen, hvordan de skal faa Regningerne betalt og Klæder paa Kroppen for den nærmeste Tid, det hviler altsammen paa hende; og tale sammen om hans Arbejde, nej, dertil har hun ikke »Kultur« nok, det véd hun godt, selv om han ikke sagde det saa tidt.

Men nu arbejder han altsaa, og hun er ham taknemlig. Somme Tider ser hun lidt hen paa ham, ligesom i en vis beskedent Forventning, for der er jo det..... der er jo det....., at det er hendes Fødselsdag idag; det kunde jo være, han endelig kom i Tanker derom, skønt, maa man ikke være fornuftig og retfærdig og huske paa, at hans Aand er midt i større Tanker?

Han puster og purrer op i sit Haar, det lange brune Haar, der har holdt sig saa smukt fra den Tid for femten Aar siden, da han vandt hendes Hjærte ved det,

og ved sit interessante Digteransigt, og saa ved Exemplaret af sine Frie Fugle, som han dengang havde skænket hende og skrevet foran i Bogen:

Til min elskede Marie Hansen!

— det var den Maade han havde friet paa —, hvad skulde hun saa gøre andet end paa staaende Fod kaste sig i hans Arme?

Nu arbejder han altsaa, puster og purrer og slaar Hovedet tilbage. Vers altsaa, saa pustes der mere og slaas Hovedet tilbage. Ja det er Digtet altsaa, det allersidste Forsøg paa at slaas igennem, erobre Berømmelsen, skabe Lykken. I femten Aar har det hver Gang været det allersidste Forsøg; han har aldrig kunnet faa Forlægger, aa disse haarde uretfærdige Forlæggere. Hun stirrer paa sit Sytøj, syr til det svider i Øjnene; der ligger allerede en Bunke færdige Humbug'ere foran hende.

Nu slaar han i Bordet med Knoerne. — Vil der igen komme Scene? Nej, der kommer ingen Scene. Det har været en Digtertanke, der gik gennem hans Hoved. Sikkert noget mærkeligt, noget stort, aa hvor uretfærdig er Verden ikke! Hun vilde gerne græde, men for det første har hun grædt saa meget i femten Aar, saa hun kan ikke mere, for det andet nytter det jo ikke, og for det tredje har hun ikke Tid, for Taarer blænder Øjet og sinker naar man skal sy.

Han slaar igen i Bordet. Vil Scenen alligevel komme?

III. OPGØR

»Hvorfor opmuntrer du mig ikke?« buser han løs. »Aldrig et Ord, aldrig et Smil; sidder blot med dette evindelige Ansigt — liidende — øøh — fortabte —«

Der gaar en nervøs Trækning gennem hende. Saa tænker hun: Jamen det er jo sandt nok, og forsøger et lille Smil, der altsaa skal virke opmuntrende.

»Aa Marie, naar du ikke kan smile naturligt, saa

lad heller helt vær'. Affektation — fy for den Lede.«

»Gaar det ikke godt med Digtet?« spørger hun blidt.

»Godt med Digtet? Hvordan skulde det gaa godt med Digtet? Synes du jeg har Opmuntring, synes du jeg har et glædeligt Hjem? — Og Kunsten, som lever af Glæde!«

Jamen han har jo Ret, tænker hun og sukker.

»Hør Marie, du maa holde op med det Sukkeri! — Ja, Marie, vi maa have et Opgør en Gang, vi to. Det jeg trænger til, det jeg har trængt til i femten Aar, det er et Væsen som forstod mig og kunde følge min Aand, men du kan jo ingenting, du har jo ingen Kultur, ti stille, jeg bebrejder dig det ikke, men det er faktisk. »Friede dog til dig?« — ja det gjorde jeg. Jeg haabede nemlig, du vilde udvikle dig ved min Side, jeg tænkte du kunde blive den Ledsagerinde, der holdt mig ved Haanden, støttede mig naar jeg segnede under mine uhyre aandelige Byrder — de er uhyre, Marie —«

»Jo, Henry, men, Henry, det«

»Afbryd mig ikke, Tiden for Opgøret er inde, det er Regnskabs Dags. Det jeg sukkede efter, det var et Væsen der kunde bringe lidt Jubel og Fest til mit Livs tunge Graavejr, en Fylgje der kunde begejstre mig under Kampen, en Dronning for mine brusende Sanser, en Engel for min opadstræbende Aand, og dog en Kvinde, o, en Kvinde der i sig forenede en Rafaelisk Sjæl med et Rubensk Legeme, ja netop Rubensk for Fanden, saadan kræver min Aladdinnatur — — og hvad har jeg?«

Han ser vredt hen paa hende. Den lille Kone tør jo ikke engang sukke. Hun véd, hun har ikke længer meget af det ved sig, han kalder Rubensk, tværtimod er hun afmagret og overanstrengt nu, og heller ikke frisk i Ansigtet mere. Det gør nok ondt at høre det af ham, og det paa sin Fødselsdag; men hvad har han ikke selv at kæmpe med, han maa vel have Luft en Gang imellem.

»Havde jeg endda,« fortsætter han med klagende Røst og helt rørt over sig selv, »havde jeg endda haft et

Barn, en lille Dreng paa mit Knæ, hvis Smil kunde mildne og lindre og lyse lidt op i min utaalelige Tilværelse — andre Hustruer føder dog deres Mænd Børn — ikke engang det kan du.»

Dette gjorde mere ondt. Hvor havde hun ikke ønsket at skænke ham et Barn; dog, hvordan skulde de saa kunne faa Raad? Saa var det dog næsten bedre som det var.

»Ikke engang det kan du« — og hun svarede med brudt Stemme:

»Jeg kan ikke gøre for det, Henry.«

»Hvem siger du kan gøre for det; jeg konstaterer blot Faktum.« Stemmen var nu allerede mindre vred; Scenen var vel altsaa forbi, den havde ikke været værre end saa mange før. Hun syer tavs videre og lægger endnu et færdigt Slips til sin Bunke.

Han taler allerede ganske jævnt: »Saa tag dog engang det Skidt af Bordet, jeg kan umulig komme i Begejstring, naar jeg skal se paa dine Humbugslips.« Hun flytter Bunken ned paa sit Skød og syer videre i en lidt besværligere Stilling, lidt fjernere endnu fra Lampen.

— Nu gaar der nogle gode stille Minuter, eller længere. — Han sér rar ud nu. — Skulde hun ikke alligevel fortælle ham, det er hendes Fødselsdag? Aa nej, aa nej, det er aldrig værd.

— Det ringede ude paa Dørklokken, arrigt, de fleste som ringede paa den Dørklokke, ringede arrigt. Hun ud: det var bare Postbudet der havde smidt noget ind igennem Brevsprækken, hun rodede i Mørket, strøg en Tændstik og tog et Brev op fra Gulvet.

»Vel en Regning?« henkastede han ligegyldigt, da hun kom ind. »Ja det er en Regning,« svarede hun, efterlignende hans Ligegyldighed, men derude havde hun ved Tændstikken set, at Brevet var til ham, og ydermere, at det var hendes Fars Haandskrift. Saa vidste hun omtrent hvad der stod deri, det gjaldt altsaa at spare Henry for den Ærgrelse, det lykkedes hende at læse Brevet

ubemærket: jo det var det sædvanlige, haarde Ord og Bebrejdelser, Opfordringer til at »bestille noget«, Trusler om at tage Understøttelsen fra dem. Saa fik hun lagt Brevet i Kakkelovnen og tog fat paa det næste Slips.

»Nu er jeg i Aande,« sagde han lidt efter, »det eneste der generer mig, er at der er andre Mennesker i Stuen, undskyld Marie, men Digtets Situation kræver absolut Ensomhed nu.«

IV. MIN ELSKEDE MARIE HANSEN!

Hun rejste sig strax, overvejede et Øjeblik, om hun skulde gaa ud i Køkkenet eller i Sovekammeret, andet var der jo ikke. Hun valgte Køkkenet, hun kunde nok ordne lidt til Aftensmaden, skønt det var meget for tidligt. Der var derfor ikke videre at bestille derude, saa stod hun lidt og frøs, og da hun ikke kunde holde det ud længer, saa listede hun paa Tæerne tilbage forbi Manden og ind i Sovekammeret, dér var ikke slet saa koldt. Saa stod hun lidt i Sovekammeret, dér var ikke andet Lys end den Strime der kom ind under Døren fra Stuen, det blev for uhyggeligt, saa fandt hun hen til Sengen og lagde sig under Dynen med Tøjet paa — hvad bedre kunde hun gøre?

Hun hørte ham puste derinde og purre sig i Haaret og kaste sig tilbage paa Stolen, nu arbejdede han den Stakkel, aa disse onde Forlæggere.

Saa kom hun i Tanker om noget.

Paa Væggen over hendes Hovede var der en lille Hængereol, det var hendes Reol, dér havde hun et Par Bøger og andet privat Smaatteri, hun strøg en Tændstik af og tog det Exemplar af *Frie Fugle*, han dengang havde foræret hende, det kunde jo ligesom være hans Foræring nu igen, for det var jo hendes Fødselsdag idag. Paa første Blad var det jo det stod, det eneste hun egentlig forstod af Bogen; dér havde han jo selv skrevet:

Til min elskede Marie Hansen!

Lige da hun havde set de kendte blegnede Skriftræk, gik Tændstikken ud, det var ogsaa det samme, for det stod der alligevel: Til min elskede Marie Hansen! elskede altsaa, elskede Marie Hansen altsaa, min elskede Marie Hansen! — saa kyssede hun Bogstaverne i Mørket, frøs aldeles ikke mere, havde det tværtimod godt, syntes hun havde haft en ganske rar Fødselsdag, blev blødt og rart søvnig, gjorde lidt Modstand mod Søvnen og faldt saa dybt hen i den.

Først en hel Time efter vaagnede hun. Vaagnede ved at han ramlede og skramlede noget ganske voldsomt ude i Køkkenet. Gud, han vil have The, jeg har sovet over mig, nu kommer der Scene, og jeg har fortjent det; hun i lynende Fart ud i Køkkenet og tænde Kogegassen og bede om Forladelse og sørge for Thebordet. Men der kom slet ikke Scene, han forholdt sig aldeles tavs, havde blot sin sarkastisk-bitre Mine, saadan kunde han ogsaa være, men fortjent det havde hun jo.

Hun havde nogle gode Skiver Rullepølse, de skulde egentlig være gemt til imorgen, men nu kom de paa Bordet for ham, det var en Slags Afbigt. Han spiste godt, drak ogsaa sit Hvidtøl, men Theen skubbede han fra sig og sagde ikke et Ord, men sad sarkastisk. Bare han ikke vilde hævne sig. Jo, nu kom det. Han gik ud i Forstuen og tog Vinterfrakken paa. Saa vilde han altsaa hen i Jørgensens Restauration. Hun spurgte, han svarede ikke. Om han kom sent hjem? Om han huskede at tage Entrénøglen med? Om han havde Tændstikker hos sig? — Han gik uden et Ord.

Dette var meget haardt. Men hun gav sig til at tænke. Hun vilde tænke meget fornuftigt og meget klart og tage alle Ting i Betragtning og fremfor alt ikke være uretfærdig. Digtere er ikke som andre Mennesker. For dem gælder andre Love, det havde han selv saa tidt sagt. Naar man har sin Hjerne fuld af store Ideer, saa maa alt andet være smaat for En. Digterne trænger mere til Glæde end andre Mennesker, Digterne bør altid have det

godt, Kunsten lever af Glæde. Oprigtig talt, var der megen Glæde for ham herhjemme. Og nu det nye Digt. Nej hun maatte ikke være urimelig. Herregud han trængte til et Glas eller to, fuld blev han jo aldrig, det sagde han selv. Ond mod hende, saadan egentlig, nej aldrig, nej, nej. Der var dem der havde det meget værre end hun, Gud meget meget værre.

Saa tog hun Lampen og gik ind i Sovekammeret og klædte sig rigtigt af og i Seng, men Sytøjet havde hun taget med sig, man kunde godt sy lidt i Sengen, hun havde jo sovet saa dejligt før. Klokken blev 12, saa slukkede hun Lampen. Klokken blev 12½, den blev 1

V. ROSEN

Klokken blev 1½, nu kom han, pænt, rolig, slet ikke Ak Gud nej, slet ikke. Strøg Tændstikker af inde i Stuen, gik sagte, fløjtede lidt, festligt, aa Gud ske Lov. Skulde hun nu tænde Lampen? Jo, hun tændte Lampen, det var mere festligt for ham.

»Sover du ikke, min søde Ven?« — Kærligste Stemme, aa Gud ske Lov. »Og jeg store Asen, som glemte det er din Fødselsdag idag!« — Hun blev rød og varm af Glæde: »Ja egentlig var det igaar.« — »Ligemeget, og med dette Kys« — hun slyngede Armene om hans Hals — »og med dette Kys har jeg herved den Ære at overrække dig overrække dig saa for Pokker, jeg maa have tabt Blomsten. Jeg købte den endda paa Vejen derhen, jeg kom jo i Tanker om Dagen, saa stak jeg den i Knaphullet, men nu er den væk, det var en Rose Naa ligemeget«

»En Rose? paa denne Aarstid? tak, tak, tak Men sig mig, morede du dig godt derhenne? Traf du Bekendte? Var de rare ved dig?«

»Hm. Nielsen sad der, »Grossereren«, ham du véd der ikke hilser mer siden den Misforstaaelse med Laanet, han gik da jeg kom, en aandelig Undermaaler er han.

Nej du, jeg var i det bedste Selskab derhenne, jeg var nemlig med mig selv, som Lucullus sagde. Det var mig selv, der aabnede mine Øjne.«

»Aabnede dine Øjne?«

»Ja min Pige. Jeg saa', grant som ved et Lyn, at den Idé jeg i disse Dage har maset med, den duer ikke. Nej du — jeg har her i Hovedet Stoffet til et nyt, mægtigt Epos! Mit allersidste og afgørende Forsøg. Denne Gang er jeg vis paa Sejren. Det Epos vil saagu ingen Forlægger vove at forkaste! Jeg begynder imorgen den Dag, nej strax hvorfor ikke, nej imorgen, men jeg maa tidligt op, du kan vække mig Klokken 6, Klokken 5, Skidt med min Søvn«

Og da Marie smilende bemærkede, at saadan noget havde de jo hverken Kul eller Stenolie til, saa blev han ikke vred! Og da han begyndte at fortælle hende Gangen i det mægtige Epos, og hun saa to Gange lod sig overvælde af sin Træthed, to Gange faldt hen i Søvn, saa blev han heller ikke vred, men bare ruskede hende vaagen, for Spøg!

Hun var saa lykkelig, at inden hun faldt hen for Alvor, saa var de sidste Ord hun hviskede, halvt borte af Træthed:

»God Nat og Tak for idag Tak for Rosen«

VI. MORGENSTEMNING

Næste Morgen var hun paa Benene Klokken 7 og ordnede lidt til Frokosten og lagde i Kakkellovnen inde i Stuen; det var godt han sov, for han kunde ikke udstaa den Skraben. Saa var det at komme afsted til Bageren og Urtekræmmeren og Kulmanden, for det var nær slut med alting. Hos Urtekræmmeren kneb det, for De skylder for 4 Potter Stenolie, lille Frue. Ja hun maatte da have to Potter, en Pot maatte hun da have, De v é d jo vi betaler. Det vidste Urtekræmmeren nu ikke, men af Medlidenhed krediterede han hende

én Pot. Kulmanden var haard, ikke en halv Hektoliter, ikke en kvart Hektoliter, ikke en Spand. Da véd De dog, min Fader er Snedkermester Laurits Hansen paa Nørrebrogade. Jeg er ligeglad, ikke en Skovl Kul, før De har betalt den gamle Regning. Saa kom Kulmandens Kone: lille stakkels Frue, har De selv taget Spand med; saa fik hun da Kul i for denne Gang. Stenolien lagde hun oven i Spanden, Brødet og det andet tog hun under den anden Arm, det var svært at gaa med, helt op til Kvisten; da hun satte sig, rystede Benene under hende. Det var rart at Henry sov endnu, saa kunde hun sidde lidt saa længe.

Mens hun sad og næsten var kommet sig, ringer det i Entréen. Det var da Vicevæerten igen, han var grov, om de ikke snart tænkte at flytte? Om han skulde sende Kongens Foged? Aa Hr. Justesen! Hun haabede da saa sikkert, at de nok skulde skaffe Huslejen om et Par Dage, han kunde være ganske rolig . . . Tilsidst gik Vicevæerten, det gør de altid tilsidst, det er en Trøst.

Paa dette Tidspunkt kom Henry ind fra Sovekammeret. Hvem var det der var her? Var det en Regning? — Ja bare en lille Regning, her staar din Kaffe. — Han spiste, mørk og brummende, saadan kunde han ogsaa være. — Skal du saa tage fat paa dit Epus?, hun ryddede af Bordet foran ham. — »Epus,« haa, Nej. — Jaja'da.

Hun tog fat paa sine Slips, han paa en Cigar og en Morskabsbog. — Men havde han ikke mange Gange sagt, at man ikke kan frembringe Literatur uden at læse Literatur først?, saa det var jo i sin Orden. (Til Bogmærke brugte han i Smug »Aftentidende af 14de December 1895.)

Da Klokken var 10 — hun havde endnu et lille Sølvuhr —, gik hun ud i Forstuen og tog sin pæne Kaabe paa. — Jeg skal nok være hjemme inden Middag. — Det manglede ogsaa blot, brummede han.

Sagen var, at hun vilde besøge sine Forældre paa

Nørrebrogade. Nu maatte hendes Far allerede være nede paa Værkstedet, det var den bedste Tid til at besøge det gamle Hjem.

VII. PAA NØRREBROGADE

Aak ja, det gamle Sted. Anden Sal tilhøjre, aak den gamle Messingdørplade, Lauritz Hansen, Snedkermester, ja, aak ja. Ligesom hun skal ringe, saa kan hun høre at Far alligevel er inde i Stuerne. Hun gaar da ned igen, ind gennem Gaarden, op ad Køkkentrappen. Jo, Mor er i Køkkenet, alene.

»Naa min søde Pige. Ja ja ja, tillykke med Fødselsdagen igaar. Ja du véd jo vi kommer ikke til Jer, Far vil ikke have det. Det sner nok, tag og ryst din Kaabe. Tingene ligger til dig her i Vadsækken. Den lille Steg og Sylten og The og Kaffe og et Par gode Strømper og saa en pæn lille Krave. Hvad er det for en Pakke du har? Naa Humbuggerne, ja, ja, flittig er du saamæn, de er nydelige, hvormange kan der vel være, hvad faar du saa for dem. Ak ja ja ja. Hvordan gik det saa igaar hos Jer? Ja ja ja ja. Min søde Pige. Og her er Pengene fra Far, gem dem godt paa dig. Kom nu ind i Stuen og spis, det er jo da dit Hjem, vi drak jo da din Chokolade igaar, nu skal jeg strax varme din.«

»Tak Mor, maa jeg helst drikke den herude.«

»Ja ja, det er maaske ogsaa det bedste. — Jøsses, nu kommer din Far, han har hørt dig.«

»Goddag min Pige. Naa.«

»Goddag Far.«

»Og tillykke med igaar.«

»Tak Far.«

»Hvorfor kommer du ikke ind? Du skal altid være velkommen her.«

»Og Tak for de mange Penge, Far.«

»Selv Tak. Det er en nydelig Mand du har.«

»Hvad har han nu gjort, Far?«

»Ti nu stille, Laurits,« søgte Moderen at afbøde.

»Jeg skrev til ham igaar, han havde Brevet Klokken 6; havde han svaret strax, som hans Pligt var, han har sgu Tid nok, saa havde jeg haft Brevet nu.«

Marie saa' modigt op: »Far, det er ikke hans Skyld, han fik slet ikke Brevet, for jeg tog og brændte det.«

»Naa saa det gjorde du, det vovede du — —«

»Laurits, ti dog stille.« Der blev en lille Pavse.

»Ja som sagt, du er velkommen her til enhver Tid, helst blive med det samme, men ham vil jeg ikke se her i Huset.«

»Det vil han vist heller ikke, Far.«

»Marie, hys, ti dog stille, Marie.«

»Han behandler dig slet, det kan man ogsaa se paa dig. Han er en Vindhas er han, en rigtig Dovenqidrik, en — en —«

»Far, du forstaar ham ikke, I har aldrig forstaaet ham, han er bare ikke ligesom Jer andre, han er noget for sig«

»Ja vel, Digteriet og Latinskolen og den højere Dannelse, jo jeg takker. — Men han slaar Plader gør han, véd du ogsaa det? Hvad siger du per Exempel om Nielsen og Laanet dengang?«

Men Marie slog i Køkkenbordet saa det sved i den lille Haand: »Far, det vil jeg ikke høre mer, det véd du jo var en Misforstaaelse, men nu gaar jeg.«

»Værsgo'. — Og saa er han desuden vidtløftig. Ja.«

»Laurits, hvorfor sagde du nu det!«

»Jo Mor. Lad Far kun rive ham ned. Jeg skal nok. Være rolig. Jeg skal nok«

»Marie, Marie!«

»Jo Mor. Siden det skal frem. Jo, Henry har været vidtløftig. Maaske. Dengang. Han har selv tilstaaet det for mig, for han er ærlig. Men naar jeg tilgiver, saa kan I vel ogsaa. Det var i den Periode af hans Liv, hvor hans Aand var saa frygtelig oprevet. Det gjaldt for ham at komme gennem Mange til En, har han selv betroet

mig. Og denne En, det var mig! At I véd det, Far og Mor! Det var mig! Og nu er han mig tro, tro som Guld! At I véd det!»

Faderen ventede lidt, kunde tilsidst ikke beherske sig, sagde langsomt og vægtfuldt:

»Na a saa det bilder du dig ind.«

Marie blev bleg og var lige ved at skribe. »Far er ond!« sagde hun, vendte sig om og gik ned ad Trapperne. Hun holdt Hovedet højt, gjorde den lille Kone.

»Laurits, det var rædsomt gjort af dig!»

»Det var'ed,« svarede han noget forknytt. »Men hvad Pokker, én Gang maa hun jo.... Den Slubbert! Den Æsel!....«

Marie havde glemt Vadsækken med Sagerne i; hendes gamle Mutter tog den og rendte efter hende med den, men naaede hende først langt henne i Gaden.

VIII. KOM KUN AN!

Den lille Kone fortsatte sin Gang hjem, med løftet Hoved, mærkede ikke til Kulden og det lette Snevejr, mærkede ikke til Træthed, nynnede endog, vilde nynne; og de Folk hun mødte, dem saa hun fast i Øjnene, som om hun vilde sige: Kom kun an, hele Verden!

Hun længtes hjem til ham; rigtignok maatte hun den lille Omvej med Slipsene til Ekviperingsforretningen, men paa den Maade hun var kommet fra sine Forældre i Dag, vilde hun alligevel være hjemme en Timestid før beregnet; det var hun glad ved, hun længtes efter at gøre godt mod ham, vise ham i Adfærd og i Ord, at paa hende kunde han stole, paa hendes Kærlighed var han ialtfald vis, saa kunde Verden være saa ond mod ham som den vilde! Ligemeget om han maaske var gnaven igen idag, ligemeget om han maaske gjorde Scene igen, ligemeget, for tro var han hende, han var hende tro, en trofast Ægtemand, ja, ja! — og hun nynnede

temmelig højt og udfordrende og nikkede med Hovedet.

Hun var nær gaaet forbi Ekviperingshandleren, saa ivrig var hun. Og det var mens hun inde i Butiken fik sin lille Betaling, at hun pludselig kom til at smile, saa den venlige Kassererske meget forundret spurgte, hvorfor lille Fru Jensen var saa glad i Dag?

Aa, ikke for noget, sagde Marie naturligvis, — men det, hun var kommet til at smile saadan ved, det var den Idé, at nu da hun havde faaet Smaapenge, saa vilde hun gaa ind og købe en stor Napoleonskage til ham, han holdt saa voldsomt af Napoleonskager; det var dog en lille Glæde hun kunde give ham, til at begynde med.

Som sagt saa gjort, ja hun købte to store Napoleonskager, for det kunde jo være, det vilde smage ham bedre, naar hun spiste med; saa var det ogsaa ligesom lidt Fødselsdag istedenfor igaar. Mer endnu: hun gik ind i en Tobakshandel og købte en Cigar, »men den skulde være stor og god« — joh (tænkte hun), det maa jeg have Raad til, det er da mine egne Penge, selverhvervede, og nu har vi jo faaet de 400 Kroner af Far. Og hun skyndte sig hjemad.

I Gadedøren staar to Kvinder af Husbeboerne og taler sammen, harmfulde over noget, som det lader. Da de ser den lille Kone, bliver de ligesom alarmerede; den ene siger: »Skynd Dem og løb derop, Fru Jensen!« Men den anden siger: »Nej, lille Fru Jensen, De skulde heller la' vær'.« — Det er der jo ingen Mening i.

Træt i Benene, som sædvanligt, naar hun da op til sin Kvist. Standser lidt udenfor Entrédøren og puster, som sædvanligt. Stikker Nøglen i, drejer den om, den skratter som sædvanligt....

IX. DE FRIE FUGLE PLUKKES

Nøglen drejer og skratter, — da — da hører hun inde fra Stuen en kort, rasende Ed af en Mandsstemme, hendes Mands Stemme, derpaa en Ramlen af Stole eller

hvad det er, derpaa Lyd af hans Trin, og Lyd af Kvinde-trin, der løber eller farer afsted, men alligevel listende, og en heftig Hvisken, der pludselig tier. Og da hun fra Forstuens Mørke, nølende, træder ind i sin Stue, da møder hun et Syn — nej Synet mørkner sig for hende og graaner bort i Svimlen og Utydelighed — nej det lyser frem med blændende Klarhed, alle Enkelthederne ætser sig stikkende ind i hendes Øjne, som Lynskud, som glødende Jærn, som Luer, hele hendes Hoved staar som i Ild, det er Helvedes Ild a l t h v a d der er til . . .

Og skønt de to nu stod i hver sin Ende af Værelset, saa var dog ingen Tvivl mulig, Enkelthederne talte deres raa Sprog —

En Rubensagtig Kvindeskikkelse glider tæt forbi hende — hun ser den med sine Øjne, men ikke med sin Bevidsthed — den forsvinder ud i Forstuen og videre ud ad den aabne Dør. Og En siger noget, det er hendes Mands Stemme — hun hører den med sine Øren, men ikke med sin Bevidsthed —: »Naa, ja, altsaa, vi ventede dig ikke saa tidligt, og forøvrigt«

Hvordan gaar det til, at hun er inde i Sovekammeret, at hun har laaset Døren af, at hun ligger paa Gulvet og anraaber Gud om at tage Livets Byrde fra hende, hun som ikke har bedet til Gud i mange mange Aar; at hun derpaa føler en Forvisning om, at hun viselig vil dø idag, at Gud tillader det, at det er Gud som gør det for hende, at Gud har Barmhjærtighed med hende og selv tilsteder hende Befrielse.

Fast i denne Tro og fast i sin Beslutning og ligesom styrket, rejser hun sig op og ser sig forundret om, forundret over, at hun endnu lever, hvis dette da er Livet; thi Væggene her, Genstandene rundt om, den falske Ægteseng, hendes eget lille knuste Jeg i Midten, Stuen derinde med den løgnagtige Mand, og Bordet og Papirerne og Sytøjet, og Køkkenet derude — — kan det være Livet? Det er jo Skygger og Blandværk, Me-

ningsløshed altsammen. Hun ser sig forundret om, kender sig allerede fjern og ligegyldig ved det altsammen; nej Livet, det maa være noget ganske andet.

Men hvordan gaar det til, at hun er henne ved sin lille Hylde og har taget sin Bog, de Frie Fugle, og nu staar, uden at være sig det rigtig bevidst, og river den itu, Blad for Blad, og Bladene igen i smaa Stumper, som hun bunkevis kaster ud omkring sig, og ubevidst smiler hun ved den Barneleg, at de flagrende Papirer ligner Snevejret derude. Og mens han staar udenfor Sovekammerdøren og tager i Haandgrebet og ovenikøbet gør sin Stemme værdig og raaber ind til hende, at han »venter af hende, at hun vil vise den Overlegenhed at tage den Ting fornuftigt« — hun hører det ikke eller mærker det ikke —, saa vedbliver hun at plukke de Frie Fugle sonder og sammen, det er den Barnehævn, den lille Kone tager.

Men da hun har revet alle de andre Blade itu, saa er der dog et Blad tilbage, hun staar saa underligt med det, man skulde tro hun ikke kunde røre Fingrene mere — og hvordan gaar det saa til, at hun pludselig staar dér og græder vildt, aa saa vildt og voldsomt, hun som for lang lang Tid siden har holdt op at eje Taarer? Jo det er Taarer, rigtige Taarer, og hun føler med en Slags forundret Glæde, at de løser og letter og lindrer.

Der er Ingen inde i Stuen, saa tør hun da gaa derind. Hvad vil hun dér, hvor hun ikke længer har noget at gøre? Ja hvad vil hun nogetsteds i denne Verden, hvor hun ikke længer har noget at gøre? Dog synes hun, hun vil se til Kakkelovnen, Ilden er ved at gaa ud. Og tage Sagerne frem af Vadsækken og dække Bordet til Middag og sætte noget derpaa og gemme Resten af Stegen og Sylten ude i Køkkenet. Saa kommer hun til at huske, at hun jo har den pæne Kaabe paa, det er jo ingen Nytte til, hun gaar da ud i Forstuen og tager sit simple Overstykke istedet; men ved denne Omklædning mindes hun,

at hun jo har de 400 Kroner paa sig, hun skynder sig ind igen og lægger de fire store Sedler paa Bordet, under hans Tallerken. Saa staar hun lidt, er der mere? Jo, Smaapengene for Slipsene, dem lægger hun ogsaa paa Bordet, og Portemonnæen med, hvad skal hun med den længer? Det lille Sølvuhr bliver ogsaa lagt paa Bordet, af Vane ser hun hvad Klokken vel kan være, og trækker Uhret op. Er der saa mere? Jo, hun har hørt, at til visse Beslutninger kræves der Styrke hvis de skal udføres, saa sætter hun sig et Øjeblik og tager en Bid Mad og drikker lidt og spiser den ene Napoleonskage, den ene.

Saa, farvel alle Ting i Stuen, Skygger, Blændværk, farvel.

Og hun gaar. Men ude i Forstuedøren sidder endnu hendes Nøgle, den maa dog ogsaa lægges ind alt-saa ser hun endnu en Gang Stuens Ting underligt, underligt: skønt der kun er gaaet nogle Sekunder, er det som et Gensyn efter lang Tid, en Erindring om noget længst forsvundet, en Drøm om hvad der engang har været virkeligt

X. VED KIRKENS PORTAL

Nu er hun ude paa Gaden; hvor det dog sner! — Hun syntes at der paa Trappeafsatsen havde været nogen som sagde: »Det skal De ikke finde Dem i,« og en anden som sagde: »Hvor gaar De nu hen, Fru Jensen?«, og En der havde taget hende venligt i Haanden Men alt det var Drøm eller Klange i Øret, og nu gik hun her, og hun vidste hvor hun vilde hen, hun havde Lov til det, hun havde Løfte fra Gud om at hun maatte dø idag.

Kun én Gang vaklede hun. Det var dér hvor man skal dreje til højre, hvis man vil til Nørrebrogade: dér stod hun noget, gik endog nogle Skridt ned ad den Gade, men stod saa igen stille, vendte sig og gik tilbage

ad den Vej hun skulde, kun drejede hun Hovedet og vinkede smaat med Haanden i Retning af sine Forældres Hjem.

— Nede bag Slangerupbane-Stationen breder sig det Terræn hvor Lersøen engang laa; endnu er der et Aaløb, temmelig bredt paa sine Steder; nu var Vandet rigtignok tillagt, men hun havde forleden lagt Mærke til en Kost midt ude, det betød Vaage, den Vaage var hendes Maal.

Hun gik.

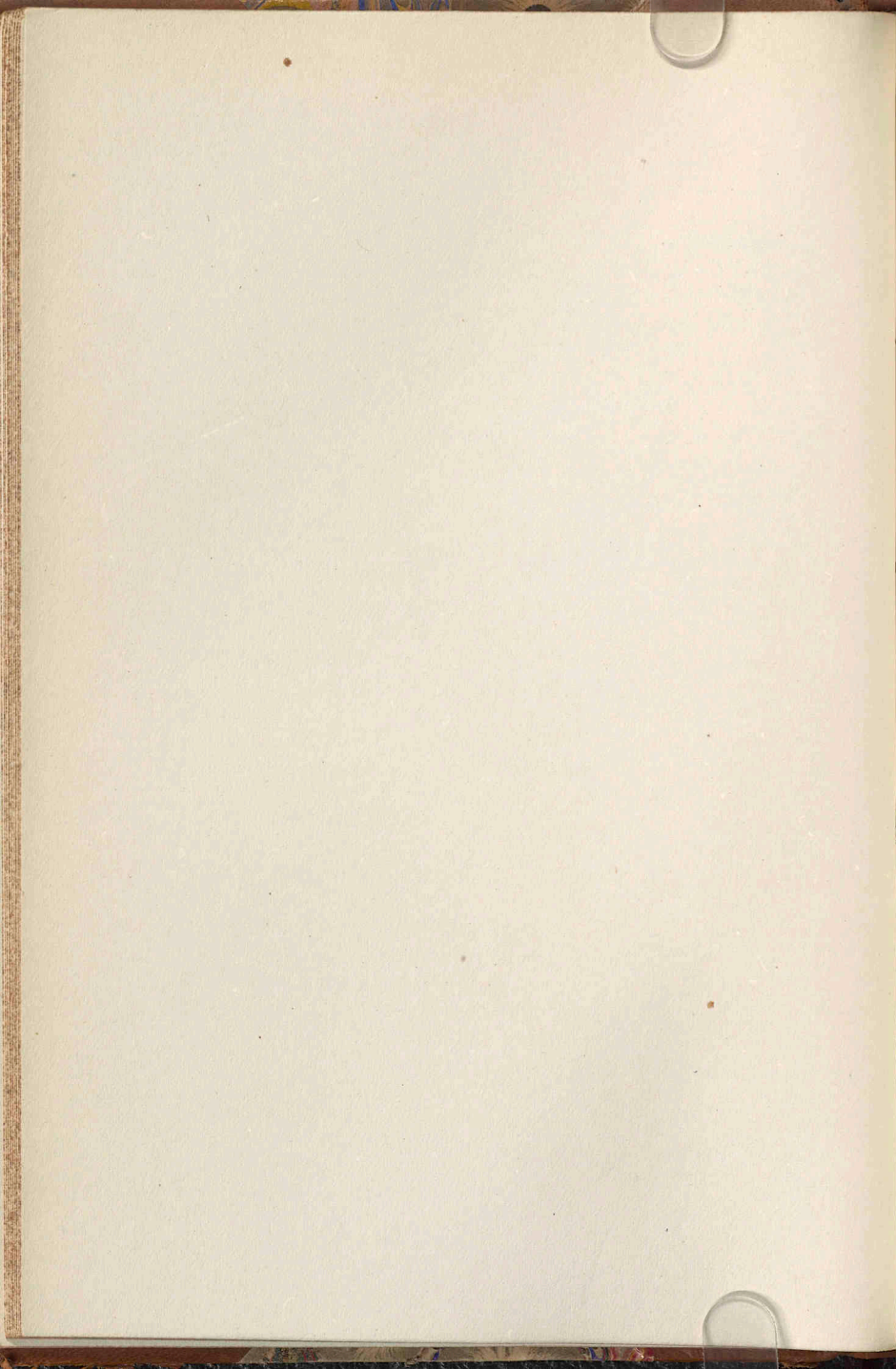
Det sneede tæt nu, somme Tider syntes hun at Husene blev borte. Nu syntes hun ogsaa at der ingen Mennesker var paa Gaden, det hele blev en graa Hvirvel om hende, hun gik ligesom i det tomme, mærkede ingenting uden en stor Anstrengelse i Benene, i Hovedet og hele Kroppen. Men hun gik, hun vilde gaa. Men nu begyndte det at knibe, for Kræfterne svigtede: det var grueligt hvis hun nu ikke kunde. Men hun vilde; endnu gik hun jo, se, hun var nu allerede ved den lille Forstadskirke, hun saa' utydeligt dens Murmasse og Portalen — den saa' saa hjemlig ud, skønt hun ikke havde været derinde siden sin Konfirmation, men dog saa hjemlig nu igen, og saa rar fra de gamle Dage, dengang alting var bedre og tryggere og rigtigere og helligere — — her anraabte hun Gud endnu en Gang i sin Sjæl og mindede Ham om, at Han havde lovet at hun maatte have Lov at dø idag. Altsaa, hun vilde . . . vilde, men nu svigtede ogsaa Viljen hende, eller en Andens Vilje syntes at gribe hende; idetsamme slappedes hendes Knæ, og hun faldt om.

Samme Aften havde en Avis en kort Meddelelse med Petit om et kvindeligt Lig, der var fundet halvt tilsneet udenfor Kapernaum Kirken i Utterslevkvarteret. Efter et Interview med vedkommende Betjent syntes Kvinden at have slæbt sig op ad Stentrinene: hun fandtes død

med Haanden berørende Kirkens Portal, »som om hun vilde ind,« sagde Betjenten, med Tilføjelse, »at Sneen laa over hende som et rent hvidt Lagen.« — Identifikation vanskelig: paa et afrevet Blad Papir, der fandtes paa hendes Bryst, var der skrevet med falmet Blæk: »Til min elskede Marie Hansen!« — det var jo noget lidt at gaa efter

UDNÆVNELSEN

K. G. Brøndsted: Mange Streng.

UDNÆVNELSEN

SCENER AF DANSK KIRKELIV I FREMTIDEN

Nathan Ruben, indflydelsesrig københavnsk Journalist, vilde overraske sin fordums Studenterkammerat og Kollegiefælle, nuværende Pastor *Ferdinand Petersen*, Middeltorp, med et lille Besøg ude i Præstegaarden. Ikke at der nogensinde havde bestaaet et nøjere Forhold mellem dem — den ene var ætsende Radikaler, den anden mælkebrøds Grundtvigianer dengang —, men Ruben havde altid en Grund til hvad han foretog sig; nu var han der altsaa. Det var en Vinterdag henad Mørkningen; han havde gaaet fra nærmeste Jærnbanestation og stod nu, uanmeldt, ved Gaardspladsens Laage, som han fandt aaben. »Nu skal vi se,« tænkte Journalist Ruben og børstede lidt Sne af sin Frakke, saa gik han over Gaardspladsen og bankede paa Hoveddøren, der var ingen Klokke. Da han havde banket tre Gange, blev der lukket op af et højt stift Kvindfolk, som saa' paa ham uden at røre sig; bag hende kunde han, trods Mørket, skelne nogle Smaabørn der stod og holdt hende i Kjolen.

Ruben iagttog, at Rollingerne alle havde hørfarvet Haar, saa mente han sig orienteret:

»De er maaske Fru Petersen?«

»Det er jeg vel,« svarede Fruen uden at flytte paa sig. En af Rollingerne sagde: »Mor, hvem er den Mand?«

»Er Pastoren hjemme?«

»Det er han vel.«

Ruben præsenterede sig da for Fruen som en gammel Ven af hendes Mand; der kom en Skygge af et Smil over hendes Ansigt, hun flyttede sig lidt og lod Gæsten komme forbi, pegede saa op ad en smal Trappe og forsvandt selv ind i Stuelejligheden.

— Pastor Ferdinand Petersen sad ved sit Skrivebord under et Lithografi af Luther og arbejdede ved en lille Lampe; han var, saadan at se paa, en ret ubetydelig Mand, barnligt Ansigt, sunde røde Kinder, tyndt hør-farvet Haar, skægløs, Briller, det var ikke let at gætte hans Alder. Han vendte sig mod den Indtrædende og udbrød med Liv: »Nej, nu har jeg aldrig!«

Ruben tog sin Vinterfrakke af og ledte efter et Sted at hænge den paa, saa lagde han den paa en Stol.

Præsten vedblev, han talte hurtigt og smilende: »Jeg kendte dig strax, du er saamæn god at kende, men sæt dig nu og vær hjertelig velkommen, hjertelig velkommen, du kommer som et Pust fra de kære gamle Tider.« Derefter rettede han et langvarigt tavst Blik paa Gæsten, et baade spørgende og forsigtigt Blik.

»Lad dig ikke forstyrre,« sagde Ruben, Stemmen var tør, dyb, langsom, han var ingen Ven af mange Ord. Endelig fandt han Plads i en Slags Sofa eller Slagbænk henne i Halvmørket, men imens havde hans skarpe Blik sonderet en Masse Ting rundt i det lille Værelse. — Han var lavstammet af Væxt, men firskaaren og drøj, lidt tarvelig i Klæder, Hovedet var mægtigt, haarrigt, noget graasprængt i det gnistrende sorte, Øjnene dybe, Ansigtet udpræget jødisk, af den kloge Type. — Han gjorde en kort Undskyldning for at han besøgte en Præst om Lørdagen, »men jeg véd, hvor hurtigt du arbejder. Fortsæt nu bare, til du er færdig.«

Præsten lavede sig da til at tage fat igen paa sin Søndagsprædiken. Mens han dypper sin Pen, siger han: »Det er overmaade kønt af dig, saadan en berømt Fritænker og Radikaler og ovenikøbet Ven af Kirkemini-steren, at besøge en stakkels Landsbypræst som mig«

— her ventede han lidt, for om der skulde komme Svar, saa begyndte Pennen at gaa hen over Papiret.

»Forresten,« vedblev han og talte nu i Stød, idet Pavserne udfyldtes af Pennens Kradsen, »forresten.... »Præst«, »Præst«.... javel javel, men dog ikke.... ikke mer Præst end..... at det gør ikke noget..... du maa vide, jeg er..... maaske den mest frisindede Præst i Landet.....naar det kommer til Stykket.....« (dette sidste med det frisindede sagde han to Gange).

Hans Arbejdsmethode var meget praktisk: Paa Skrivebordets Hjørne laa Salmebogen opslaaet, deri stod jo Søndagstexten; foran sig havde han to Stykker Papir, et større ailaengt og et mindre kvadratisk; paa det lange opskrev han, og numererede, de Hovedpunkter hvorover han vilde opbygge sin Prædiken; til at holde den behøvede han egentlig ikke mere end disse Støttepunkter, for han improviserede flydende; det mindre Papir var bestemt til saadanne opbyggelige Aforismer eller slaaende Aandrigheder, der efterhaanden faldt ham ind under Gennemtænkningen af Hovedpunkterne; det var disse Aandsgnister, der skulde kaste Glans over Forkyndelsen.

Ruben iagttog paa Afstand, og Præsten, som om han anede dette, sagde — talende i smaa Stød, som før —:

»Nej jeg skal sige dig..... jeg skriver aldrig mine Prædikener..... det giver bare..... Dødhed..... Aanden gaar tabt paa den Maade..... man skal være..... stillet frit..... aandsfrit.....

Men Ruben bare tier.

Og lidt efter, som om han anede, at Ruben nu var ved at examinere hans Bogreol henne i Krogen, (der var kun én Reol, og ikke mange Hylder i den):

»Ja det undrer dig maaske at se..... Peder Madsens Dogmatik hos mig..... men..... den stammer jo fra..... Examenstiden..... tilbagelagt Stadium..... Ved Siden af ser du forresten..... noget af Høffding..... og saa »Frit Ordskifte«, det udkomne

..... og saa jo lidt Morska— lidt Æsthetik mener jeg
 Brandes finder du ogsaa repræsenteret.....«
 Ruben tier.

Derpaa gaar nogen Tid med tavs Tænken og Noteren. Tilslidst kaster han Pennen: »Saa. Nu tror jeg nok, det skal gaa; nok for iaften. Nu tilhører jeg dig med Liv og Sjæl. Gamle Ven, hvor var det smukt af dig. Har du talt med min Kone? Du spiser vel til Aften her? — — Rasmille!!« kalder han ud ad Døren, og da det ikke frugter, iler han ned ad Trappen.

Det varer noget, inden han kommer tilbage, han gnider sig forceret i Hænderne: »Aa du Gamle, aa du Gamle«, og samtidig sender han ham smaa interesserede spørgende Øjekast, men Ruben reagerer ikke. De prøver en Samtale, først om deres gamle Fællesminder fra Kollegiet; det gaar slet ikke; men saa tager Præsten med en vis Iver fat paa mere aktuelle Sager: de moderne kirkelige Synspunkter og hvad dermed hænger sammen; det er Præsten, der leder Samtalen eller synes at lede den.

Han havde lige fra sin første Ungdom elsket at tale og diskutere. Studenterkammeraterne havde ham sommetider mistænkt for, naar han forsvarede et Standpunkt eller hævdede en Paastand, at saa var selve Valget af Standpunkt og Paastand ikke altid bestemt af personlig Overbevisning, men af Interessesemotiver, det viste sig bagefter, sagde de; men samtidig indrømmede de retfærdigere af dem, at dette var ham selv ubevidst; ialtfald talte han sig efterhaanden ind i Overbevisning, idetmindste for Øjeblikket; saa at han utvivlsomt ved Diskussionens Slutning var fuldkommen ærlig. Eller som en urban Ven engang udtrykte det: Petersen taler altid med v o x e n d e Overbevisning. — Dermed hænger sammen, at han plejede at begynde sin Tales Strøm med en vis febrilsk Uro, men endte med større Sikkerhed og Varme.

Det, han nu sammen med Ruben udbredte sig over,

var Emner som Bibelkritiken og Præsternes Lærefrihed og Dogmatikens Uvigtighed og Religionen ud af Skolen, »for saa først kunde Religionen blive Liv og Sandhed«; videre om Folkekirken som »en rent borgerlig Anstalt«, om Rummelighed og Tolerance og Aandsfrihed og igen Bibelkritik og Præsternes Lærefrihed og Troens Artikler og Landsforbundets Skadelighed — »men« undskylder han sig høfligt, »det kan vel ikke.... som Jøde.... interessere dig meget?

»Hvorfor ikke? Det er Politik,« siger Ruben tørt.

Præsten fortsætter altsaa flydende og med voxende Overbevisning. Da han omsider tilstrækkeligt har klarlagt sit Standpunkt, holder han op og ser paa Ruben.

Denne siger »Naa«; mere ikke.

Præsten gør saa en afsluttende Bemærkning om, at der altsaa Gudskelov ikke er saa stor Forskel paa Anskuelserne mellem de to Venner, hvem Livet jo har ført ad saa forskellige Veje — »med Undtagelse naturligvis af,« tilføjer han i en lettere Tone, »at jeg altsaa er kristen, og du jo ikke« — hvorefter han atter kaster et dulgt Blik paa sin Gæst.

Ruben gør bare den Bemærkning, at han havde tænkt at sove den Nat i Præstegaarden, om det ikke var til Ulejlighed.

»Ulejlighed! Det manglede blot!« udraabte Præsten muntert. — »Rasmille!!« — men han maa igen ned ad Trapperne. Denne Gang varer det lidt længere, inden han kommer tilbage. Han er meget forceret og slaar Ruben paa Skuldrene: »Aa du Gamle! — Nu skal du gøre Bekendtskab med min Kone og Børnene. Nej Børnene er nok i Seng. Vi har fem, det er lige mange nok til det bitte Hartkorn, ak ja, men Vorherre hjælper nok, det gaar nok, mener jeg —. Hvad synes du om min Kone, naa det er sandt, du saa' hende ikke, jo du saa' hende jo alligevel, aa hvor jeg vrøvler, det er af bare Fornøjelse over, at du er her. Hvordan er'ed, du ryger

stadig ikke? Jeg har forlængst maattet holde op med det, i vore dyre Tider.«

»Din Hustru er Datter af gamle Folketingsmand Rasmussen, véd jeg, ham der hjalp dig til Embedet her?«

»Naa det husker du ogsaa? Det er et storartet Hoved, du har. Jah — min Kone, du kan tro du vil synes godt om hende, hun har det at hun vinder ved nærmere Bekendtskab, og kunde hun blot komme ind i lidt større Forhold« Her holdt han pludselig op.

Efter en Pavse hænder det, at de begge samtidigt kommer til at sige det samme Ord, nemlig: »Kirkeministeren«, og standser da natnrligvis begge. »Hvad vilde du sagt?« spørger Præsten først, og med undertrykt Ivrigheid.

»Aa, ikke andet end at jeg sandsynligvis kommer til at tale med ham imorgen.«

»Om hvad?«

»Om Politik natnrligvis, der er jo de tre Bisperembeder.«

»To, mener du.«

»Nej tre, for Faber siger, at han heller ikke kan holde det ud mere, han bruger det Udtryk. Men hvad var det du vilde have sagt om Kirkeministeren?«

»Om din politiske Ven,« svarer Præsten, noget forvirret. »Aa, ingenting. Jo, min Mening er, at han er den bedste Kirkeminister vi har haft! Han forstaar at give Luft i Kirken — Lys og Luft og Frihed. Naa saa der bliver tre? Ja de to er vel omtrent besat, det ene med ham Kapellanen, det andet med....«

Men nu blev der kaldt nedefra. »Ja kære Ven, nu skal vi ned og spise, naar du nu blot vil tage til Takke. — Saa Faber kan heller ikke holde det ud?«

— Nedenunder traf de Fru Rasmille, hun havde gjort nogen Forbedring i sin Dragt, men kun liden i sin Venlighed. Børnene var i Seng. Der gled en Karl ind, siden en Pige, de satte sig stilfærdigt ved Bordet, før de

andre. »Det er Flora, vores rare Husassistent, hun er altid inde mellem os, ikke sandt, lille Flora?« Han smilede tvungent oprømt, Flora gjorde en kejtet lille Bevægelse. — Saa satte alle sig; Præsten passede imidlertid behændigt, at Ruben ikke kom til at sidde ved Siden af Fruen; denne og Flora foldede Hænderne over Dugen, som til Bordbøn, men paa en svag Hovedrysten af Husiaderen tog de Hænderne fra hinanden igen.

Ligesom de skulde til at begynde Maaltidet, bankede det paa Døren; ind traadte en ældre adstadig Mand i mørkegraat, med et stillestaaende Ansigt; da han saa det dækkede Bord, sagde han højtideligt: »Gud signe og velbekomme«. Præsten udbrød: »Men det er jo vores kære Degn og Skolelærer, kom Hendriksen og spis med.« »Det er om de her Salmer, véd Pastoren.« »Alvorlige Forretninger til imorgen; lille Flora sæt Tallerken til Hendriksen.« Da der igen var kommet Ro, rømmede Pastoren sig og foldede Hænderne over Dugen; nu blev der Bordbøn alligevel.

Paa Bordet var der varm Daasemad: Fiskeboller i hvid Sauce; Fruen bemærkede derom, lidt stramt, at det var et stort Held, at de havde aabent i Brugsforeningen i Aften, for ellers....; men bortset altsaa fra dette Held, indtraf der ved Bordkonversationen kun faa oplivende Momenter, andet end hvad Værten præsterede: han sad med et standhaftigt Leo-XIII-Smil og sagde Venligheder til alle, efter hvers Forskellighed, til Hendriksen om hans Harmoniumsspil i Kirken, til Fruen om den hvide Sauce, til Flora om hendes familiære Stilling, til Karlen om Ajlebeholderen i Gaarden, til Ruben om hans radikale københavnske Avis, hvis halv-socialistiske Grundsætninger han »netop som Præst« saa udmærket kunde forstaa og delvis følge — »delvis, forstaar sig,« tilføjede han henvendt til Hendriksen, der sad og spiste sin Fiskebolle saa adstadigt fromt.

Da man rejste sig, søgte Ruben Lejlighed til at veksle et Par Ord med Hendriksen alene:

»Der er en Ting, som interesserer mig, Hr. Hendriksen. Vor elskværdige Vært, til hvilken Retning regnes han her i Sognet?«

»Retning?« gentog Hendriksen, der instinktmæssigt følte sig frastødt ved Rubens Person, »vi har ingen Retninger her i Sognet, Hr. Journalist.«

»Jeg mener, om Pastoren nærmest slutter sig til Grundtvigianerne, Indre Mission eller Centrum.«

»Nej, Hr. Journalist, der er ingen her i Sognet, der har noget imod Pastor Petersen;« saa opgav Ruben ham.

Herrerne gik nu ovenpaa, Flora kom op med The til dem. »Nu skal vi have det godt,« sagde Præsten. »Hør Ruben, hvad Tog tager du afsted med imorgen? — hvis du da ikke vil blive.«

»Jeg har tænkt at gaa i Kirke imorgen, og bagefter benytte Et-Toget til København.«

»I Kirke? du? hos mig?« udbrød Præsten; han stod et Øjeblik med aaben Mund, saa begyndte en tiltagende Rødme langsomt at stige op i hans Ansigt, hvor den forstærkede den sunde Bonderødme der iforvejen var der; han stirrede Ruben ind i de dybe orientalske Øjne, men fandt intet positivt dér, ikke et Smil, ingen Samviden, ikke en Brøkdal af Tilkendegivelse.

»Saa var der de hér Salmer, Hr. Pastor,« sagde Hendriksen med stillestaaende Indignation; og igen, da Præsten syntes distrahit: »Saa var der de hér Salmer, Hr. Pastor.«

Præsten gjorde sig med Kraft til Herre over sin indre Bevægelse. Han konfererede i en Krog med Degnen: »Nej Hendriksen, jeg har bestemt mig om; de Salmer passer ikke saa godt imorgen; har vi ikke nogle, saadan mere, saadan — neutrale?«

»Neutrale? — ja vi kan jo altid tage »Dejlig er Jorden«.«

»Ja og har vi ingen af Jakob Knudsen — eller saadan — der maa være nogen i det nye Tillæg — lad os se.«

Præsten fandt saa nogle der 'passede; han gav Seddelen med Numrene til Hendriksen; denne sagde »Farvel og Guds Fred« med en vis oppositionel Salvelse, og fjernede sig med et ugunstigt Sideblik paa Ruben.

— »Det er altsaa din Mening at høre mig imorgen? — — Naa, Vorherre lægge sin Vels — à la bonheur mener jeg. Han stod lidt med Fingeren paa Panden; saa var det som om en Tanke slog ham:

»Kære Ven, der er sandeligt noget jeg glemte før, noget jeg ikke har faaet rigtig gennemtænkt, et enkelt Punkt bare i Morgenevangeliet, det skal snart være gjort, undskyld mig altsaa et Øjeblik.«

Han fik Ruben ned igen i den haarde Sofa, satte sig selv under Luthers Billede, tog den opslaaede Salmebog og gennemlæste i Hast Søndagstexten af den anden Textrække. Jo, denne fandtes brugeligere til Lejligheden, der var mindre med Mirakel i, og det der var, kunde nok bort-allegoriseres. Saa byttede han — i Smug som han haabede — de to beskrevne Papirer med to ubeskrevne, og begyndte et Tankearbejde, der i Betragtning af den korte Tid maa kaldes beundringsværdigt, enestaaende, næsten kolossalt: i Løbet af et Kvartierstid havde han paa det aflange Papir opbygget et helt nyt Prædiken-Udkast, og paa det kvadratiske et dertil hørende Sæt Aandsnister; (dog sparede nogen Tid ved at en Del af disse fandtes at kunne overføres fra det forrige Papir).

»Saa« sagde han og tørrede en rigtig Sveddraabe af Panden; derpaa hviskede han: »Gud være lovet,« og ogsaa dette Udbrud var oprigtigt.

Ruben mumlede for sig selv: »Godt gjort, maa man tilstaa.«

— Paa dette Tidspunkt kom Fru Petersen ind, fulgt af Flora, de havde Armene belæssede med Sengetøj.

»Hvad er det?« spurgte Præsten.

»Han vil jo sove her, sagde du.«

»Jamen i Gæsteværelset, kære Rasmille.«

»Gæsteværelset, dér er jo koldt, Peddersen.«

»Saa fyr i!«

»Fyr i! Vi har vel ikke for meget Kul i Kælderen, Peddersen.«

Her blandede Ruben sig i Sagen med den Erklæring, at han var særdeles tilfreds med at sove i Præstens Værelse.

Nu begyndte Sengeredningen paa Sofaen. Præsten lukkede imens et Vindue op, men Fruen gik hen og lukkede det igen: »Vi har vel Kulde nok her i Huset.«

— Snart gik de til Ro. Da Præsten kom ind i det ægteskabelige Sovekammer, var Fruen ifærd med Afklædningen. Hun standsede midt i Afdragningen af en Sko:

»Hvad skal alt det hér være godt for?«

»Rasmille, det er en meget mægtig Mand, Ven med Ministeren.« Han begyndte at gaa op og ned ad Gulvet.

»Nu vækker du Børnene med den Trampen.«

Præsten drog stilfærdigt Støvlerne af. »Rasmille, du maa være venlig imod ham.«

»Jeg er vel venlig nok. Kan han skaffe dig et bedder Embede?«

Præsten tav; i voxende Bevægelse fortsatte han sin Vandring paa Gulvet, nu paa Hosesokker.

»Rasmille!« — Han vandrede nu meget hurtigt.

Hun saa forundret efter ham.

»Min Rasmilie!« — han standsede pludseligt — »lad os, hm, lad os bede til Gud, at min Prædiken imorgen maa blive, hm, blive — til Guds Ære.«

»Hva' er 'ed?« sagde Fru Petersen og lod sin Sko falde med et Bums.

Men Præsten gik hen og kyssede sin Kone, han var virkelig bevæget.

— Ovenpaa lavede ogsaa Ruben sig til at gaa til Ro. Han tænkte energisk nu; hans Tanker kan udtrykkes, lapidarisk, omtrent saadan:

Føjeligt, brugeligt Redskab i Sandhed! Jeg tog ikke fejl.

Konen — ja d é r bliver jo en Hindring.

Aa nej, kan forvandles til Anbefaling: ublandet folkelig ogsaaavidere. Og hendes Fader, den gamle hovne Bonde, der stadigt betyder noget i Partiet.

Nu hans Vita:

Husmandssøn, ovenikøbet fynsk — præsenterer sig altid: Rask, Nyerup, Rasmus Nielsen og hele Ramsen.

To Halvaar paa Grundtvigsk Højskole — tæller betydeligt.

Uden Kundskaber, uden Læsning og Lærdom — tæller ogsaa.

Lille 2den Karakter til Embedsexamen — snarere til end fra.

Usselt Kald, fem Børn o. s. v. — anbefaler varmt.

Ikke en ond Blodsdraabe; kan tale med alleslags Folk.

Klædeligt upraktisk; dog praktisk nok hvor det behøves.

Overfladisk Karaktér, men hurtigt Hoved.

Tager sig ud som naiv, men i Grunden fiffig.

Totalt blottet for Selvkritik — ja det var jo Forudsætningen.

Men et vist Instinkt for Andres Egenskaber, de smaatskaarne nemlig — den nyttigste Art af Menneskekundskab.

En lille lumpen Stump Ærgerrighed, men den ligger og syder i ham og svider og sprutter.

En velsignet Samvittighed! lige akkurat vaagen nok til at den forstaar den skal sove, har at sove; et Mønster-Pattebarn af en Samvittighed, hvis Hoveddyd er: ikke at forstyrre, men bare visse lulle rent væk fra de Voxnes Gerninger, karsk og fersk og vuggesvedt og savlende Sød mælk ned over Suttén

— Her lod Ruben høre en dyb klukkende Lyd. Han sluttede sine Tankers Resumé saadan:

Saa kommer det vigtigste og ene fornødne: Doktri-

nerne, Fraserne, Lektien. Han kan sin Lektie til Fuldkommenhed, som en Papegøje. — Vi har ikke dres-seret forgæves paa Folket i alle disse Aar, vi har givet Sukker til alle Poppedrengene, vi har sat Folket i Bur og fodret det med »Frihed« ind gennem Tremmerne. »God Poppedreng, mer Sukker til Poppedreng!« — saa sér den i sin Lystenhed ikke Tremmerne. En god Pape-gøje den, som kan sine Ramser. Men den fuldkomne Papegøje: den, som ikke blot kan Ramserne, men selv tror paa dem. Nej tror at han tror paa dem; det er ogsaa nok. Den Slags sætter man i de store Bure og hænger dem op midt i Salen, til at være Forskralere for hele Voliøren, en indbyrdes Undervisning i bæstisk Dumhed. Aa det er en Morskab saa at have været den hemmelige Overdressør for det hele. En herlig Sport for den Kloge at være Taabernes tavse Hersker, at man har tvunget et helt Folks Dumhed til at udfolde sig, at man har virket stille gennem skraalende Folkeledere, det er den kongelige Hævn, som Klogskaben tager over Dumheden.

— Her lod Ruben igen høre den klukkende Lyd: nogle haarde, tørre Strubetoner, uden at Ansigtet forandredes det mindste. Hvis det var en Latter, saa var den ikke hyggelig; det glødede i Dybden af de orientalske Øjne; paa Bunden laa Hadet og sydede.

Nu hviskede han, Tankernes Voldsomhed pres-sede sig frem til det hørlige, noget ur-oprindeligt i hans Væsen aabenbarede sig:

Aa I Kristnes forbandede Kirke — hviskede han — écrasez, écrasez l'infame, endelig, endelig ramler Byg-ningen, vi har lagt Minen, de andre tænder selv Lunten for os, godt, godt, tænder selv Lunten, vi ser til, o du udødelige almægtige menneskelige Dumhed! Du Kirke, du saare dumme danske Kirke, se, vi har bundet dig som den Værgeløse, lukket din Mund som det umælende Of-ferdyr — nu skal du dø, blodløst kvæles, Hænderne er om din Strube, Taabernes Hænder som intet forstaar, de

andres Hænder, ja, ja, mens vi ser til og frydes. Nu kvæler vi Kirken, og det ved Hjælp af Kirkens egne Mænd! Ptyh! Godt!

— Saa skruede han Lampen ned og strakte sig paa den haarde Sofa. Det sidste han iagttog inden Lyset sluktes, var at Bladet »Politiken«, ligesom tilfældigt, var blevet henkastet paa Bordet; det laa der ikke før.

Søndagsprædikenen blev flydende holdt, godt formet, intet mindede om dens ekstraordinære Tilblivelse. Hvad Indholdet angaar, saa var den i Virkeligheden blottet for positiv Kristendom, men Blottelsen var godt skjult. De supranaturelle Punkter, ligesom Skær i et farligt Farvand, blev undgaaede eller omgaaede med megen Behændighed og ligesom med umærkelige Drejninger af Roret. Desmere var Talen opfyldt af Moral, meget god Moral, en Moral der ligesom løftedes op til Religion ved hjærtelig Stemmeføring og god Modulation. Talen sluttede med en rolig Sikkerhed og Varme, der kunde komme af ægte Overbevisning.

— »Ja, du er jo Jøde,« sagde Præsten til Ruben, da de fulgtes hjem til Præstegaarden; han sagde det med oprigtig Beklagelse. Ikke et rosende Ord! Selv havde han endnu næsten Taarer i Øjnene.

I Døren mødte til Parade Præstekonen med alle de 5 Hørhvide, de var vaskede og kæmmede, ogsaa Fruen havde føjet et Plus til sin Paaklædning og en Grad til sin Venlighed.

»Mor, dér er Manden igen!« sagde en af Rollingerne.

»Rasmille,« hviskede Præsten ikke uden en vis Angst, »jeg har ladet hente en Flaske Rødvin til Middagen.«

»Ja jeg saa' det nok, Peddersen,« svarede hun højt, mens Venligheden sank en lille Grad.

Ruben erklærede, at han aldrig drak Vin.

»Rasmus,« sagde hun til den ældste af Drengene, »løb tilbage til Brugsen med Flasken.«

— Der var Kaffe efter Bordet, ialtfald en varm brun Drik. »Kære Ven, du behøver ikke at skynde dig, jeg har lejet Slæde til dig hos Vognmanden.« Han saa' hurtigt hen til Konen; hun sagde »Nnaa!« og stirrede ned i sin Kop.

»Det behøvedes ellers ikke,« sagde Ruben.

— Ruben steg ind i Slæden. »Min kære kære gamle Ven!« sagde Præsten og klappede ham paa Ryggen. Han havde Ordet »Kirkeminister« i sin Mund, men tog sig i det.

Kusken, der var Vognmandens Karl, hilste med Pilsken til Præsten: »Godt Kanevejr, Peddersen!« (Vognmandens Karl var Medlem af Menighedsraadet i Sognet og havde meget at sige dér.) Præsten skottede til Ruben, om denne lagde Mærke til, hvor demokratisk man var her ude hos ham.

Inde fra Slæden henkastede Ruben: »Hør Petersen, du har aldrig udgivet noget, se og skriv en lille Pièce om dine kirkelige Synspunkter; jeg skal anmelde den. Men det haster jo. — Kør saa.«

Præsten sad igen ved sit Skrivebord under Luthers Billede. Det gik fort med Arbejdet. Jævnligt saa' han op til Luther, som om han inspireredes af ham. »Det er jo kun dine Veje jeg gaar, store Lærer. Jeg vil jo kun fortsætte dig paa Frihedens velsignede Vej.« Han mumlede et »Amen« dertil, for han var allerede langt henne i Overbevisningens Varme. Det gik fort med Piécen.

Men da han sent paa Aftenen sluttede, da var han ogsaa mod Sædvane overtræt. Han drømte tungt og stærkt den Nat, og ensformigt og langt, det var som Maaneder.

Han drømte at han kørte i Vognmandens Slæde, og han havde *Dr. Martin Luther* ved sin Side. De var paa

en Slags Visitatsrejse, en af dem var Bispen, han vidste ikke ret hvem. De rejste rundt til alle Stiftets Kirker, ja til Kirkerne i hele Landet. Overalt hørte de Prædikenerne. Nogle Steder prædikedes paa gammel Vis, andre Steder rationalistisk, andre igen socialistisk. Somme Præster var Unitarer, somme Spiritister, nogle erklærede sig for Buddhister, de fleste havde lavet sig hver sin Religion. Kristus var nogle Steder den guddommelige Frelser, andre Steder kun et ædelt Menneske, atter andre Steder var han ikke andet end en Mythe, i nogle Kirker omtaltes han slet ikke. Helligaanden var afskaffet de fleste Steder. Selve Gudsbegrebet var nogle Steder kun en Abstraktion, et Navn paa Menneskets eget Følelsesliv. Livet efter Døden var ude af Kurs, dog havde Belønning efter Døden mange Tilhængere, Straf efter Døden derimod ingen. Almindelig var Forargelse eller Spot over, hvad man lærte i Nabokirken, det ene Sogn foragtede eller hadede det andet Sogns Meninger, der var intet Fællesskab mere i det, som engang havde heddet den danske Folkekirke, intet, hverken i Tro, Forkyndelse eller Skikke. Mange Steder var der ingen Præster mer, Nadver og Daab afskaffedes overalt, Kirkebygningerne rev man ned eller byggede dem om til andet Brug, fra de Dødes Grave var alle Kors taget væk.

»Det er for galt,« udraabte i Drømmen Pastor Petersen forskrækket.

»Frisk Luft og Albuerum og Frihed og mere Frihed og altid Frihed,« svarede Dr. Luther, det var et Citat af Pastor Petersens egen Pièce.

»Jamen Deres Højerværdighed« — sagde Pastoren, men da han skulde se, da syntes det ham, at Luther havde antaget Journalist Rubens Ansigt

Pastoren vaagnede med et Sæt.

»Hva' er' ed?« spurgte Rasmille og strøg en Tændstik af.

Han maatte sidde op i Sengen for at sunde sig. Men

da denne Mand altid sundede sig i en Fart, mumlede han, strax beroliget:

»Det gaar nok altsammen.«

»Hva' gaar? At du faar'ed?«

Men da havde han allerede lagt sig ned igen, han smilte i Søvn, rød og hvid og naiv og mælkebrøds.

Fruen betragtede ham ved den udgaaende Tændstiks Flamme, en anden Psykhe, og tænkte:

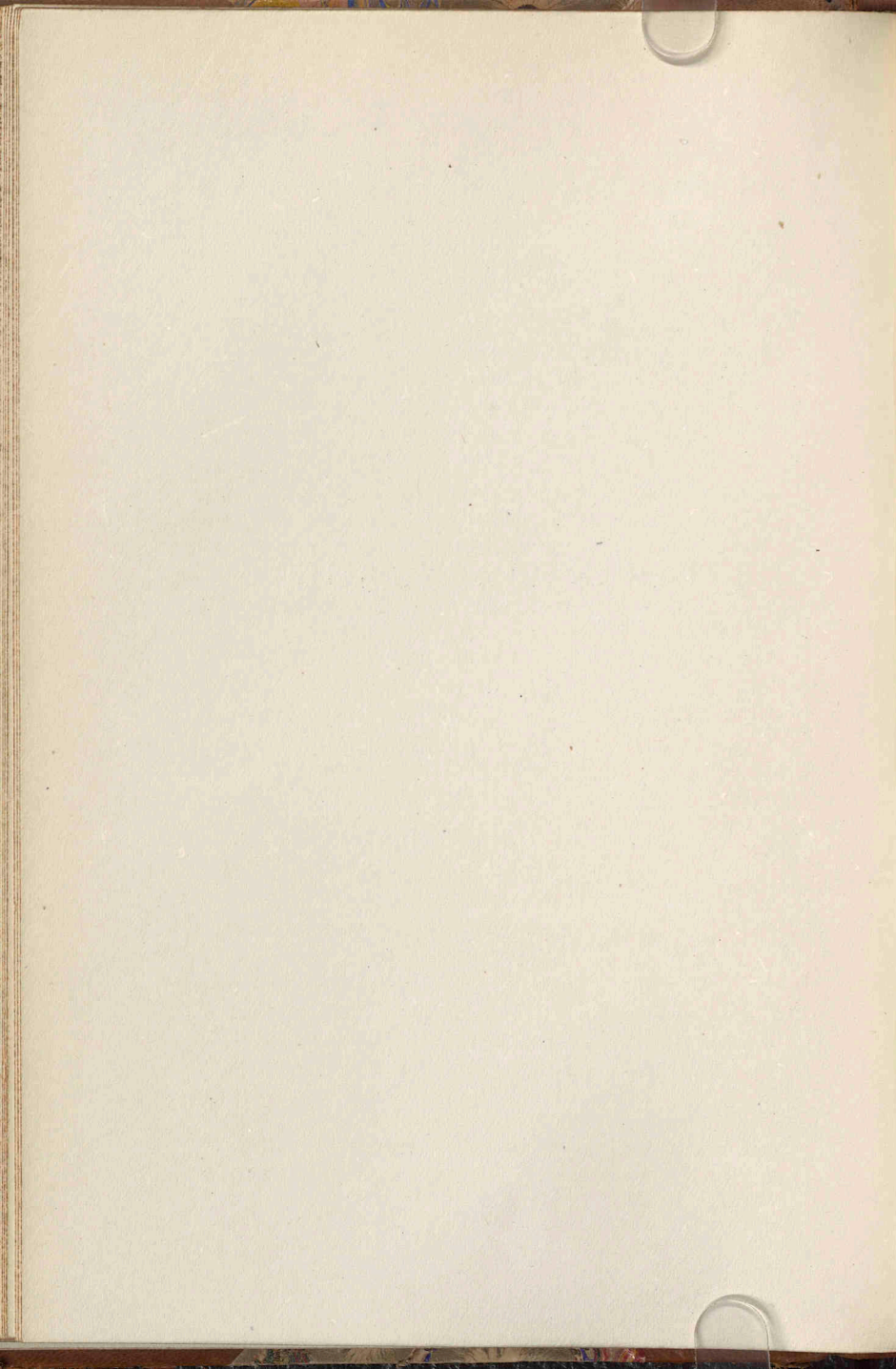
Det er Synd, hvis han ikke faar'ed.

Det er nogle Uger efter. Fru Petersen kommer med en stor gul aflang Konvolut, som Posten lige har bragt. Pastoren ser Kirkeministeriets Segl, rødmer, river Konvoluten op, læser, blegner, rødmer igen; hun ser spændt paa ham. Han løfter Skrivelsen højt i Vejret:

»Min Rasmilia!« — han omfavnede hende stormende.

»Færdinand! Er'ed virkelig!« — saa besvimed Bispinden.

DIREKTØRENS JUL

DIREKTØRENS JUL

»En meget vellykket Aften, finder jeg,« sagde Direktør *Marstall*, R. af Db., til sin Hustru, efterat Gæsterne vel var gaaet, og de voxne Børn ogsaa havde sagt Godnat.

»Jeg er egentlig søvnig,« svarede Husmoderen, men satte sig dog overfor Manden ved Hjørnebordet i Salen, hvor han allerede havde indrettet sig overmaade hyggeligt i den store Lænestol med en Slutningscigar og et Slutningsglas af den gode Portvin. Bordet var opfyldt af Festkort og Breve, det var Juleaften, i den anden Ende af Salen stod i Halvmørket det mægtige Juletræ, glitrende endnu i sin gyldne og sølverne Pynt.

»Meget vellykket, Amalie,« gentog Direktøren. »Om det saa var *Fredrik*, saa var han taalelig elskværdig i Aften. (Fredrik var den yngste af deres to Sønner, Student og ivrigt Medlem af kristeligt Studenterforbund, han plejede en stille, men tydelig Misbilligelse af Hjemmets Aand, som han ikke fandt kristelig nok.)

»Ok Marstall,« svarede Fruen, »skoptisér ikke over Fredrik, han mener det saamæn godt, selv om han er blevet noget aparte, men de Unge maa have deres Tid til at rase ud i. Ligesom *Peter*, paa sin Manér, nu er Peter jo blevet et helt ordentligt Menneske. (Peter var deres ældste Søn, han havde i sin første Ungdom ført et udsvævende Liv, men var nu Assistent i en Bank.)

Direktøren lænede sig tilbage i den bløde Stol, be-

holdt Portvinen lidt i Munden og saa' op mod Loftet med et Udtryk af tilfreds og universel Julemættelse. »Ja ja, ja ja,« ytrede han, en Mellemtung mellem Ord og Pust, og derefter: »Amalie, vi har meget at være taknemlige for;« han vedblev at se mod Loftet, det kunde tages for en Slags Tak til Himlen.

Saadan tog Fruen det ogsaa. »Ok ja, Julen er god. Den gør En selv god.« Direktøren pustede Cigarrøgen helt ud af sin Mund for at kunne sukke samtykkende. De var begge to inderligt overtydede om, at det »at have det godt« var det samme som selv »at være god«.

Fruen kunde godt lide at se sin Mand med dette fromme Udtryk. Dertil kom, at hun i den sidste Tid var en Smule paavirket af Sønnen Fredrik, hen ad det kirkelige til. Benyttende sig af Stemningen sagde hun:

»Ja saa gaar vi vel i Kirke imorgen?«

Han svarede ikke strax; saadan at sige brysk Nej til at gaa i Kirke første Juledag, det lod vel ikke smukt, men paa den anden Side havde han svært glædet sig til at ligge rigtig længe imorgen, og saa bagefter læse i den nye af »Politiken« roste Roman, som han havde faaet af Peter til Julegave — han der til Hverdags aldrig havde Tid at læse Morskab, skønt det var hans største Fornøjelse, især naar der var lidt saadan af den Slags ved Bogen.

»Ikke sandt, vi gaar i Kirke imorgen?«

»Naah,« svarede han blidt henkastende, skønt hans Hænder krammede ærgerligt ved Festbrevene paa Bordet. »Naa—aah; jeg havde næsten tænkt, at du og Fredrik maaske«

»Jeg synes du skulde tage med, Marstall. Det vilde glæde Fredrik.«

»Glæde Fredrik, glæde Fredrik!« — han fnyste, en behersket og blid lille Fnysen, men Fnysen var det. »I kan aldrig faa nok. Nu sang vi dog en Julesalme før — jeg sang med, ja jeg gjorde —, men I er umættelige, I I« (han vilde sagt: I Fanatikere, men fandt dog

selv Ordet for haardt). »Og forresten« — han trak lidt paa det, men syntes dog tilsidst, at han i Betragtning af de andres Fordringsfuldhed burde anføre alt i sin Favør — »forresten har jeg været til hele to Begravelser i forrige Uge. Man kan ogsaa faa for meget af det . . .« — han afbrød sig.

»Marstall, det er første Juledag imorgen.«

Han vidste, hun vilde komme med dette »første Juledag«, ligesom før med sin »Fredrik«.

»Amalie, jeg véd saa godt som nogen, hvad det er imorgen. Men jeg véd saagu ogsaa, og det fra den hellige Skrift, at man meget vel kan dyrke sin Gud i Stilheden, paa sit Værelse.« (Ved Ordene »i Stilheden, paa sit Værelse« paakom der ham et levende Billede af Hyggen og Lunheden og Chaiselonguen deroppe, og den sjeldne Ferie fra Kontoret, og Peters Roman, — og alt det skulde nu berøves ham!)

»Nej!!« udraabte han, han var nu rød i Hovedet, »jeg holder min Jul hjemme imorgen!«

»Jajáda,« svarede Fruen, og saa blev der Payse.

— Han rodede en Stund vredt om i Festbrevene, saa begyndte han at generes af Tavsheden og af den Maade hvorpaa hans Kone stirrede halvbebrejdende ud i Rummet; han følte Trang til en Apologi for sit religiøse Standpunkt.

DIREKTØRENS APOLOGI

»Se, Amalie« — han trak et Brev frem af Bunken — »det er fra denne her Pastor Bast. Jeg sendte ham endnu idag 200 Kroner, det véd du ikke, Amalie. Jeg vilde ikke have omtalt det, men nu er jeg jo nødt til det, da du tvivler om min Kristendom. Iforgaars kom der om Kirkesagen i Dragør, hvad kommer det mig ved, men jeg tegnede mig for 20 Kroner. Naa. Saa er der den nye kristelige Bispisning henne i Grønnegade, jeg er iforvejen i 3 Bispisninger, men den hér er jeg ogsaa nødt til at støtte, da de valgte mig ind i Komitéen mod min Vilje.

Naa. Og saa alle de Foreninger du véd, som jeg ikke kan melde mig ud af, fordi jeg nu engang er blevet filtret ind deri, det bliver hvert Aar sammenlagt 500 Kroner, som jeg ikke kan fradrage paa Skatteskemaet, 500 Kroner, det er jo nydeligt, og jeg som endnu har Peters Gæld for de gamle Historier hængende over mine Skuldre, man skulde tro man skattede tilstrækkeligt til Stat og Kommune, det er jo ganske umoralsk saa de øder vores Penge til disse forbandede humane Foranstaltninger; som om Peters Gæld ikke ogsaa var en human Foranstaltning. Og saa kommer saagu forleden En om Penge til Missionen paa Korea, jeg tror sgu de er gale, men jeg gav alligevel 30 Kroner, for Fredriks Skyld, som til al Ulykke netop var tilstede. — Og ovenikøbet, saa er de ikke tilfredse, men vil have, at man selv skal gaa i Kirke, i Tide og Utide.

Ikke for det, jeg hører saamæn gerne en ordentlig Præst, i Ny og Næ, jeg mener naar Trangen driver En, som det hedder. Jeg hører ikke til disse Kirkestormere, enhver véd hvor jeg staar, som en god konservativ Mand; der er ingen her i Byen som tvivler om Direktør Marstalls religiøse Standpunkt; ingen, undtagen du og Fredrik. Men tvinges vil jeg ikke, det kan du hilse fra mig og sige din Fredrik. Jeg forbeholder mig selv at tage Bestemmelse om jeg vil gaa ind i Centrum eller Indre Mission eller Landsforbundet eller hvad det hedder altsammen. Jeg vil ikke presses ind i en Uniform, vi er ikke alle skaaret over én Læst, derfor har man Gudskelov hver sin Lejr hvor man synes man befinder sig bedst. Men tvinges vil jeg ikke, Jeres Indre Mission faar I mig ikke med til, uha uha, Indre Mission, man gaar dog ikke i Kirken for at høre Ubehageligheder og sidde og lade sig forskrække. Kirken er et helligt Sted, hvor man skal sidde i Fred med sig selv og sin Gud og nyde en vel holdt Prædiken og være fri for Stiklerier. Saadan er min Religion, det kan du godt hilse fra mig og sige Fredrik. Og Centrumsmand bliver jeg heller al-

drig, saalænge den Stiftsprovst staar dér og raaber op; han har ogsaa noget af det med at stikle og blande sig i andres personlige Affærer og Samvittigheder, jeg kalder det ublufærdigt, jeg kalder det næsvist, hvorfor kan de ikke holde sig til Evangeliet og lade Folk passe sig selv. Saa er der Grundtvigianerne, de er fordetmeste manérligere med den her Syndighed og alt det, men Grundtvigianer, det er jeg nu engang ikke, Vor Herre bevares. Saa er der jo det allernyeste, dette herre Landsforbund, hvad skal det nu være godt for, som om vi ikke havde Partier nok i Forvejen baade i Kirken og andre Steder, det strider jo imod Guds klare Ord, som udtrykkelig siger, der maa ikke være Partier i Kirken, men ét Lam og én Hyrde, staar der, kom ikke til mig, jeg kan min Børnelærdom, og skulde nogen spørge hvad jeg da er i kirkelig Henseende, saa kan I sige, saa kan I sige for Pokker, at jeg hverken er det ene eller det andet, for jeg er for jeg er ja jeg er dansk Normalkristen, det kan I sige.»

Han var saa glad ved Ordet Normalkristen, at han gentog det to Gange.

Og da nu Iveren havde sat sig, blev han helt god igen, tømte sit Portvinsglas, kyssede sin Kone og sagde Godnat og Tak for den vellykkede Aften.

Da han Julemorgen saa' sin Kone paaklædt til Kirke, og Fredrik staa med Salmebogen i Haanden og se med sit bedrøvede Blik efter Faderen, saa kunde han alligevel ikke nænne andet end at tage sin Pelsfrakke paa og gaa med i Kirke.

Og skønt det ikke kan nægtes, at Stiftsprovstens Prædiken den Dag jo kom med en Del Stiklerier og blandede sig i Folks private Samvittighedsaffærer, saa bevarede Direktør Marstalls Ansigt dog hele Tiden, til hans Kones Glæde, dette uforstyrrede Udtryk af passiv Fromhed, som var hende en Borgen for, at han var en god Mand.

Hvorfor skulde han ikke ogsaa være god? Han vidste jo, at om ganske kort Tid, højst halvanden Time, saa vilde dette her være overstaaet, og det giver en god Samvittighed at have udført Julens Pligter fuldt ud.

— »Naa, Marstall, fortryder du saa, at du gik i Kirke?« spurgte Fru Amalie, de sad ved det festlige Frokostbord med Gaaseskrog og Rygblod og Sylte og mange andre Sager.

Han svarede ikke, men sendte hende over Bordet et rigtig godt Blik. Andet Svar behøvedes heller ikke, for man fortryder aldrig at have gaaet i Kirke første Juledag.

SPARSOMT I NORDEN —

SPARSOMT I NORDEN —

Det er vist ikke meget hyppigt, man nu for Tiden hører Kvindens Skaal udbragt, navnlig ikke med den forhen obligate »Sparsomt i Norden« foran. Man kan ogsaa nok forstaa, at mange Nutidskvinder ikke skøtter om at hyldes som Kvindekøn, naar de ikke kan opnaa at hyldes som Individ; og saa er det jo rimeligt, at Mændene holder op med at udbringe en Skaal, hvis Motivering ikke er Genstanden tilpas. Lad os tænke os det modsatte: at en Kvinde stod op og udbragte »Mandens« Skaal; jeg tror ikke at de tilstedeværende Herrer vilde sætte stor Pris derpaa; nej hyld dem enkeltvis, Direktør Jespersens Skaal altsaa, Fabrikant Hansens Skaal, Redaktør Olsens Skaal, det er noget andet, men — »Mandens« Skaal, »Manden« som Art eller Korporation — nej der bliver virkelig for lidt Ære til hver især af os, naar Æren skal udstykkes til den halve Menneskehed, det er der ingen Sjov ved, vil Direktør Jespersen tænke, og ligesaa Fabrikanten og Redaktøren.

For ikke mange Aar siden læste man i Avisen om et Møde af Skolelærere, som enstemmigt og under megen Begejstring vedtog en Resolution om at Skolelærere burde have større Løn. Begejstringen over den saa lykkeligt vedtagne Resolution gav sig Udslag blandt andet i at En af Forsamlingen opfordrede til at synge »Sparsomt i Norden« — der var nemlig ogsaa en Del Kvinder, Lærerinder, tilstede —, men dette blev forpurret af en behjærtet Kvinde, der lydeligt frabad sig denne Hyldest,

eftersom Mændene havde glemt i Resolutionen om Lønforhøjelse at medtage Lærerinderne! — Jeg maa højligt give den behjærtede Dame Ret.

Men nu, da Lærerinder og andre -inder kommer med paa alle de Resolutioner der kan tænkes i Verden, og paa mange flere, skal vi saa da ikke begynde igen paa vores Sparsomt i Norden og Skaaltalen for Kvinden?

Jeg tror ikke det gaar mere, ikke engang i de smaa Provinsbyer. For mit Vedkommende husker jeg nok, hvor tidt jeg allerede i gamle Dage, i en større Provinsby, var ved at faa den akute Kvalme, naar under Festens Forløb det uundgaelige Tidspunkt endelig kom (i min Erindring sætter jeg altid dette Tidspunkt i Forbindelse med halvlunkne Høns i gul Sauce og Fiskerand, samt med en flau og ram »Léoville«):

Slag altsaa paa Vinglasset henne fra den fine Ende af Bordet, Festkomitéens Formands kendte Stemme, festlig-sød:

»Saa afsynger vi Sparsomt i Norden, hvorefter *Hr. Apotheker Møller* vil tale for Kvinden!« (Nu forstaar De jo, kære Læser, dette skal ikke være et Hib til nogen-somhelst af de i Nu- eller For- eller Fremtid eksisterende Apothekere Møller, tværtimod, thi en fornuftig Festkomité henvender sig dog vel ikke om en saadan Skaaltale til andre end til Herrer af en vis civil eller læg Anseelse; og, naar de egentlige officielle Spidser, altsaa Amtmand og Kommandant eller ogsaa Byfoged og Provst, er opbrugte paa »Kongen« og »Fædrelandet« eller andet officielt, hvem andre skulde saa »Kvinden« tilfalde end den Person, som antages — næst hine — at besidde mest Aand og Gratie, altsaa Apotheker Møller?)

Naa, saa tog vi da fat paa Sangen. Efter nogle Begyndelsesvanskeligheder med at finde Tonen (der var altid nogle som raabte: »det er meget for højt!«; det var gerne de samme som ogsaa ellers opponerede i Foreningen), kom vi da lykkeligt igennem de fire første Linier:

Sparsomt i Norden vi Blomster finde,
 Farven er bleg, og kun svag deres Duft;
 Blomsten hos os er den dejlige Kvinde,
 frodigst hun gror i den nordiske Luft

— der var ikke videre i Vejen, undtagen at de fleste af os sang Blomsterne istedetfor Blomster, og de halve af os sang »nordiske« Kvinde istedetfor »dejlige« Kvinde, hvorved der opstod en ikke ringe literær Foragt og misbilligende Blikke fra dem der klogeligt huskede at »nordiske« jo kommer i næste Linie.

Men fra femte Linie indtraadte et voxende Anarki:

Hende vi elske, mens Hjertet det slaar;
 hende vi prise, mens Læben formaar

— Strax ved »hende« (hé, é, énde) var der altid et Medlem, der prætenderede større Musikalskhed end de andre ved at hamre kraftfulde Taktslag i Bordet, til største Tilfredsstillelse for sig selv og Harmfuldhed hos andre, der ikke kunde begribe hvorfor denne Vigtigpér sad og sinkede Melodien. Værre endnu var det, at der altid opstod Forvirring mellem elske og prise, og Hjertet og Læben, saa at nogle elskede mens Læben formaar og priste mens Hjertet det slaar, eller omvendt, andre priste mens Hjertet formaar og altsaa elskede mens Læben den slaar, eller omvendt; der bliver flere Kombinationer endnu; og alt det mens den Musikalske hamrede og sinkede med sit hé, é, é, og Oppositionen raabte: »det er galt! det er galt!«

Men nu det næste:

Lokkerne bløde og Væksten den slanke,
 Klang i sin Stemme og Snildhed i Blik,
 Ild i sit Hjerte og Renhed i Tanke,
 det hun i Arv efter Moderen fik

— det vil jeg nok sige, Digtets Skønhed ufortalt, at der skal et koldt Hoved til ikke at komme i Vildrede mellem

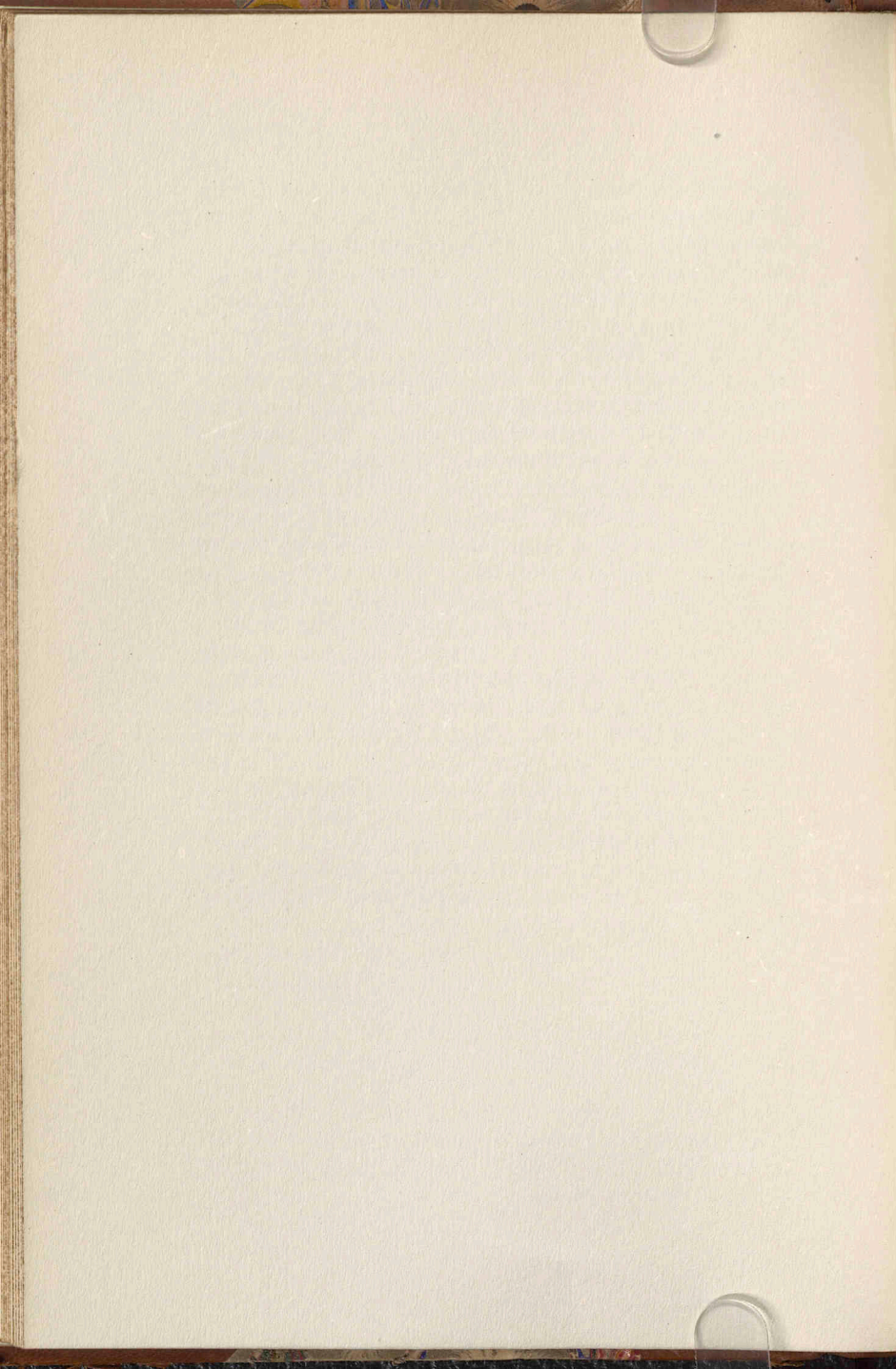
Lokkerne og Væksten og Klangen og Snildheden og Ilden og Renheden og blød og slank og Blik og Hjerte og Stemme; spørg Mathematikerne, hvor mange Kombinationer det kan beløbe sig til, det bliver vist op i Hundrederne. Og saa dem der begyndte at fnise, og dem der var forbitrede paa dem der fniste, og dem der smægtede Ordene frem med sødladen Dirren, og dem der hamrede dem frem med haarde Knoer, og dem der raabte »det er galt«, og de Asener der satte 2den Stemme til (ved en uafsladelig Terz under) — og os alle som sad dér og løj af fuld Hals om de slanke Vækster og snilde Blikke og skønt klingende Stemmer ogsaa videre, naar man ligeoverfor sig havde den samlede Tonnage af Fruerne Mortensen og Caspersen, og Spærreilden fra Jenny Petersens store Globisser, og de samvirkende Stemmemedler af Frøken Emmy og Frøken Gosta og Frøken Noksagt. Alvorlig talt, hvordan tror man, at disse i andre Henseender fortræffelige Damer selv maa have været tilmode, hvis de da har tænkt sig en Smule om? Oprigtig talt, jo forstandigere en Dame er, desto mere maa det være krænkende for hendes Følelse, at slank Væxt og bløde Lokker ogsaa videre skal være afgørende for hendes Menneskeværd, især naturligvis hvis hun ikke besidder disse Fordele. — Nej, denne smukke Sang er ikke af Hostrup skrevet som Motivering til en Skaal for tilstedeværende Kvinder, men som en Sang af og mellem unge Studenter, en Sang for et Drømmeideal — som ogsaa den pur unge Halling siger; men læs selv Sangen i sin rette Omgivelse, nemlig En Spurv i Tranedans, første Akt.

— Ja saa kom jo altsaa det, som maatte komme: Apotheker Møller nemlig rejste sig og slog paa sit Glas. Jeg vil ikke beskrive Hr. Apotheker Møllers festlige Apparition; De vil af det foregaaende kunne forstaa, at det kunde være en lidt forskellig Apotheker Møller hvert Aar; det fælles var altsaa den lokale Anseelse, det Maal af civil og læg Autoritet som kunde trives i Skyg-

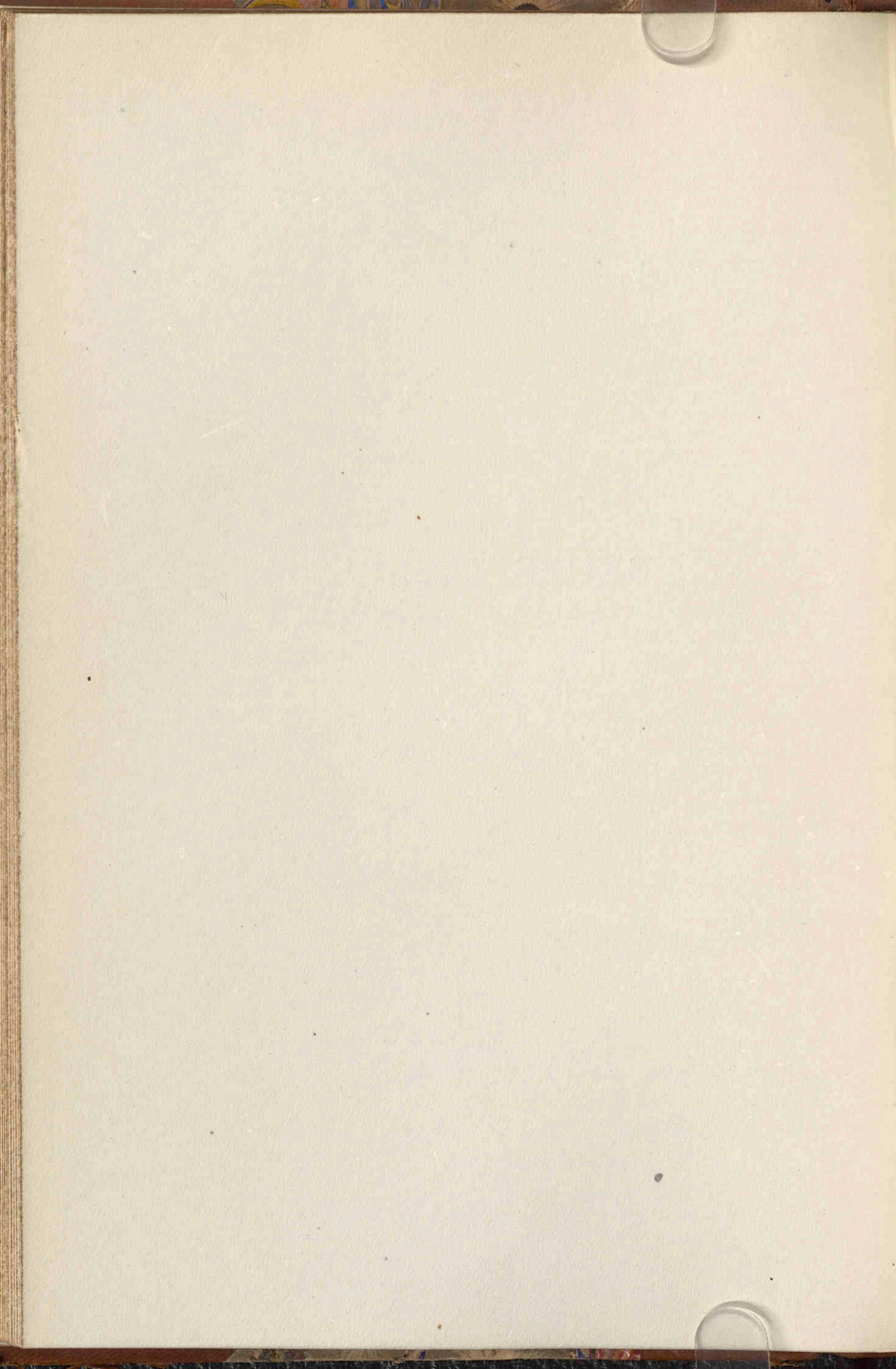
gen af en Byfoged og en Provst; den Aand og Gratie, som kunde blomstre udenfor en Amtmands og en Kommandants Hauge. Det fælles var omtrent følgende:

»Mine herrer! Vor ærede Festkomité, vor udmærkede Festkomité [her en lille Kunstpavse, Bifald følger, Festkomitéens Formand smiler takkende men ryster beskedent paa Hovedet] vor udmærkede Festkomité alt-saa har overdraget mig det hæderfulde Hverv at ud-bringe Damernes Skaal. D a m e r n e s Skaal, mine Her-rer [Bifald]. Eller rettere: K v i n d e n s. Den d a n s k e Kvindes. [Forlænget Kunstpavse, Bifald]. Hvo af Dem, mine herrer, føler ikke Hjærtet banke ved Nævnelsen af dette skønne Ord? [En enkelt Yngling bryder utidigt ud i larmende Bifald, men standses af de Ældre; han vil fra nu af tilhøre Oppositionen]. Hvo af Dem« o. s. v.; ja saa kom jo det som maatte komme, det med »den nænsomme Haand«: »Naar Manden kommer hjem fra sit Arbejde, hvem er det da, som med nænsom Haand véd at glatte Rynkerne over hans Pande,« og saa det med Sveden: »og hvem er det, som saa ømt forstaar at tørre Sveden fra hans Tind-inger«

— — Men paa dette Punkt af Talen kom gerne den akute Kvalme over mig, jeg maatte bede om at lade Aal-borgeren cirkulere, og det lidt villigt Og endnu den Dag idag kan jeg ikke rigtigt komme ud af det med Apo-thekere eller Høns i gul Sauce, eller med Festkomitéer, Léovillerødvin og Sparsomt i Norden.

SKUESPILLERE

SKUESPILLERE

Ombord paa Damperen. Mild Vinterdag.

Dækket var temmelig besat af Skuespillere, der var megen Brusen og Pelsværk og Latter og Fnisen og Gestikuleren og skingrende Røster: Selskabet *Birkmann* var paa Tourné.

Père-noble, der tillige indehavde de hjærteløse Etatsraader o. l., stod ved Rælingen og betragtede Horizonten gennem en Kiggert. Kravepels, dog ikke af dyrt Stof; Rejsehue, med en vis tilstræbt Stil; Personen, ret ansélig, en bon point, midaldrende. Artistisk skaarne Ansigtstræk, Phister-agtige Poser omkring Øjnene, Underkæben afvexlende stramt presset op til Skurk, eller slapt nedhængende til Viveur; hyppigt Minespil selv naar han tav, men et ydre Minespil, kun af Ansigtsmusklerne, thi Øjnene beholdt, skønt flakkende, det samme lidt triste ligesom slukte Udtryk. Han stod i en plastisk Stilling og betragtede den glidende Horizont, d. v. s. l o d som han betragtede den, for han holdt Kiggerten en lille Tomme fra sine Øjne, og kastede, bag den, smaa rappe Blik til Siderne efter os Passagerer, der ligeledes stod ved Rælingen. Paa den Maade mødte jeg — lidt underfundigt — hans Blik, bag Kiggerten alt-saa. Jeg kom til at smile lidt, han gengældte ikke Smilet, men trykkede Kiggerten fastere ind mod Panden og saa' lige ud.

»Det er noget diset idag,« henkastede jeg. Han tog Kiggerten langsomt fra sine Øjne og gemte den i Foderalet med en stor rund Armgestus:

»De har Ret min Herre« — Røsten var værdig og meget distinkt, saa at nogle af de omstaaende vendte sig om efter ham — »De har Ret min Herre, Vejret er ikke meget sigtbart.« Og jeg følte, at min Bemærkning kun havde faaet Gyldighed ved hans Tilslutning. Jeg prøvede igen:

»Der er ikke noget af Landet at se endnu.« Ingen tog Notits af mine Ord. Derimod han, vægtfuldt:

»Formodentlig vil det vare nogen Tid, inden Kysten kommer frem.« Nu slog det an. — Saadan gaar det: det er ikke Facta, det kommer an paa her i Verden, men paa hvem der siger dem.

Saaledes belært lettede jeg paa Hatten: »Undskyld; vi har gjort hele Rejsen sammen; er det ikke Hr. Skuespiller Olsen, jeg har den Fornøjelse ?«

»O p h e l i u s Olsen, ganske rigtigt. De kender mig?«

Jeg præsenterede i Hast mig selv — »Ah, ja saa, meget« (skyndte han sig, som med en Parenthes Høfligheden kræver anbragt, men man iler til det vigtigere): »Jo jeg er Ophelius Olsen — De kender altsaa mit Navn??« han betragtede mig med Forventning.

»Jo jeg har haft den Fornøjelse at se Dem i »Sfinxen«, De spillede Marquis'en.«

»Naa saa De har set min Marquis i »Sfinxen«? Hvor? i Odense? i Svendborg?«

»Nej i Aarhus.«

»Naa i Aarhus — — Hjah, Stykket selv var jo svagt, men — e ?«

Det var jo klart hvad han forventede af mig, hans Forventning syntes næsten graadig; jeg kunde uden Usandhed sige, at jeg havde syntes godt om hans Marquis, men jeg er bange for, at jeg sagde: overordentlig godt.

»Glæder mig« (han anbragte dette med Ligegyldighed, men det var en artistisk Ligegyldighed). »Hm. Ja jeg kan kun sige, at jeg lagde min Sjæl [han udtalte: Schjæl] i den Rolle. Min hele Schjæl. Idetmindste en Del af den« (tilføjede han med behændig Reservation). »Naa De syntes altsaa overordentlig godt om min Marquis? Glæder mig. — Skal vi spadsere lidt op og ned ad Dækket sammen, det er en Fornøjelse at træffe en intelligent Mand — navnlig i disse Omgivelser« (han kastede Blikket paa forskellige Grupper af Kollegerne, som havde anbragt sig hist og her paa Dækket).

»Men der findes dog sikkert intelligente Folk mellem Deres Kolleger?«

Istedenfor at svare gav han sig til at smaaanyne ret vedholdende.

Jeg gentog mit Spørgsmaal; han udbrød da (idet han med en Gestus lod mig forstaa, at han kæmpede med pinlige Følelser):

»Jeg tillader mig aldrig at tale ufordelagtigt om nogen Kollega. Aldrig — skønt Gud skal vide. Naa. Nok herom.«

»Det var ikke min Mening«, begyndte jeg.

»Tillad, pardon. Vi Scenens Kunstnere har en kollegial Lov, der er os hellig, ligesom de Herrer Forfattere udentvivl har en kollegial Lov, der er Dem hellig. Vil De, qvā Kollega [han udtalte: kuā] nogensinde tillade Dem at kritisere en Kollega?« (Jeg følte her en forbiggaaende Bevægelse i min Samvittighed). »Nuvel, saa tillad ogsaa mig, qvā Kollega — at tie.«

Efter saaledes at have opfyldt sine kollegiale Pligter rettede han (med en Micawbersk Gestus) paa sin Halslinning og lignede en sand Père noble, hvem intet kan bringe bort fra Ærens strenge Vej. Derefter, ligesom rystende de pinlige Tanker af sig:

»Men for at komme tilbage til vort Udgangspunkt — lagde De for Exempel Mærke til mit stumme Spil i den Scene i tredje Akt, dér hvor Opgøret foregaar mellem

Fiskeren og Sfinxen — min Hustru spillede Sfinxen — mit Minespil altsaa?

Jeg svarede, at jeg — e — nok troede, at jeg — e — havde beundret hans Minespil.

»Glæder mig overordentlig at høre — — ikke just for min Skyld, men, rent ud sagt, for Deres egen Skyld, det viser nemlig Omfanget af Deres Intelligens, Højdepunktet af Deres«

»Jeg be'r«

»Jeg be'r, nej tillad mig, pardon. Vi Scenens Børn, det hører til vore sjældne Glæder [han udtalte det: schyældne] at arbejde for et forstaaende Publikum. Jeg vover at paastaa, at en eneste forstaaende Tilskuer er tilstrækkelig, naar denne Ene da hører til de virkelig indviede« — han gjorde et let Père-noble-Buk for mig —

»Jeg be'r«

»Jeg be'r — man inspireres af denne Enkelte, man spiller for denne Enkelte, som Søren Kierkegaard siger. Hvilken Mand, den Søren Kierkegaard! A propos, har De ikke Lyst at deltage i en lille Cognac, jeg mener ikke i dette blandede Selskab, men *entre nous*? — Naa ikke? Næ det er maaske ogsaa for tidligt paa Dagen. Jeg hader selv Spiritus, igrunden. — Næ for at komme tilbage til Dem, De beundrede altsaa min Mineføring? Lad mig betro Dem noget, det er ikke for at smigre Dem eller nedsætte det Aarhus Publikum, det er sagtens ikke slettere end andre Publikums, men hvor mange af Deres gode Aarhus Medborgere tror De var paa Høiden til at skatte min Mineføring den Aften? — Ingen, Dem undtagen altsaa. Derimod klappede man jo som rasende af Jacoby. Han blev endogsaa fremkaldt. To Gange, tror jeg. Ja der sér De.«

»Jacoby?«

»Ja — han spillede jo Fiskeren. Han sidder forresten dér henne ved Hjukassen, den lille Jøde kan De se, ham der flirter med Frøken Kruse, hende med Demimonde-Hatten.«

»Jamen jeg syntes virkelig, Fiskeren blev ikke spillet saa daarligt«

Hr Olsens Væsen blev pludselig køligt, han betragtede mig, der kom et prøvende Smil i hans Ansigt, jeg var svag nok til at smile lidt med, saa lo han højt og klappede mig paa Skulderen:

»Ah — De er Ironiker! Hvem skulde se det paa Dem, ha ha ha. Jeg er selv Ironiker, som Sokrates siger, ak den Sokrates, den Sokrates!« — Vi passerede i det samme Gruppen ved Hjukassen, han slog faderligt ud med Haanden og var lutter Smil: G'da igen Jacoby, G'da G'da lille Frøken, nyder det gode Vejr?« — Men efter Forbipassagen forsvandt Smilet lige saa pludseligt som det var kommet.

»Denne Jacoby, han har ingen Begreb om Kunst. Det han har, det er en vis — e — Evne til — e — til at lade sig fremkalde. »Fremkalde«, haa: enhver kan lade sig fremkalde, naar han ikke gaar af Vejen for tarvelige Midler. Det er saamæn ingen Kunst at faa Claquen frem, nej Kunsten er tværtimod — at undgaa den«

Dette Stykke Rhetorik syntes at slaa ham selv, han trængte til øjeblikkelig at fuldkommengøre Frasen og konvertere den til Skuespil, maaske han ogsaa ønskede at vise mig, hvad han var værd som Kunstner; han havde standset sin Gang, taget Positur, og — først mildt rystende paa Hovedet — gentog han:

»Nej mine Herrer, at faa Claquen frem — det er ingen Kunst.«

Men nu løftede han Panden, lod Øjnene lyne, og slyngede med trodsige Kæber Ordene ud i Rummet som en heroisk Udfordring til Alverden:

» nej Kunsten er at undgaa Claquen, at foragte den!« — det sidste næsten hvæsende han ud, helt Shakespearsk. Han maatte absolut have taget Claque dermed paa Theatret.

Derpaa kaldte han sin Aand ned fra den højere Plan

og betragtede sine jordiske Omgivelser med Blikke som af En der er vaagnet op i en altfor tarvelig Verden. Men dog tillige med et særligt lille Blik til mig, om hvad jeg nu mente om ham

— Der kom en Mand op fra Kahytten, idetsamme vi passerede den, en stram, korrektklædt Herre, med faste Trin og et hvast Blik. Ved Synet af ham gik der en let konvulsivisk Trækning gennem Hr. Olsens Legeme, han løftede sin Haand op som for at hilse, men standsede den brat paa Halvvejen: han vilde først se, om den anden vilde hilse. Det gjorde han, saa hilste ogsaa Olsen, meget ceremonielt, den anden passerede.

»Véd De hvem det var?« spurgte Hr. Olsen.

»Var det ikke Hr. Birkmann?«

»Direktøren, jo.« Olsen gjorde Underansigtet haardt: »Han er yngre end jeg, derfor skal han hilse først, det har jeg dog faaet ham lært.«

»Er det ellers ikke en dygtig Mand? Det har jeg hørt?«

»Dygtig?? — Spille kan han jo ikke. Og som Direktør — — det er lykkedes ham i det ene Aar han har været Chef, ved sit Despoti og sin Fremdragen af Middelmaadigheder at spolere vort Selskab, kunstnerisk set. Det er godt gjort paa ét Aar. Og bliver han ved at være Chef ét Aar til, saa vil han naa at faa ødelagt al god Kunst i hele Provinsen, ganske simpelt: al — god — Kunst. — Han er yngre end jeg, men Gudbevares, det gaar med Lodder her i vor sceniske Verden, han blev naturligtvis Direktøren; om Pietét for Alder og virkelig Fortjeneste er der ikke Tale. — — Ah, der har vi min Hustru —«

En lille Dame kom gaaende hen ad Dækket mod os, bleg og træt saa hun ud.

»Cathinca, min Hustru, maa jeg præsentere dig et værdifuldt Bekendskab, Hr. Forfatter — e —«

Jeg supplerede Navnet og bukkede. Fru Cathinca

smilede svagt og uinteresseret, hendes Øjne var ligesom langtorte søgende, meget trætte.

»Du kan tænke dig, min Cathinca, Hr. Forfatteren har lige i dette Øjeblik udtalt sig i overordentlige Ord om min Udførelse af Marquis'en, navnlig beundrede han min Mineføring i det stumme Spil — — ligesom han ogsaa var begejstret over dig i din »Sfinx«.

Hun saa ud, som om hun — saadan i al Almindelighed — ikke troede paa hvad Manden sagde. Hun smilede trist, som før, Øjnene flakkede andetsteds, og jeg var glad ved at de gjorde det.

Forbi os brusede en anselig Dame, hun havde altfor meget Pelsværk paa, eller hvad det nu var hun havde paa. Hun bøjede Hovedet let og hovmodigt, idet hun passerede Fru Cathinca; denne fik et paafaldende bittert Udtryk i Øjnene, derefter henfaldt hun i sin sædvanlige triste og fraværende Tilstand. Jeg vilde med en Hilsen fjerne mig fra Ægteparret, men Hr. Olsen sluttede sig hurtigt til mig, og vi spadserede atter op og ned, rundt langs begge Skibsbordene.

Bagefter os fulgte hele Tiden en ung Mand, han kom stedse nærmere, Olsen fremskyndede vore Skridt, han hviskede:

»Det er *Julius*, han vil præsenteres for Dem, jeg vil ikke ha' det, for det ender med, at han blokker Dem for Penge, han laaner Penge af alle og enhver.« — Omsider opgav den unge Mand Forfølgelsen; han stod ved Skorstenen og saa' ned for sig, en ung bleg Fyr, tynd af Krop, ingen Overfrakke, Hænderne dybt i de slidte Jakkelommer, blød Filthat af billigste Slags, endog lidt fedtet, — alt det var ligesom Tristheds-Siden hos ham; men endda havde han skubbet Hatten flot bagud og paa Snur, der var nyt grønt Baand om Hatten, en Gaasefjer stukket i Baandet, et rødt Slips med Similinaal i, — dette repræsenterede hvad hans Ungdom endnu besad af festligt Livsmod

»Hvem er han, hører han til Deres Selskab?«

»Hvem? Julius? — Hja Komediant er han jo, men spille Komedie kan han ikke, vi bruger ham somme Tider til Elsker. I de mindre Byer. Saadan de forsmaaede Elskere, De véd, hvor der ikke forlanges andet end at blive forsmaaet og saa forsvinde. Skikkelig Knøs, altid paa Knæerne, ingen Familie. — Nej se nu paa ham dér henne, den lille tykke med Fløjlschuen og Pelskraven, og Père-Noble-Minen, jo jeg takker . . . «

»Ja, hvad han?«

»Det er jo Petersen, jo jeg takker.«

»Hvad mærkeligt er der da ved Petersen?«

»Er De Forfatter og har ikke iagttaget det? Han gaar jo og efterligner mig! Det gør han altid, det er hans eneste *raison d'être*. En daarlig Kopi forøvrigt, som De naturligvis har bemærket. Birkmann har pousseret ham ind i mine Roller, jo jeg takker. Se nu tager han Kiggerten frem; jeg er vis paa, han skeler hen efter os bag Kiggerten«

— Nu blev der raabt og kaldt paa Olsen, gamle Olsen, Ophelius Olsen, Offe Olsen, tykke Offe

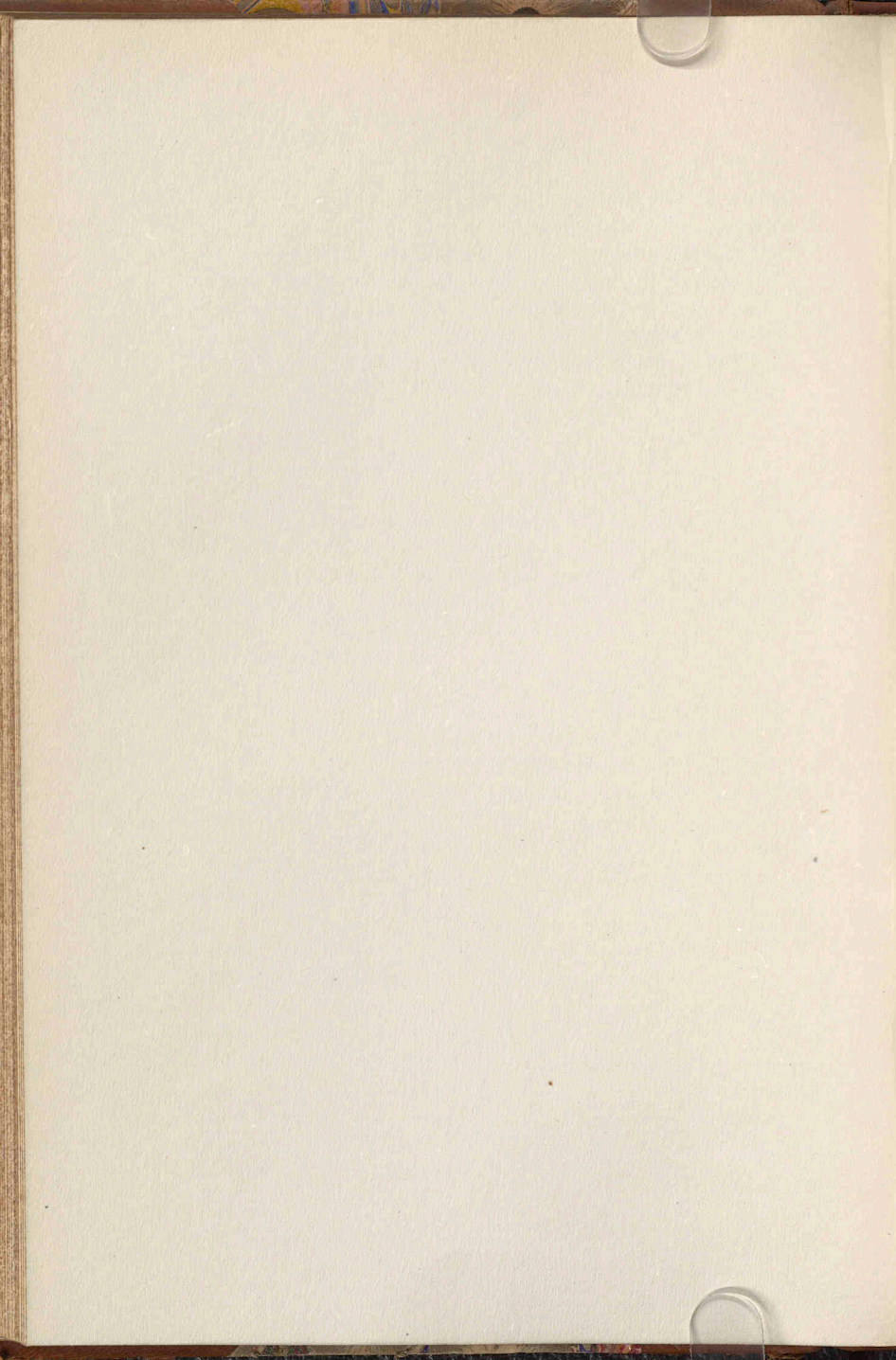
Og snart saa jeg hele Selskabet bænket om det lange Bord inde i Salonen; de var allesammen yderst gode Venner og skaalede i Portvin og Cognac og Banco og meget andet; Ophelius Olsen udbragte Direktørens Skaal og klinkede med Jacoby og med Petersen; og Fru Cathinca og den brusende Dame smilede fidelt sammen, og der var Glæde og Pelsværk og skingrende Latter over det hele, og de holdt saa meget af hinanden, som Birkmanns Selskab altid har haft Ry for.

— Men allersidst saa' jeg en Ting, som ikke skal forties, naar Birkmanns Selskab kommer paa Tale.

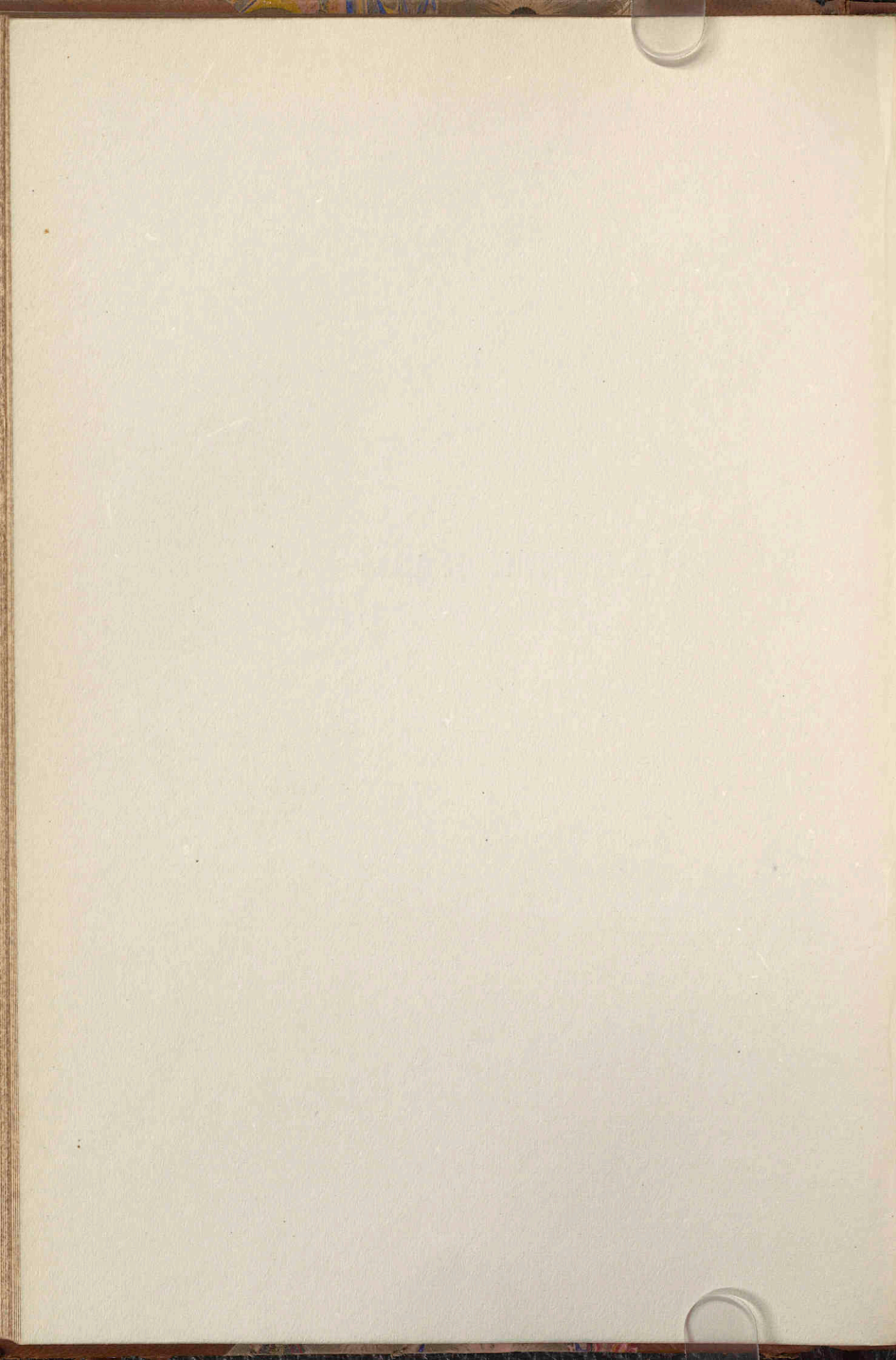
»Julius« var krøbet helt hen til Forstavnen, dér stod han og spiste Smørrebrød af en højst uanselig Papirspakke — dog det er ikke det, som fortjener Omtale, for vi har vel allesammen til Tider spist Smørrebrød af Papirspakker; men se: Ophelius Olsen kommer hen til

Julius, og han klapper ham paa Skulderen og taler gode Ord, og Julius har vaadt i Øjnene; og Ophelius Olsen, der tror sig ubemærket, fremtager tre Tikronesedler: »Du trænger til Støvler, lille Julius, og til mange andre Ting; her er en lille Foræring, som vi lige har samlet ind til dig mellem Kammeraterne.«

Og Birkmanns Selskab har dog aldrig haft Ry for at være velhavende.

LILLE FRU RADIKAL

LILLE FRU RADIKAL

»Det er noget Sludder,« sagde Direktøren til sin Kone. Han sagde det ikke paa nogen grov Maade, for han var pæn Mand, det var mere saadan en Vane han havde faaet i sit Ægteskab. Det, hun havde spurgt ham om ved denne Lejlighed — — men det er meget bedre at begynde med Begyndelsen.

De var temmelig nyligt kommet ud her til Provinsbyen, var Ægteparret Hassel, nogenledes unge Folk; han havde faaet en meget pæn Stilling som »Direktør« ved et eller andet merkantilt; det havde knebet lidt med at komme paa Selskabsfod med Byens fine Portion; Hr. Hassel brød sig heller ikke meget om det, men det gjorde Fruen. Nu i den allersidste Tid syntes det at lide lidt med samme fine Portion, for der var kommet et Sæt nye Embedsfamilier til Byen, disse havde ligesom Anstrøg over sig af en ny Slags Fernis; det var jo nemlig saadan, at netop paa et Tidspunkt da Radikalismen som A a n d s retning havde begyndt at tage sin Magt i Hovedstaden, netop da blev Radikalismen iklædt politisk Magt, og da var det, at Regeringen skyndte sig at oversvømme Provinsen med radikale Embedsmænd; Virkningen sporedes derude ogsaa i Selskabslivet.

Jo Fru Hassel havde da været til Dame-Femthe hos Fru Claudius, Redaktørens, og tænk, dér var ogsaa de to nye Adjunktfruer, og tænk, den nye Konsulinde. Aa de var saa radikale allesammen.

»Hvad var de?« sagde Direktøren.

»Radikale allesammen.«

»Naa,« sagde Direktøren.

»Egentlig syntes jeg ikke om Konsulinden.«

»Ikke?« sagde Direktøren.

»Hendes Væsen var meget støjende og altfor frit efter min Mening, hun kunde komme med Udtalelser som Nej egentlig syntes jeg ikke om hende. Men det maa jo være fint alligevel, for hun er jo Konsulinde.«

Det var dog ikke her, at Direktøren havde svaret, at det var noget Sludder.

Fru Hassel fortsatte: »Jeg morede mig forresten godt, for de sad og lo allesammen og gjorde Nar og sagde, at Tonen her i Byen var rædsom gammeldags og reaktionær og forbenet, sagde de; er det ikke morsomt: »forbenet?«

»Naa—aah,« sagde Direktøren.

»Jo og saa sad de og sagde »Kultur« hele Tiden om sig selv.«

»Sagde de Kultur?« sagde Direktøren.

»Ja, og saa sagde de »Fremskridt«. Fremskridt, det er, at hver Gang vi har faaet noget nyt, saa skal det strax forandres, sagde de.«

»Naa, saa det er Fremskridt,« sagde Direktøren.

»Jo og saa sagde de: »Lille De« og »Lille Du« til hinanden.

»Ikke værre?« sagde Direktøren.

»Jo og saa sagde En af dem, jeg husker det ordret: »Næ,« sagde hun, vil man træffe Intelligens her i Byen, saa maa man søge den her i vores Kreds« — sagde hun.«

Og her var det, at Direktøren havde svaret: »Det er noget Sludder.« Hvormed Ægteparrets Tankeudvexling var forbi for den Dag.

Nu maa man forestille sig lille Fru Hassel i de følgende Dage gaaende omkring med store tænkende Øjne.

Store var de ialtfald, Øjnene, og lyseblaa, og godmodige, og langt fra hinanden sad de, hvilket gav hende et noget ande-agtigt eller gaaset Udtryk, altsaa i dette Tilfælde, hvor de var tænkende, Udtrykket af en tænkende And eller Gaas, lad os nu sige And, for hun var noget lille af Person.

Om det dog ikke var rigtigt alligevel, det med den Intelligens og den Kreds — tænkte hun.

Om det med Konsulindens Manérer, om de nu ikke alligevel var de rigtige fine Manerer — tænkte hun.

Om nu Pastorinden, og Jægermesterinde Spryd, og Enkefruen efter den forrige Byfoged, og selve Etatsraaden og Etatsraadinden, om de nu ikke alligevel var forbenede — tænkte hun.

Om hun ikke selv gik omkring og var forbenet uden at vide det — tænkte hun.

Dertil kom, at Kommunalærerinde Svane forleden højlydt skulde have erklæret sig for radikal. Og Apotheker Ralph, som havde sagt, at man ikke kunde frakende Konsulen Intelligens. Og selve Avisen, »Storekøbing Tidende«, Redaktør Claudius, som fra at have været Højre nu pludselig gav sig til at holde med den radikale Regering og traktere alle dem som Bagstræbere, der ikke gjorde ligesaadan. Og den store Købmand Asmussen, som var Indremission, han havde nu begyndt at holde »Politiken«. Og Bankbestyreren med den nye Husbestyrerinde, hm, De nok har hørt. Og Herredsfuldmægtigen der har sagt til sin Forlovede, at han ikke vil andet end lade sig borgerlig vie. Hvad skal man tænke. Det er en ny Tid, Fru Hassel, sagde Urtekræmmeren, og hver Generation har sit Særpræg ikkesandt, det gælder om at være med paa Konjekturerne Fru Hassel, man maa føle Tidens Pulseslag og akkommandere sig med de Rørelser der er oppe ikkesandt. Det sagde Urtekræmmer Lange, som ikke var en almindelig Urtekræmmer men havde sit Bridgeparti hver Onsdag sammen med Bankfuldmægtigen og Amtsforvalterens Søn Emil og Boghandler Madsen.

Der var altsaa nok at tænke paa for lille Fru Hassel, og første Resultat af Tænkningen var, at hun en Dag skrev til Postkontoret og bestilte »Politiken«.

»Hvordan er det Blad kommet her i Huset?« sagde Direktøren.

»Jo man kan ikke være andet bekendt end at holde det, har Adjunkt Løwe selv sagt. Det er jo da Organet for Oplysning og Frisind, sé selv, Frederik, dér staar det, i Bladet selv, dér!«

»Saa det staar i Bladet selv, « sagde Direktøren.

»Jamen er det da ikke ogsaa det bedste Blad, det kan du da ikke nægte staar malet omkring paa Husmurene: »Politiken Det bedste Blad« staar der.«

»Det er noget Sludder,« sagde Direktøren.

— Det næste Resultat var at hun, da Søndagen kom, ikke vilde i Kirke.

»Naa du gaar ikke i Kirke idag?« sagde Direktøren.

»Næ. Pastor Bluhme er virkelig altfor lidt fremskreden.«

»For lidt fremskreden?« spurgte Direktøren.

»Ja du véd, saadan med Bibelkritik og Undfangelsen og Rummeligheden og d e t.«

»Naa,« sagde Direktøren.

— Flere andre Resultater kom til.

»Skal du nu igen hen til de Mennesker?« sagde Direktøren.

»Aa der er saa morsomt, og der er saa megen Kultur, nu siger de »Lille De« ogsaa til mig.«

»Naa,« sagde Direktøren.

— »Hvordan er det du har begyndt at klæde dig?« sagde Direktøren. »Jeg synes, vær en evig, du begynder at ligne Konsulinden!«

»Aa Fredrik, véd du hvad, man kan da ikke gaa og blive ved at være højhalset Reaktionær alle sine Dage.«

»Ikke?« sagde Direktøren.

— »Hvad er det for underlige Bøger der flyder her omkring i Huset i den senere Tid?«

»Det er Peter Nansen, Fredrik, og«

»Jeg er sgu ikke vant til at have Peter Nansen liggende paa min Sofa, vil jeg sige dig.«

»Det er Kultur, Fredrik!«

»Er det det,« sagde Direktøren, »vil du saa tage og smide den Kultur i Skarnfjerdings.«

»Du mangler Udvikling,« svarede Fru Hassel, hun var blevet noget selvstændigere i sin Mund i den sidste Tid.

Da der var gaaet en Del Aar, og Direktør Hassel havde faaet sin Forretning banket op til en af de første i Storekøbing og nu sad og var en holden Mand og hørte til Byens fine Portion, saa var det en Gang, da der skulde være Byraadvalg, at man opfordrede ham til at lade sig opstille paa den borgerlige Liste, men nejtak, saadan noget brød han sig ikke om. De Radikale, som kaldte sig Intelligenspartiet og i lige høj Grad foragtede de Borgerlige og Socialisterne, havde opstillet en Særliste paa hele 4 Herrer og Damer; disse Intelligensens lokale Spidser var afbildede i et Extranummer af Avisen med de Radikales Opraab nedenunder Portrætterne, et Opraab med fede Bogstaver og fede Ord forfattet af en halvliterær Person, der var Ven med en rigtig Forfatter inde i Hovedstaden.

»Hvad Pokker er dette her?« sagde Direktøren. »Her staar, vær en evig, dit Portræt, Mutter, imellem Intelligenserne.«

»Finder du det saa underligt, Frederik?«

»Ja det ved Gud jeg gør,« sagde Direktøren, smed misfornøjet Avisen fra sig og gik sin Vej.

Der kom fire Børn styrtende ind i Stuen — for jeg har glemt at fortælle, at Hassels havde fire Børn — man glemte saa let, naar Talen var om Fru Hassel, at hun havde Børn —, men der kom altsaa fire Børn styrtende ind i Stuen, de havde hørt at Mor var i Avisen idag.

»Det er hende dér,« sagde Pigebarnet Misse, der var

9 Aar og noget overilet af Natur. »Det er hende dér med Øjnene langt fra hinanden, ligesom en And, jo det er Mor.«

»Hun har kun faaet Nummer fire,« sagde Georg Edvard, der var 10 Aar og mistænksom af Karakter.

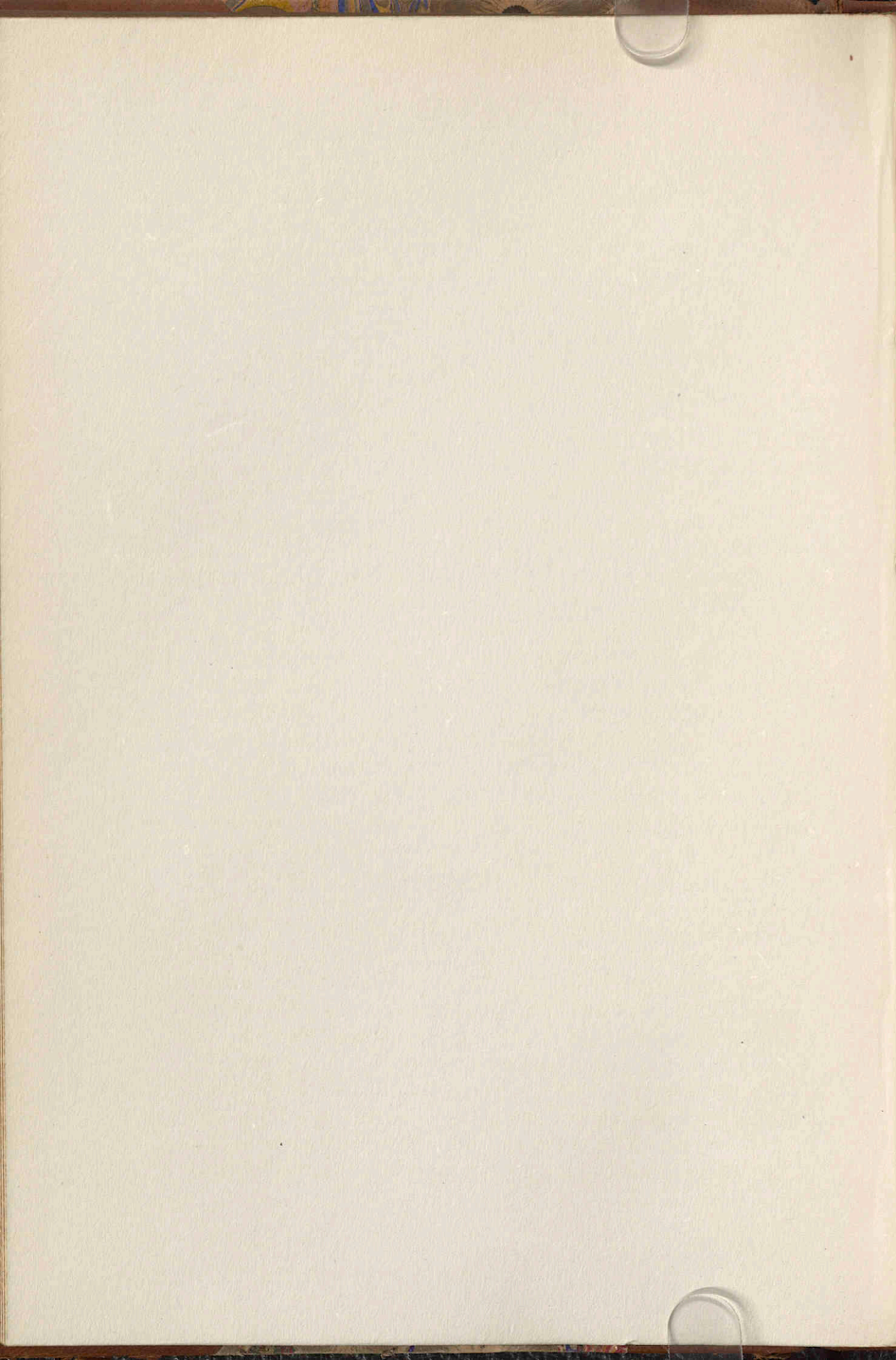
»Hvad staa r der om Mor, lad Frederik læse det,« sagde Pigebarnet Gisse, der var 11 Aar og altid vilde have ren Besked.

Men Frederik, der var den ældste, han vilde ikke læse det, han brød sig ikke om saadan noget. Saa maatte Moderen selv læse Opraabet højt. Det var 6 Linier, deri stod 6 Gange noget med »fri«: frisindet, frigjort, borgerligt Frisind, frisindet Borgerskab. Og saa stod der, at disse Mænd og Kvinder var de politiske Efterkommere af dem der i sin Tid havde frigjort den danske Bonde og givet os vor frie Grundlov og overvundet Provisorierne.

Da hun havde læst det højt for Børneflokken, at hun altsaa var Efterkommer af dem der havde frigjort den danske Bonde og overvundet Provisorierne —, saa' hun sig om med funklende Øjne.

»Det er noget rædsomt Sludder,« sagde Frederik, han havde desto værre arvet Faderens slemme Vane at sige Sludder.

DEN GAMLE BÆNK

DEN GAMLE BÆNK

Etsteds henne i den smukke Kristianiagade, København Ø, omtrent dér hvor den munder ud i Kastelsvej — ret et ensomt Sted af en Gade at være —, dér gik en ældre Herre langsomt frem og tilbage, enten han nu ventede paa nogen, eller af en anden Grund, eller af ingen Grund. Sommetider standsede han og saa' trist ud over Blindeinstituttets sænkede Grund, sommetider kastede han Blikket den modsatte Vej, hvor det mødte Gader og Huse og Banegaardens Terræn og længere borte igen Tage og nogle Træer og et Kirkespir, og lige trist saa' han ud for det.

Ikke at der var noget af personlig Nød ved ham, slet ikke; heller ikke det ligesom udtørrede, De véd, naar Hjærtet er vissent og ikke engang smerter mer; snarere lignede han En, der ikke rigtig kan lide det han ser om sig, men husker noget bedre; eller En, der har set sine Livsidealer blive Illusioner, men alligevel ikke kan glemme Idealerne; eller ogsaa bare En, der, med et ungt Hjærte, mærker at han er ved at blive gammel. Enten det nu var af disse Grunde, eller af andre Grunde, eller af slet ingen ordentlig Grund: trist og traurig saa' han ud.

Der kom et Barn hen til ham, saadan en vakker lille Skoledreng med Tornyster og det hele; han spurgte den gamle Herre hvad Klokken var, saadan som Børn saa tit spørger ældre Folk paa Gaden. Og da den lille Dreng pænt tog Huen af og kiggede smilende og glad og tillids-

fuld op paa ham, saa tog han Uhret frem og sagde venligt, at Klokken var 2. Og da Drengen takkede saa pænt og saa' dobbelt smilende og lykkelig ud og tilmed var saa køn, saa klappede den gamle Herre ham paa det smukke Hoved og tilføjede med et Suk: »Gid du altid maa være glad og lykkelig, min Dreng!«

Han svarede strax med glad Latter: »Ja det skal jeg nok,« men med det samme saa' han op og rettede det til »Tak, i lige Maade!« — — og saa kom der, syntes den gamle Herre, saadan et underligt smukt og alvorligt Udtryk i Øjnene, der frimodigt saa' ind i hans egne; ja Drengen kom til at ligne en af Rafaels Engle, syntes han. Saa hilste Drengen igen, og var væk.

— Dette var jo kun en meget lille Begivenhed for den gamle Herre, men alligevel kom han til at studse derved; derpaa vendte han sig om mod Blindeinstituttets Have, tog ligesom Maal med Øjnene, stødte sin Stok mod Jorden paa forskellige Steder og sagde til sig selv — halvhøjt, som gamle Folk plejer —: »Her maa den akkurat have staaet, det var da underligt« — — og da jeg, Forfatteren, godt kendte denne gamle Herre og havde hans Fortrolighed, saa maa det ikke undre nogen, at jeg véd Besked: Da han sagde: »Her maa den have staaet,« saa mente han med »den« ikke noget andet eller mere end en Bænk, en vis bestemt gammel Træbænk, som for-dum stod dér, graamalet og lang og lav og uden Rygstød og med Skaar og Indsnit og tossede Indskrifter, saadan en rigtig kedelig gammel Bænk af den Slags man havde staaende ved Veje og Stier i gamle Dage, dengang Folk havde Tid til at hvile sig lidt paa deres Ture. Og den gamle Herre talte igen til sig selv: »Der er vist Ingen længer i hele København, nej i hele Danmark, nej i hele Verden, uden mig, som kan huske den Bænk.«

Og da denne Omstændighed jo unægteligt var et Fortrin, han havde for hele Verden, om end kun et meget lille Fortrin, saa begyndte han at smile, men meget lidt; derpaa spadserede han igen frem og tilbage, lidt livligere

end før; og nu var det tydeligere, at han tænkte paa, eller mindedes, noget bestemt, som vakte hans indre Bevægelse.

For næsten 60 Aar tilbage fra det lille Tilfælde paa Kristianiagade, dengang denne Gade endnu kun var en navnløs Marksti, som (over en Grøft og med Laage!) førte stedkendte Folk fra Østerbros Allé ud til »Citadelsvej« og Strandpromenaden — man var som paa Landet hele Tiden: Mark, Mose og næsten Skovparti, saadan tog Kastelets Forterræn sig ud dengang —, saa hændtes det altsaa paa en smuk Eftermiddag, at en lille Dreng, der kom fra sin Skole i Byen, passerede nævnte Grøft og Laage, og da han saaledes var kommet ud i det grønne Land, saa begyndte han at tralle og synge. Nu var han jo ogsaa paa det sikre Stykke af sin Skolevej, nær ved sit Hjem paa Citadelsvejen; allerede her kendte han hver Enkelthed i Jordsmonnet han traadte paa, ja næsten hver Tremme i Kirkegaardens høje Stakit tilvenstre; inde i Byen var det svært nok at finde ud af Gaderne, det var først fornyligt han havde begyndt at gaa sin daglige Skolevej alene, for han var kun 7 Aar omtrent. Nu var han jo ogsaa strax ved »den gamle Bænk«, dér plejede hans Fader at vente paa ham, det var en Aftale, saa plejede de at sidde lidt og snakke sammen, og at snakke sammen med Fader var lige saa godt som en Sommerferie. De kaldte den altid »den gamle Bænk«, det Navn havde de saa hyggeligt mellem sig, de to; »den gamle Bænk«, saa vidste de Besked. Gammel var den allerede dengang, men rar, Drengen kendte hvert Skaar og Indsnit og de tossede Bogstaver. — Siden hen, da han blev voxen og kom bort fra Hjemmet, langt bort, og Faderen blev gammel, meget gammel og glemsom; naar de to saa traf hinanden en sjælden Gang, saa kunde de dog begge huske den gamle Bænk, men »gammel« havde da faaet en anden Betydning Men vi glemmer nok Historien

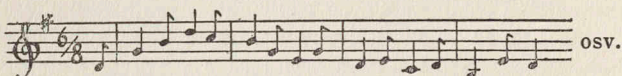
— altsaa, vor lille Dreng gik, glad i Hu, over den grønne Mark og trallede og sang af Hjærtens Lyst, og der er ingen Grund til at hemmeligholde Ordene, de var:

»Du lil—le Lam paa En—gen, som af Græs—set gaar
og nip—per«

og saa videre; og saa kommer, frydefuldt:

»O hé, o hé, o hé, o hé« — (femten Gange);

og Melodien kan man ogsaa godt faa, den var:

der er ingen Kunst ved den, heller; det var forresten, saadan efter Hukommelsen, taget fra det Stykke de kaldte »Berthas Klavér«, Stykket gik dengang paa Hoftheatret med *Høedt*, det var i den Tid Høedt var fornærmet, det var hans Glanstid, jo mere fornærmet des mere Glans, alle Damer var indtagne i ham naa men det var jo slet ikke det vi skulde tale om, for vor lille Skoledreng kom ikke selv synderligt i Hoftheatret, eller forstod sig videre paa Høedts Krænkelser, men hjemme havde han en Tante, saadan en sød lille Tante, hun spillede altid for ham, med én Finger, de Sange fra Berthas Klavér; hun ejede ogsaa, ligesom andre unge Damer, Høedts Portræt hængende i sin Stue, og hun havde givet Neveuen fast Løfte om en Toskillingskage for hver Gang de gik i Byen sammen og saa kom til at møde Høedt, — saa at Drengen altsaa stod voldsomt paa Høedts Side i hans Kampe

Men hvordan er det, vi er jo kommet helt bort fra Fortællingen — — hvor var vi? Jo, ved den gamle Bænk — — Faderen var ikke kommet endnu, men der sad en anden Mand, hvad gjorde det, Drengen satte sig ved Siden af ham og ventede.

Manden var gammel, eller saa' saadan ud i Drengens Øjne, han sad i bøjet Stilling og saa' ned paa Jorden. Den lille nynnede endnu sit O hé, o hé — smaat, for han generede sig jo for Manden, aa saa smaat, o hé, o hé, men helt frydefuldt, kunde man nok høre.

Saa er det, at Manden paa én Gang siger, og han siger det saa løjerligt:

»Syng du kun højt, min Dreng, syng saalænge du kan, saalænge du er Barn, aa hvor I er lykkelige« — og saa sukker han, rigtig et dybt smerteligt Suk, og Drengen bliver helt underlig tilmode, for Manden har saadan et forpint Ansigt, men taler ellers venligt nok.

For ligesom at trøste siger Drengen: »Men kan du da ikke ogsaa synge?«

Manden ser igen ned paa Jorden, tier længe, og siger saa noget, som Drengen slet ikke kan forstaa:

»Jeg — er ikke nogen — god Mand — skal jeg sige dig;« Ordene kommer saadan helt nede fra.

»Jo du er,« svarer Drengen hurtigt, men ganske sagte.

Manden ser igen op, pludseligt, det er ligesom noget glimter hen over hele Ansigtet. Men saa holder han igen Haanden for Øjnene, rejser sig ligesaa pludseligt og gaar sin Vej uden at sige noget.

— Men dér kom Faderen henne, og snart sad de to sammen paa den gamle Bænk. »Han dér gaar, talte han virkeligt til dig?« spurgte Faderen, og Drengen fortalte alting hvad den løjerlige Mand havde sagt.

»Hm,« ytrede Faderen, og Drengen forstod at Faderen maatte kende noget til ham. »I alt Fald er han en ulykkelig Stakkel.«

»Har vi ikke noget vi kan give ham?« spurgte Drengen, hvis Tanker var henne i Retning af Chokoladekager eller lignende Trøstemidler.

»Nej,« svarede Faderen. Men lidt efter tilføjede han: »Jo,« men det var med en hel forskellig Stemme, og Drengen forstod, at Far nok vilde sige ham det, naar rette Tid kom. Saa tav de foreløbig stille om den Ting.

»Se,« siger Faderen lidt efter, og det med den Stemme han havde, naar Sommerferien skulde til at begynde. »Se nu kører vi paa Jærnbanen til Cathrineberg. Vi har taget 2den Klasse.«

»Nej vi rider,« svarede Drengen og satte sig over-skrævs paa Bænken; Faderen gjorde ligesaa.

»Kan du se Skoven?« — Faderen pegede paa Kastelvoldens Træer og hele det dengang tætbevoxede Forterræn, det var ligesom et sammenhængende langt Skovbryn, og foran det var saftiggrøn Eng med Blomster, og Stier gennem Engen.

»Se hvor Træerne flyver forbi os,« sagde Drengen og vuggede sig ivrigt paa Bænken. »Far, véd du af, at dér inde, lige bag Skoven, dér er der store Søer, med Øer i, formeligt Øer?« — og det var for saa vidt rigtigt nok: Levninger af ældre Tiders Forbastioner og Forgrave.

»Dér maa du aldrig gaa ind alene,« sagde Faderen, »dér kan man drukne,« og det forøgede Drengens Fryd, at man formeligt kunde drukne derinde.

»Saa,« talte Faderen igen, »holdt! Hoah« — han klap-pede Bænken — hoah gamle Hest! — Nu er vi der.«

»Er vi nu paa Cathrineberg?«

»Nej — vi har redet helt hjem igen. Nu skal vi bare tage lidt Blomster med til Mor, saa gaar vi hjem og spiser til Middag.«

Nu gik de ud paa Engen og plukkede Bellis, der var baade de helt hvide udfoldede, og de smaa røde Knopper, og saa dem der skinnede blegrodt ved Randen, de lignede de voxne Kusiner ude paa Cathrineberg, naar man kom der i Sommerferien, syntes Drengen.

— Og hjemme paa Citadelsvejen, dér var Mor med det milde Smil kunde gøre Solskin i hele Stuen.

Og dér var den lille bitte ganske nye Søster, en Kuriositet uden Lige, men som man ikke maatte røre ved, og lege kunde hun aldeles ikke. Det kunde derimod

Tante; hun lovede ham, at efter Bordet, naar han havde læst sine Lektier, saa skulde hun spille »Berthas Klavér« for ham.

Lektierne — aa der var ingen Lektier i de Dage, ingen at tale om.

Altsaa, det lille Legetøjstheater, som Onkel Vilhelm havde lavet, med et rigtigt Tøjtæppe til at rulle op, formeligt, men Rulle-op-Snoren var rigtignok altid itu, men ellers fuldkomment som paa Hoftheatret; Dukker havde han ikke dertil, men derimod en Noahs Ark, hvis Dyr udmærket kunde bruges til Skuespillerne, sagde Tante, hun kunde ingen Skuespillere lide undtagen Høedt; og den grønne Gris, den hvis ene Ben var knækket, den skulde forestille Bertha, hvem Tante havde særligt imod, for hun var ikke Høedt værdig; saa rullede Tæppet op, det vil sige man trak i Tøjet med sine Fingre —

»Mimi, hvormange er vel Klokken?»

parodierer Tante med Theaterstemme, og den lille Dreng er allerede i den syvende Himmel; Tante sætter den trebenede Gris paa Enden foran en tom Penneæske, det var Berthas Klavér —

»Du lille Lam paa Engen, som
Af Græsset gaar og nipper,
I Skoven boer den store Ulv,
Pas paa den ej dig gripper,
O hé, o hé, o hé, o hé« — o. s. v., femten Gange.

Men ind kommer Kronhjorten, det smukkeste Dyr i Arken, Høedt naturligtvis, og Tante gør sin Stemme stolt, mandig, ædel —

— Siden paa Eftermiddagen var der mange andre Lege at vælge imellem, baade de stille Lege og de støjende. Til de stille Lege hørte at gaa paa Tærne ind i Barnekammeret og se paa Søster. Søster galdt jo for

sød, men hun kendte ikke til at genere sig, som for Exempel det hun plejede at gøre med Hanne-Amme, det var nu ligefrem flovt; men kuriøs var hun.

»Hanne-Amme, tror du at Søster har en Sjæl?« — for han vidste fra Skolen, at Mennesket bestaar af Sjæl og Legeme. Men det Spørgsmaal kunde Hanne-Amme ikke sige noget bestemt om.

»Hanne-Amme, er det sandt at Storken kommer med Børnene? for paa Skolen siger Drengene at det er noget Sludder.« Men det vidste Hanne-Amme heller ikke Besked om, hun bare grinede.

— Til de støjende Lege hørte at øve sig paa Stylder ude i Gaarden. Stylerne havde han faaet til Julegave af Søster, det var underligt at Søster kunde finde paa saa klog en Foræring, saa maatte hun vel have en Sjæl alligevel.

Eller man kunde gaa ind til Naboens store Dreng og lege med dem i deres Gaard og Have. Legene derinde bestod mest i at man selv blev knubset og knebet og banket hele Tiden og kom til at græde, men morsomt var det, og Far sagde at det hærdede.

Saa var der jo at »løbe Dampskib«. Det bestod i at man var Øresundsdamper og kastede los ved Havelaagen og stod saa hele Citadelsvejen ud, lige til Engelbrechts Badeanstalt, som var Helsingør; og man svingede den ene Haand rundt paa Ryggen, det var jo Skruen; og man pustede og hvæsedede og fløjtede, og ringede med Mors Bordklokke, naar man lagde til ved Kyststationerne.

Engang ved Station Skovshoved blev Drengen tiltalt af en smuk gammel Dame, der gik en Lakaj bag hende, og ude paa Vejen kørte langsomt en Kareth med rød Kusk.

»Hvad bestiller du dog, min Dreng, hvad hedder du?«

»Jeg er Skruedamperen Horatio, du maa ikke tale til mig.«

»Jamen hvem er dine Forældre, hvad hedder de?«

»Det har jeg ikke Tid at sige, der er ringet 3die Gang.«

»Jamen jeg vil gerne tale med dig.«

»Saa maa du vente til Rungsted, det er derhenne ved Gartner Petersen.«

»Jamen —«

»Nu tuder jeg til Afgang, du kan tage mig i Haanden og løbe med saa stærkt du kan.«

»Det er jeg virkelig for gammel til,« sagde Damen og lo, og Lakajen bagved holdt Haanden for sin Mund. — Damperen Horatio satte Skruen i Bevægelse, og den gamle Dame maatte pænt blive ved Skodsborg Station.

— Siden blev der stor Sensation hjemme; Forældrene havde set det hele fra Lysthuset. »Men Dreng dog, véd du det var Enkedronningen?« »Ja det kan virkelig ikke nytte,« svarede han.

— Ok ja. Saadan led den dejlige Dag, og naar Aftenskumringen nærmede sig, og alt blev blidere og alle Stemmer sagtere, saa var der tidt en stille Slutningsleg: under Guldregnstræet, inderst inde i Havens Buskads, dér kunde man krybe ind og sidde lidt og tænke man var tusinde Mile borte og frygtelig ensom; saa var det godt at se, gennem Løvet, som en stor Stjerne, Lyset fra Vinduet déroppe, naar Fader tændte Lampen i sit Studereværelse; saa vidste man dog at der endnu levede nogen i Verden, som holdt af En

»Men Dreng, sidder du dér? — Hvad for noget, har du grædt?«

»Nej jeg frøs blot lidt«

— Og snart laa Drengen i sin varme Lulle, Faderen var inde og havde talt lidt med ham, saadan plejede enten Far eller Mor.

»Far, er du saa imorgen igen ved den gamle Bænk, naar jeg kommer fra Skole?«

»Det skal jeg nok være.«

»Far, hvad var det du sagde om den Mand, at der alligevel var noget, vi kunde give ham?«

»Jo ser du, Manden er meget ulykkelig, han har selv gjort sig til det. — Jeg har ellers snakket med ham idag. Han talte forresten ogsaa om dig. Han sagde, at han skulde nok huske dig det engang.«

»Det forstaar jeg ikke, men hvad var det saa, vi kunde give ham?«

»Joh — nu har du jo bedt til Vorherre for dig og os andre, saa kunde du jo bede for ham ogsaa.«

»Det skal jeg nok,« siger Drengen hurtigt. Og lidt efter lyder Barnestemmen i det stille Kammer:

»Vorherre, vil du ikke ogsaa nok være god mod den stakkels Mand.«

Og med det lægger han sig til at sove.

Se det var de 60 Aar tilbage.

Men nu altsaa; den gamle Kavalér, han fra denne Histories Begyndelse, han som i Tanker spadserede frem og tilbage i Kristianiagade, han staar nu igen og støder Stokken mod Brostenene og siger til sig selv: »Ja her maa den akkurat have staaet.«

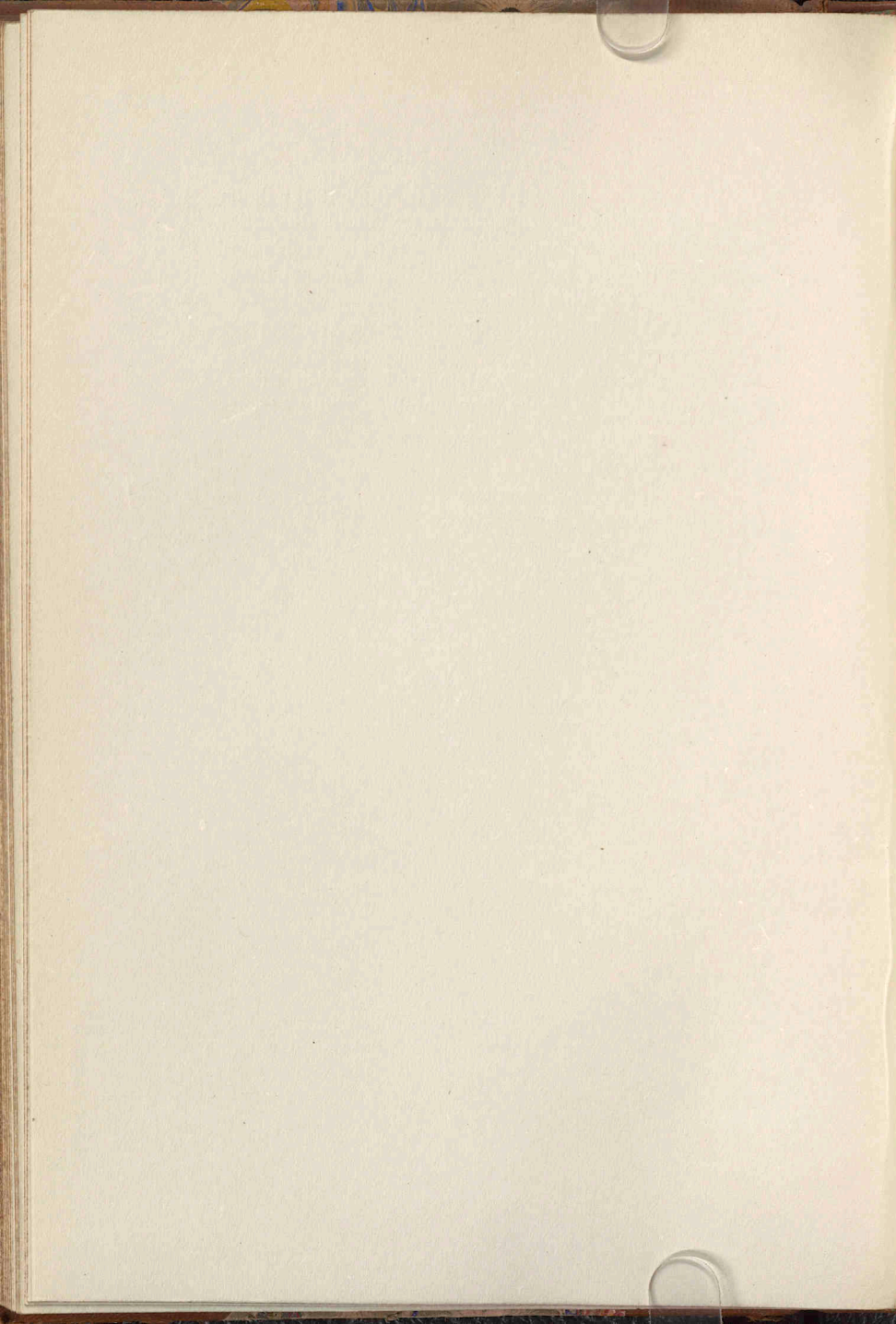
Og han kigger ned ad den ensomme Gade efter den vakre lille Skoledreng fra før, han der spurgte hvad Klokken var, det er ligesom han vil ham noget og ikke kan faa ham ud af sine Tanker, men Drengen er jo væk for længe siden.

»Ja ja da,« siger han saa til sig selv — men nu har han et helt andet Udtryk end før: det triste er formildet til en varm kærlig Vemod, og han ligner nu En der godt kan se alt det smukke omkring sig: hvor pæne Villaerne er her i Kristianiagade, hvor herligt Tagene og Træerne derhenne tegner sig i Luften, og hvor tilforladeligt tro-

fast Kirken peger med sit Spir mod Himlen; nu ligner han En, der stadigt har sine Idealer i Behold, de rigtige af dem nemlig, selv om nogle af de forkerte blev til Illusioner; nu ligner han først rigtigt en gammel Mand der har beholdt et ungt Hjærte —

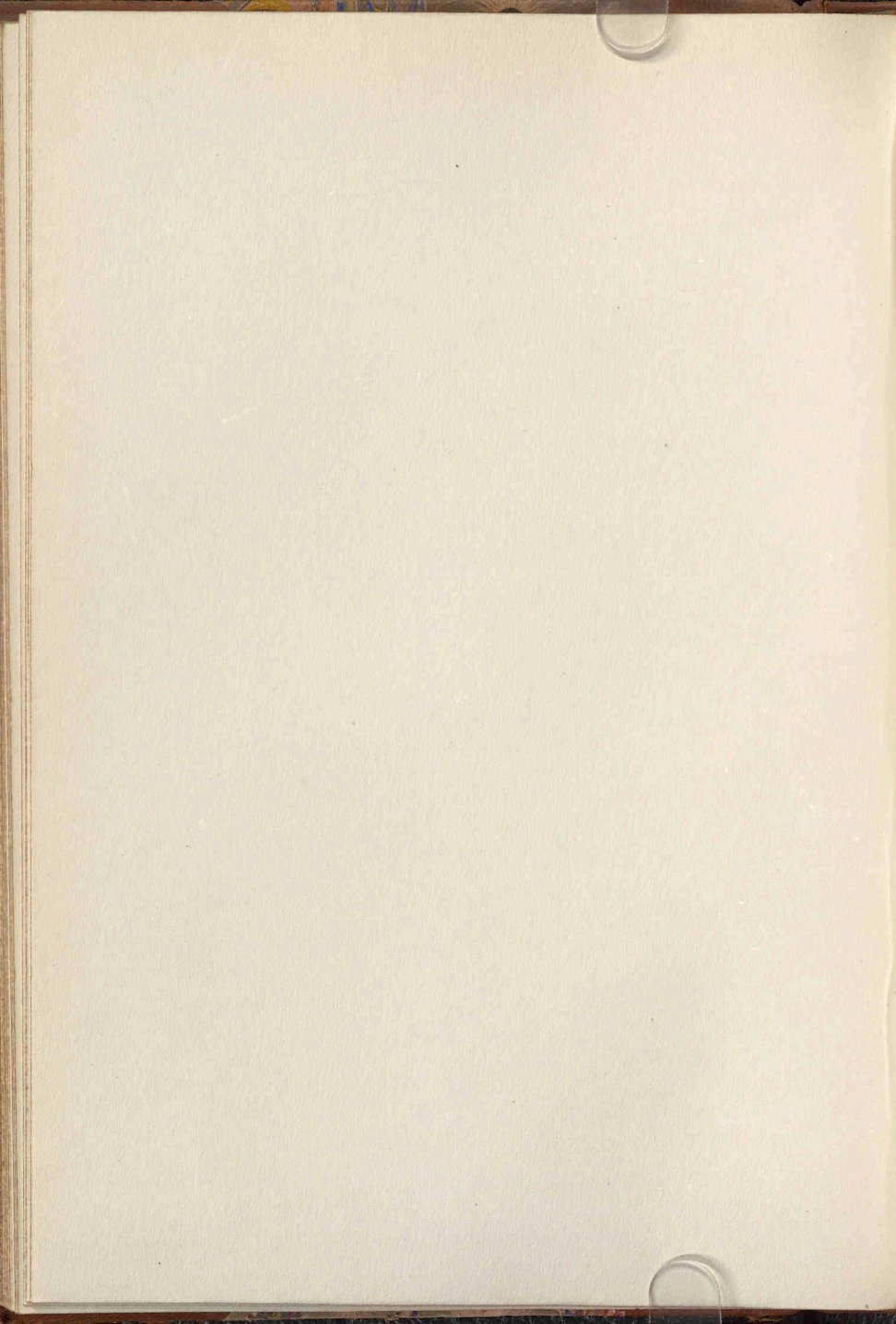
»Ja ja da,« siger han, »saa vil jeg da tro paa de Dødes Engle.«

— Det er forresten godt, at Ingen hørte den Ytring, for saa vilde Folk jo tænke, han var ikke rigtig klog.

TERPANDROS I SPARTA

EN ANTIK FORTÆLLING

TERPANDROS I SPARTA

I. MÆNDENES SPISEHAL

Dagen hældede, de spartiatiske Mænd holdt Fællesmaaltid.

En mægtig aflang Hal, smykkeløs, delt langskibs ved en Række Træsøjler, Væggene Fyrrebrædder med alenhøj Stensætning, Gulvet stampet Ler strøet med Granris, Loftet krydslagte Granstammer, saaledes at Tagets Sparreværk var synligt; mellem Loft og Vægge fortløbende Aabninger for Lys og Luft, Smaafuglene fløj ud og ind. Lange Træborde, ved dem rygløse Bænke, paa Bænkene sad de spartiatiske Mænd i deres korte Kapper, ordnede i Grupper efter Alder og Feltkammeratskab, Mænd med barske Ansigtstræk men muntre Øjne, de afsluttede nu Dagens Arbejde ved deres Fællesmaaltid; Dagens Arbejde, det var Vaabenøvelser og Jagtstrabadser og Legemsexercits af enhver Art, lige fra den tidlige Morgen-Svømmetur op mod Strømmen i den kolde rivende Evrotasflod, og til nu de kom hjem fra det lange Udholdenhedsløb med Skjold og i fuld Rustning; endelig smagte de hærde Kroppe Hvilen og Maden. — Andetsteds i Byen, i andre lignende Rum, spiste samtidigt de andre Afdelinger af Spartas voxne Mandskab; Dagen hældede, Spartas stærke Hær hvilede, et herligt Skue for alle der har Sans for Manddom og Kraft, lysteligt for Fædrelandets Venner, men skrækindjagende for dets Fjender, om saadanne havde været tilstede. — Og tæt ved Bordene, men bag de Voxnes Sæder, stod de spar-

tanske Drengene, i frie Grupper, de lyttede til de Voxne, svarede paa deres muntre Spørgsmaal, lo ogsaa, men stille, sømmeligt og ærbødigt; ranke dejlige Ynglinge, Spartas Fremtidshaab. — Og langs Væggen stod Heloterne, Mændenes Tjenere og Trælle, tavse, vogtende hver sin Herres Spyd og Skjold og Kappe, men Sværdene blev dem ikke betroede. De var af en anden Mandstype end Spartiaterne, mindre stærktbyggede eller mindre trænede; sommetider skulede de til hverandre.

I Hallen var der mindre Larm end man skulde have troet efter Folkemængden: man spiste i værdig Ro, dog lød ofte æggende Ytringer og rappe Svar, efterfulgte af en kort Latter fra vedkommende Bordgruppe; da deltog Drengene i Morskaben, men tav strax igen — maaske faldt ogsaa et Stokkeslag i Spøg, men haardt, paa en eller anden Ynglings Ryg — da kunde Tavsheden blive saa stor, at man hørte Fuglenes Kvidren oppe fra Tagbjælkerne.

Men da de store Træskaale var tømte, Skaalene med den varme »sorte Suppe« af Blod, Gryn og Løg, og da man ogsaa havde fortæret Kødmaden — Oxekød, Svinekød eller Vildt —, da rejste sig i Midten af Salen en gammel Mand med hvide Haar, han løftede Armene, der blev Tavshed, saa bad han højt:

»O Spartas Guder, eftersom I nu have givet os det Gode, giver os saa derefter det Skønne!«

— og strax hørte man en Kithara eller Lyra klinge etstedsfra i Salen, spinkle Klange og ufuldkomne Akkorde — men alle Mændene blev stille og drejede Hovederne efter Lyden, og deres Øjne fik et tankefuldt Udtryk; og saa blev Figen og Oliven og Kager af Byg eller Hvede bragt ind, og Træbægre som fyldtes med sød lunken Vin; og naar Kitharspillet tav, talte Mændene højere end før, Drengene fik Befaling at gaa deres Vej, og den gamle Mand rejste sig igen og raabte: »Velan I Mænd, nu muntre! Gennem disse Døre gaar intet Ord ud« — og han truede ad Heloterne og lo til Mændene.

Dagen hældede, Smaafuglene oppe under Taget tav; de af Mændene som var gifte, rejste sig for at gaa, dog ikke alle, men kun de af dem, som havde Orlov den Nat, for de fleste sov som Soldater sammen i store Fællesrum omkring i Byen. De altsaa, som efter Tur havde Orlov, rejste sig for at gaa hjem til Hustruen, men de gjorde det med Tøven og forstilt Ligegyldighed, for de andre lo ad dem og kom med Stikpiller.

Arkhembrotos havde ogsaa rejst sig, en stolt Mandskikkelse paa omtrent 30 Aar, han saa' sig om med et barsk Blik som for at holde de spottelystne i Ave, men alligevel var der en der sagde: »Sejler du nu til Lesbos, Kammerat?« — og en anden: »Hvordan er det, *Arkhembrotos*? saa' du *Pigernes Sno-Dans* i *Mytilene*?« — og nok En: »Sig os, *Arkhembrotos*, om de aioliske Kvinders Favntag er bløde?« — »I alt Fald,« svarede *Arkhembrotos* med lakonisk Knaphed, »i alt Fald, *Dorievs*, er de spartiatiske Mænds Hug haarde« — han løftede allerede sin knyttede Næve, men Bordets Formand lagde sig imellem ved en kort befalende Gestus, som *Arkhembrotos* strax adlød; saadanne Smaastiklerier mellem Mænd burde heller ikke regnes. De var dog mente med større Bitterhed end de sædvanlige Drillerier, thi *Spartas* Mænd led ikke ret, at han havde taget sig en Hustru fra det fjerne Lesbos; dette var vel ikke direkte ulovligt efter *Lykurgs* Love, men dog meget usædvanligt; desuden var det lesbiske Væsen betragtet i Sparta som blødagtigt og usædeligt.

Arkhembrotos havde imidlertid givet Tegn til sin Helot og forlod Salen med langsom Værdighed, men udenfor fremskyndede han sine Skridt mere og mere, saa Heloten tilsidst havde Møje med at følge ham.

II. STADEN SPARTA

Der var en særlig Grund til at *Arkhembrotos* længtes hjem, thi hans Hustru *Mytilla* havde for fjorten Dage

siden født ham en Dreng, den førstefødte, og nu vidste han ikke ret, hvordan det stod til hverken med Moder eller Barn, for det var kun sjældent og stjaalent, at han for sine Krigerpligter havde faaet Lejlighed til at se hjem i disse fjorten Dage.

Hans Hus laa i den nedre Staddel, den nærmest Floden. Det lignede de andre Spartiaters Huse, aflange Træbygninger, Kortsiden ud mod Gaden eller Vejen, ét Stokværk, fladt Tag, undertiden foran Indgangen en Slags Svaie med tagbærende Træsøjler — saadan omtrent var Typen, om end der nu, i Begyndelsen af det syvende Aarhundrede f. K., allerede afvegtes en Del fra den allerstrengeste Fortolkning af den saakaldte lykurgiske Byggelov, hvorefter et Privathus skulde kunne forfærdiges ene ved Hjælp af Sav og Øxe og Lodsno: saaledes havde man begyndt at bygge paa Grundmur af veltilhugne Kvadersten i flere Alens Højde over Jordsmonnet, ikke at tale om det mægtige Dørtrin, der næsten altid var af Sten og havde symbolsk Betydning som Hjemmets hellige beskyttende Grænse, hvorpaa Tiggere og hjælpsøgende Mennesker satte sig; ogsaa omgaves Hovedbygningen for det meste af rummelige Gaarde med Sidebygninger og Udbygninger og hist og her en lille Have eller Træplantning. — Selv Gudehusene, de talrige Templer, levede ikke meget op i Byens ensformige landsbyagtige Udseende: de gentog kun i forstørret Maalestok den almindelige Hustype, dog var Farvelægningen livligere, Bjælkefremspringene viste Snitværk, Taget var ofte løftet til en Rygning i Midten, saa at der fremkom Endegavle, i hvis Felter en begyndende Skulptur havde fremstillet raa Dyre- og Gudeskikkelser, broget overmalede; endelig havde man ved de nyere og anseligere Templer begyndt i større Omfang at anvende Sten istedetfor Træ; navnlig imponerede de tykke Stensøjler foran Tempelindgangene, rillede som Barken af de Træstammer, i hvis Sted de paa en Maade var indtraadt.

Men de senere Tiders saa ofte omtalte Pragtbygninger i Sparta — som det »kobberglintende Hus« for Borgens Athene, eller den kunstfulde Rundbygning for musikalske Opførelser — saadanne Ting var dengang endnu ikke til. Hverken i Kunst eller i Haandværk deltog Sparta endnu synderligt i det Opsving, som allerede da sporedes rundt om i det øvrige Hellas, Opsvinget efter de døde Aarhundreder, der havde afløst hin forsvundne »mykeniske« Kultur, hvis Rester Nutidens flittige Udgravninger saa mange Steder bringer for Dagen; saa at man kan sige, at Sparta i ydre Kultur stod langt tilbage for Fortiden og endnu ikke havde naaet Samtiden.

Ydre Kultur — den lykurgiske Aand skøttede ikke synderligt derom. Borgertugt og politisk Kraft, det var Spartas Sag, og, som Middel dertil, *Religionen*. Den udstrakte, spredt befolkede By var fuld af Templer og Altre; paa Torve, ved Hjørner, foran Templer, ja foran Privathuse, overalt saa' man Gudebilleder eller -Symboler, tilskaarne og malede Stolper, Støtter eller Hermer af Sten eller Træ med et raat udsnittet og malet Mennekehoved paa, ogsaa med en liden Altersten foran til Offer; mangfoldig Offerrøg steg op mod Himlen, religiøse Processioner bevægede sig gennem Gaderne, og ud fra de aabne Templer klang kunstigt indøvede Khorsange af Dreng og Piger. Saa at man kan forstaa, at Datidens andre Hellenere, naar de af Forretninger eller andre Grunde dreves til at besøge Sparta, kommende fra Egne med en finere Civilisation og højeligere Aandsæt og vaagnere Kunstsind, at de saa fandt Sparta at være et trist og kedeligt Sted, fuldt af Religion og blottet for Glæde, hvor alt var firkantet og ensformigt og trøstesløst og ugæstmildt og skyggeløst, en Lejr mere end en By, Dressur mere end Kultur, Tugt mere end Liv, Krigere mere end Borgere. Men samtidigt maatte hine Fremmede tilstaa, at denne Tugt var Grunden til Stadens Kraft, og at disse Krigere var Hellas's første Mænd.

III. MYTILLA FRA MYTILENE

Saadant var altsaa det nye Fædreland, med hvilket Mytilla havde ombyttet sit blide yppige Hjem paa Lesbos. I hvad Øjemed Spartiaten Arkhembrotos for et Aar tilbage var kommet til denne Ø, og hvorledes det var gaaet til, at Mytilla havde fulgt den barske Mand til hans Hjem som hans Hustru, det hører ikke denne Fortælling til; nok at mindes fra al Elskovs Historie gennem hele Meneskeslægtens Levnedsløb det Træk, at Ynden villigt følger Styrken. Men de, som ikke tror, at Kvindens hele Lykke bestaar i Elskov alene, de maatte snart forstaa, at Mytilla ikke længe kunde være glad i sit nye Hjem. Selv om hun i Kraft af sin Kærlighed kunde finde sig i de haardere Livsforhold, i Tabet af Slægt og Venner og Fædreland, saa mødte hun her i Sparta fra første Færd en isnende Kulde af Omgivelsernes Uvilje, siden af deres Ligeegyldighed. Hendes Ensomhed blev skrækkelig; hun, der var en forkælet Natur og vant til at omgives af Kvinders Ømhed og siden ogsaa af Mænds Hyldest, vant til lesbisk Munterhed og selskabelig Gratie, vant til at lege og danse og synge med i de glade Khorsange — hun følte sig pludseligt udelukket endog fra sit eget Køn. Ikke fordi de unge spartanske Kvinder manglede Frihed, tværtimod, men deres indbyrdes Omgang var præget af en Voldsomhed, hvori hun slet ikke kunde deltage: den var Gymnastik, alskens Sport, Løben, Springen, selv Brydning, en Efterligning af Ynglingenes og Mændenes Færd; i sligt optog de hende ikke, heller ikke havde hun paa langt nær Kræfter dertil, heller ikke led hun deres korte løstsiddende Klædedragt, som hun fandt ukvindelig, eller forstod ret deres Dialekt, som forekom hende ru og rivende; til Gengæld spottede de hendes bløde syngende aioliske Tonefald. — Saa søgte hun ud over sin Alder, til de ældre, satte, spartanske Matroner; men dér fandt hun udtalt Uvilje: man lod hende høre, ofte i haanske Ord, at hun var en fremmed Fugl her. — Lige-saadan gik det hende i hendes eget Hjem: Tyende var

der nok af, baade mandligt og kvindeligt, men de holdt sig koldt og sammensluttet tilbage for hende, forstod ofte ikke hvad hun sagde, eller lod som de ikke forstod det; vilde hun vinde dem ved Venlighed, saa mistænkte de hende for Lumskhed; prøvede hun en enkelt Gang — mod sin Natur — med Strengthed, saa faldt det ud til at hun brast i Graad, og de andre, dem saa' hun le. — Endeligt var der jo hendes Mand — men hvor tidt var han hjemme? Og naar han besøgte hende, saa — ja ud over Elskovs Ord, hvad havde han saa at tale med hende om? Lesbos havde han jo ikke kær; dets Folk, dets Sæder ringeagtede han. Derfor græd hun meget, og naar hun havde grædt, saa tog hun sin Lyra — en kær lille Strengelig fra Barndomshjemmet, den var anderledes end de spartanske Strengelige —, og med en sød spinkele Stemme nynnede hun til den en eller anden glad gammel Kærlighedssang fra sin sangrige Fødeø; og naar hun saa havde sunget den Sang, og en til, og igen en til — ja saa maatte hun jo græde lidt paany.

O den skrækkelige Ensomhed! — Men saa kom der jo paa én Gang en Dag — en Time — et Øjeblik — og atter, paa en anden Dag, igen et af disse Øjeblikke — o frydeligt, det var altsaa virkeligt, og nu aldrig Taarer mere: hun skulde føde et Barn, hun skulde være Moder!

IV. »LYDEFRI!«

Mytilla hvilede i det hældende Dagslys under Søjletaget foran sit Hus; der var sat en Slags Løjbænk ud til hende, men de spartanske Løjbænke var ikke mangelige som de lesbiske. Hun ventede Arkhembrotos hjem den Aften efter Mændenes Fællesmaaltid. Drengen havde hun i sine Arme, saaledes vilde hun vise sig for sin Mand. Hun spejdede ad den Vej han maatte komme, men da det trak ud, saa gav hun Barnet til Ammen der sad paa Dørtærskelen ved Siden af — en af disse kraftige over hele Hellas berømte lakoniske Ammer —, og istedenfor tog hun sin Lyra, der hang paa Løjbænkens Stolpe, og

begyndte at klimpre og nynne, idet hun med et lykkeligt Smil hele Tiden stirrede paa Drengens Ansigt. Om-sider blev det til en lille Sang, i den bløde aioliske Mund-art:

— — — — — : — — — — —
do.
do.
— — — — —

»Føl, Violblomst: Zéfýros aander paa dig;
Sku, min Kilde: Himlen sig spejler i dig;
O Barnlille: mærk hvordan Mor dig kysser
Øjne og Kinder.

O Barnlille, hør hvad din Mor nu nynner:
Voxe skal du, blive en lesbisk Yngling,
Dig skal elske alle vor Øs Khariter
Og Afrodite.«

Her blev hun afbrudt af Ammen, der paa haardt la-konisk udbød:

»Nu ser jeg Herren komme.« Og hun tilføjede: »Her-ren lider vist ikke at se den Løjbænk og det Strengelagetøj herudenfor. Eller Mesodoma med sit Barn, her-udenfor, under Søjlerne.«

Det havde Mytilla ikke tænkt paa, men sandt nok var det: Arkhembrotos led ikke nogenslags Uorden, Hus-fruen og al hendes Gerning hørte hjemme i Husets Indre, derfor hed hun jo *Mesodoma*, »hende midt i Huset«. Alt-saa skyndsomt ind, to Trælle flyttede Løjbænken efter, og de samme to modtog derefter deres Herre foran Ind-gangen.

»Drengen, fejler han noget?« spurgte Arkhembrotos helt forpustet; derefter vilde han tilføje: »Og min Hus-tru?«, men huskede i Tide paa, at saadant Spørgsmaal rettede man ikke til det mandlige Tyende —, men læng-selsfuld ilede han ind gennem Forhal og Mandssal og en mørk Gang til Husets indre Del, et temmelig stort Rum, om Dagen oplyst ved en bred Aabning i Taget; her sad

i ærbar Kreds omkring deres Mesodoma, hver ved sin lille Lerlampe, det kvindelige Tyende med forskellige Haandarbejder, og her kom Mytilla ham smilende imøde med Drengen paa Armen.

Alle de tjenende Kvinder forstod det Blik, hvormed Arkhembrotos saa' paa sin Hustru; alle rejste de sig og forlod stille Salen, hver medtagende sin Lampe; den sidste af dem tændte Vægen paa den store Jærnkandelaber midt paa Gulvet.

»Din Søn er sund og stærk,« sagde Mytilla, »og du ser ogsaa, at jeg er kommet mig ganske godt, Arkhembrotos.«

»O Elskede,« svarede han, »men hvorledes kan jeg favne Dig, saalænge du har ham dér paa dine Arme?«

Med et Smil lagde hun den sovende Dreng ned i Barnesengen; saa blev det til lange Omfavnelser og brændende Kys; og saa sagde han, pludseligt alvorlig:

»Drengen er altsaa sund? har ingen Legemsfejl?«

»Ingen,« svarede Mytilla og saa' sin Mand ind i Øjnene, saa blinkede hun lidt.

»Du sagde dengang, at hans venstre Ben maaske var en Smule kortere end det højre, kun en Ubetydelighed, sagde du?«

»Jamen jeg saa' siden, at jeg tog aldeles fejl,« svarede Mytilla, hun vendte Hovedet til Siden.

»Det sværger du ved Dioskurerne?«

»Ved Dioskurerne og Apollo og den lesbiske Hera.«

»Godt er det. For hvad Dag det skal være, kan vi vente dem her for at beskue Drengen og udtale Dommen.«

Da blegnede hun og greb om Løjbænkens Stolpe.

»Ja du véd jo, Mytilla,« fortsatte han, »egentlig skulde jeg selv forlængst have bragt ham til Synsmændene men du bad saa meget dengang og saa gjorde du mig svag, Mytilla og jeg fik saa Slægtfaderen og de andre til at udsætte det noget men saa kommer de ogsaa selv Fejler du noget, Elskede?«

»Intet,« svarede Mytilla.

»Lad mig se Barnet,« sagde han.

Det varede noget, hun rystede lidt paa Hænderne, endelig fik hun Tøjet løsnet om Barnet; det sprællede kraftigt med Benene; han tog det og beskuede og trykkede hist og her og trak i Benene, saa lempeligt han formaaede, men Barnet skreg.

»Ikke sandt, han er lydefri?« sagde Mytilla, der stirrede paa sin Mands Ansigt i grænseløs Angst, »ikke sandt, ganske lydefri?«

»Ganske lydefri,« sagde Arkhembrotos omsider, »taget være Zevs og Guderne.« Og han gentog med en Faders Overbevisning: »lydefri!«

Mytilla udstødte et mat lille Glædesskrik, men saa faldt hun afmægtig tilbage paa Løjbænken.

Kvinderne kom og syslede med hende, Arkhembrotos gik op og ned ad Gulvet, ikke lidet ærgerlig over, at hans Hustru kunde være saa svag, og det hele fjorten Dage efter Nedkomsten; saadan var de spartanske Mødre ikke.

— Men for at forstaa Mytillas' Svaghed her maa man kende den spartanske Lov, at enhver nyfødt Spartiaterdreng, som efter statsmæssig Synsforretning blev funden at have Legemsfejl der vilde gøre ham uskikket til at blive en fuldkommen Kriger, han blev taget fra Forældrene og sat ud for de vilde Dyr i Taygetosbjergenes Kløfter. Thi Staten havde ikke Brug for andet Mandkøn end det lydefri og fuldkomne.

Denne Lov kendte Mytilla vel ogsaa, men, saa længe det var muligt, havde hun skubbet Tanken derom fra sig. Og nu havde Sindsbevægelsen, baade i den ene og den anden Retning, været hende for stærk.

V. HJEMLIGE KLANGE

Ved Bagsiden af Arkhembrotos's Hus, den Gavl der vendte ned ad Evrotasfloden til, var der en Slags Have, snæver og hegnet af en Mur, men der var dog Vinløvs

Skygge og nogle Rosenbuske og Nytteurter og Bede med Violer og Narcisser, og der var Udsigt over den lave Mur til Floden med sine Engbredder og Poppel-Rækker, og naar det blæste østen, kunde man høre Vandfuglenes friske Skrig og Raslen af Poppeltræernes Løv og den lange Susen af Sivene derude. Og op af en hel lille Lund tittede de brogetmalede Mure af et Hus, pynteligere bygget og venligere beliggende end de fleste andre Boliger i Sparta; her boede *Alkman*, Digteren og Sangeren, han, som skønt ikke Spartaner af Herkomst, dog hædredes af Spartanerne med Hus og Ophold, fordi de højligt beundrede hans Kunst, som de tog i Brug ved deres Tempeltjenester og Fester.

Ofte havde Mytilla fra sin Have kunnet høre ham indøve sine Dreng- og Pigechor, og skønt hun ikke ret kunde lide de haarde doriske Klange, var det dog en Afvexling i hendes Dages Ensomhed; denne lille Have var hendes Yndlingsplads, især i den hede Middagstid; Rosernes Duft mindede hende om Fødeøens rige Haveflor, og hint fjerne Sus nede fra Floden fik hende til at drømme sødt om Havets langlige Brusen mod Mytilenes Strand.

— Nu sad hun igen paa sit Yndlingssted, det var Formiddagen efter Arkhembrotos' Besøg. Han var gaaet fra hende ved Dag gry uden at kunne sige naar han fik Hjemlov igen; alligevel var hun ret glad tilmode, for dette »lydefri«, som han havde udtalt om Drengen, klang endnu i hendes Øren med hele Mandens og Faderens Autoritet. Drengen sov sødt i Puderne ved hendes Side. »Anékthetos!« hviskede hun ømt, thi det Navn til ham havde Faderen bestemt igaar, og Navnet betød: »den som ikke udsættes«; der var Varselkraft ved saadan Navngivning, nu kunde Slægtfaderen og de Mænd af Raadet gerne komme; »Anékthetos« sagde hun igen og nikkede bestemt med Hovedet. Og Ammen Gorgō, der holdt af Drengen, gentog »Anékthetos« med sin lakoniske Skuren paa Konsonanterne. Saa var da den Ting i Orden, og Mytilla satte sig til at sé ud over Engene og drømme lidt

om sit fjerne Fædreland. Saa tog hun da ogsaa sin lille Strengelæg, klimprede først og nynnede, men snart blev det til rigtig Sang, klar og høj, lesbisk i Ord og Tone; Ammen hørte til med tavs Misbilligelse:

— — — — —, — — — — —
do.
— — — — —
— — — — —, — — — — —

»Cypressen zitrer, Boreas blæser koldt:
Luk Døren, Pige, sæt dig ved Arnen hen,
Nej læn dig heller til mit Hjærte,
Dér er der varmt, dér er evig Sommer.«

Næppe havde hun sunget denne Strofe, før der klang en kraftig Strengelæg og Mandsrøst ovre fra Digterens Hus:

»Bring Vin og Blomster, Blomster og lesbisk Vin,
Saa gør vi Sommer ud af den Vinter kold,
Tidt under Bjergsne blusser Flammen,
Issehvid Olding har Glød i Brystet.«

Mytilla lod sin Strengelæg synke og spurgte i den højeste Forundring: »Gorgo! hvad var det? hørte du? hørte du?«

»Jeg er da ikke døv,« svarede Gorgo.

»Jamen det var jo lesbisk, han sang! min Fars og Mors Sprog, lesbisk! Gorgo!«

»Ja han skabte sig da nok til det kunde være lesbisk.«

»Jamen det var ikke Alkmans Kithara, heller ikke hans Røst, det var ikke Alkman!«

»Nej naar det ikke var hans Røst, saa var det heller ikke ham selv, det er rigtigt.«

»Gorgo, du piner mig! Hvem var det?«

»Altsaa véd Mesodoma det ikke?«

»Nej ellers spurgte jeg ikke derom.«

»Ja det er nu ikke saa sikkert. Mesodoma spørger saa tidt om hvad hvert Barn i Sparta véd.«

Men nu lød paany Toner derovrefra, stærke og gripende, Mytilla begyndte at græde, da lo Gorgo og gav sig til at forklare:

Jo. Alkman var jo rejst bort for længe siden. Som enhver vidste undtagen Mesodoma. Som jo ikke brød sig meget om hvad der foregik i Sparta. Men saadan er det: Fremmed bliver fremmed, naar Fremmed selv vil, siger man, og: Samme Slaa lukker En selv inde og de Andre ude.

»Alkman — rejst bort?«

Jo. Paa Besøg altsaa hos Slægtninge langt borte i Lydien. Men imens var der kommet Orakelbud fra Guden i Delfoi. Og nu havde Raadet altsaa indkaldt denne Terpandros, kalder de ham. Fra Lesbos altsaa. Naar Raadet har gjort noget, er det vel rigtigt.

»Terpandros, vor store Sanger og Kitharspiller? Terpandros, min berømte Landsmand? Terpandros fra Antissa? Er det da ham som nu bor derovre? Er det virkeligt ham?«

»Mange Ord sinke Sandheden,« svarede Gorgo. »Og den som spørger om hvad han allerede véd, han kommer Vin i et fyldt Bæger, og Drikken spildes paa Jorden, hedder det.«

Men Mytilla vedblev, hun slog Hænderne sammen: »Terpandros, den store store Kunstner?«

»Om han er stor eller lille, véd jeg ikke,« sagde Gorgo. »Men naar den poithiske Trefod har talt, maa vi andre vel tie. Hvad vi saa end tænker. Tanken er Ens egen, men Ordet er Naboens, hedder det. — Men nu skriger Drengen, han begærer min Mælk. Kom lille Anékthetos.«

VI. ORAKELSVARET

Fortællingen gaar nu lidt tilbage i Tiden. — Til Spartas to Konger var der udgaaet et Orakelsvar fra *Apollon i Delfoi*, en Guderøst fra hans Tempels allerhelligste Grube, Jordens Midtpunkt og Navle; gennem sin Præstinde, siddende paa den af Krypten opstigende Trefod,

havde Guden talt; Præsterne alene havde forstaaet disse guddommelige Ord, nedskrevet dem i Hexametre og derpaa afgivet dem til Kongernes Udsendinge; saaledes lød de:

»Men naar Loxias' Ven i Antissa sin klingende Lyra
Højt over alle har løftet, og hele Hellas sig fryder,
Da skal, kredsrunde Sparta, en hvidlokket Gubbe du søge,
At han ved Musernes Kunst de Unges Tvedragt kan stille.«

Dette Orakelsprog var derpaa af Kongerne overgivet Spartas Raad til Tolkning, og disse gamle Vismænd havde efter adskillige Raadsmøder og adskillig Strid omsider ment at have udfundet Gudens Mening og Befaling, nemlig at man skulde sende Bud efter *Terpandros* fra Antissa paa Lesbos, Datidens berømteste Kitharsspiller og Musikkyndige, og overdrage til ham Iværksættelsen af et Foretagende, man allerede i nogen Tid havde planlagt i Sparta, nemlig at sætte de lykurgiske Love i Rythmer og Musik, til Skolebrug for den spartanske Ungdom!

Et besynderligt Foretagende, af ægte spartansk Tankegang.

Erkendende nemlig, at Statens Kraft beror paa Statens Love; at disses Overholdelse ikke blot hviler paa Straf og Frygt, men ogsaa paa Borgernes Overbevisning; at Overbevisning om en Tings Ypperlighed først vindes ved ret Kendskab til Tingen; at Kendskab til en Ting først bliver fast, naar den bibringes fra Ungdommen af; — erkendende alt dette havde man allerede i nogen Tid indført, at Ungdommen i de spartanske Skoler skulde lære Statens grundliggende Love, de saakaldte lykurgiske Love, udenad.

Men da man formodentlig ret hurtigt erfor, at den spartanske Ungdom, trods Lovenes Ypperlighed, kedede sig mægtigt ved dem og formodentlig endog reagerede kraftigt mod dem under Lektionerne, saa var det, at spartanske Pædagoger endvidere kom til den Erkendelse — der virkelig ikke er en moderne Opfindelse —, at

Ungdommen lærer den Ting bedst, som den tillige finder fornøjelig. Hvorledes? Fornøjelighed og Lykurgs Love? Jo — — man sætter Lykurgs Love paa Rhythmer og Takt og Melodi (Spartanerne var et meget musikelskende Folkefærd), man lader Drengene synge — eller brøle — Lovene til Kitharakkompagnementet; det er fornøjeligt, Læreren smiler, Drengene ler, og dog er det den rammeste lykurgiske Alvor med Statsforfatning og Lovgivningsmagt og Hærordning og Opdragelsesvæsen og det hele — men der er Kitharklang og Syngen ud af fuld Hals og Takthamren i Gulvet og Raaben af Læreren og Slag paa Rygstykkerne og et mægtigt Spektakel — hvilke fornøjelige Lektioner, hvilke ypperlige Love, disse! Til sidst kan hver Dreng sine lykurgiske Love, og han glemmer dem aldrig siden som Mand.

— Da denne Fremgangsmaade var besluttet, saa gjaldt det dernæst at finde den dueligste Fagmand til at sætte Lovene i Musik. I alle saadanne Sager, der krævede et mere universelt Syn, en mere almindelig Viden om helleniske Forhold, et mere udstrakt Kendskab til fremtrædende Mænd i hele Hellas — maatte man gaa til det delfiske Præsteskab, hvis Specialitet var Verdenskundskab, saa vidt den kunde havees paa den Tid. Naar derfor de spartanske Konger ved aarligt udsendte »Spørgemænd« vedligeholdte deres ældgamle Føling med Oraklet i Delfoi, saa vedligeholdte de dermed tillige Spartas Føling, kulturelt og politisk, med den helleniske Verden. Derfor var der ogsaa nu sendt Bud til Delfoi om den bedste Fagmand; Svaret var indløbet, nu gjaldt det — som sædvanligt — Fortolkningen.

»Men naar Loxias' Ven« — Loxias var jo et Navn for *Apollon*, hans Ven maa da være en Digter eller Musiker — »i Antissa«, og de følgende Ord, de passede kun paa *Terpandros*, derom var ingen Tvivl. Men saa kom tredje Linie, selve Befalingen:

»Da skal, kredsrunde Sparta, en hvidlokket Gubbe
du søge«

— her gjorde et strengt nationalsindet Parti i Raadet gældende, at der egentlig ikke stod at det just var Terpandros, man skulde søge, men kun »en hvidlokket Gubbe«, og hvidlokkede Gubber var der mange af, ogsaa i Sparta; havde Apollon ment Terpandros, saa burde han have sagt »denne« eller »ovenomtalte« hvidlokkede Gubbe. Men hvorfor, indvendte Terpandros-Partiet, havde da Oraklet i de to første Linier betegnet just Terpandros? Det vilde jo være formaalsløst, hvis der ikke skulde menes Terpandros ogsaa i tredje Linie. Hertil svarede Modpartiet, at det tilkom ikke Raadet at kritisere Apollons Stil, hvortil atter Terpandros-Partiet svarede, at det tværtimod var Modpartiet, som kritiserede Apollos Stil ved at forlange »denne« istedenfor »en« hvidlokket Gubbe; saa stredes Raadet et helt Møde igenem forbitret om, hvem det var der havde fornærmet Guden, og det kom til Haandgribeligheder mellem de gamle Mænd. — Og nu udkastede en af Modpartiet Tvivl om at Terpandros overhovedet var hvidlokket; men saa fremtraadte de kongelige Spørgemænd og berettede, at de ved Bortrejsen fra Delfoi havde lagt Hjemvejen over Lesbos og besøgt Terpandros selv og set, at Manden vel var skaldet, men at han dog havde lidt sølvhvidt Haar i Nakken. Derpaa stredes Partierne, om man saa kunde kalde Terpandros »hvidlokket«, og det var ikke langt fra at man havde besluttet en ny Sendefærd til Delfoi for at faa afgjort det Principspørgsmaal, om én hvid Lok er nok til at kalde en Mand »hvidlokket«. — Dertil kom saa en hel ny Tvist, nemlig om ikke Kongerne havde foregrebet Raadets Beslutning ved at lade deres Spørgemænd sætte sig i Forbindelse med Terpandros?

Det endelige Resultat af alle disse Stridigheder var en Raadsbeslutning, hvorved Terpandros vel indkaldtes til Sparta, men Kongerne idømtes en Bøde formedelst Myndigheds-Overskridelse. Saaledes mente begge Partier at have staaet sig.

Hvad Terpandros angaar, da sad han allerede i Sparta, med en stor Lønning, Bekvemmeligheder langt ud over almindelige spartanske Forhold, al officiel Imødekommehed, en uhyre folkelig Respekt om sig som Apollons Ven, og et Arbejde, hvis Form og Methode han selv havde Lov til at nyskabe.

VII. TERPANDROS

Terpandros var en statelig ældre Mand, noget svær og magelig, munter og oplagt til Nydelser, meget selvfølende men godlidende, frimodig i Tale og Handling, en Elsker af Skønhed og Hader af Ærgrelser. Sin Skaldethed skjulte han gerne, naar han var sammen med Folk, under en tyk Krans af Vedbend.

— Nogen Tid efter at han havde taget sin Bolig i Besiddelse, fik han Besøg af nogle Mænd af Raadet, en Blanding af Inspektion og Visit. De spurgte, om han var tilfreds med Boligen?

»Udmærket. Man har den sagtens ikke bedre i Sparta. Kun lider jeg meget under denne Mændenes Svømning ved Daggry i den iskolde Flod, her lige under Huset.«

»Det krænker dig dog ikke at se nøgne Mænd?«

Terpandros lo. »Hvorledes skulde det krænke mig? Desuden sér jeg dem jo aldrig, jeg ligger jo i Sengen. Men jeg véd at de er der, og jeg véd, at Floden er kold. Jeg fryser i Sengen ved denne Frysens saa tæt ved mig.«

»Men vore Mænd fryser ikke.«

»Ligemeget, jeg forestiller mig en Frysens tæt ved mig, hvilket er en ubehagelig Forestilling.«

Raadsherrerne saa' paa hverandre, de forstod ham ikke.

Terpandros blev utaalmodig. »Kort og godt, man maa vælge en Svømmeplads længere fra mit Hus, for at jeg kan ligge varmt i min Seng.«

Mændene betænkte sig, men tilsidst lovede de at udsé en anden Svømmeplads.

— »Og Boligens Indretning, er du tilfreds med den?«

»Aldeles,« svarede Terpandros, »kun maa jeg have flere Løjbænke, og blødere; flere Vinkander og Bægre, og smukkere; Hallens Væg maa beklædes med brogede sidoniske Tæpper, og der maa hænges et tykt Tæppe for Indgangen.«

»Tæppe for Indgangen? Dette er ikke spartansk Skik.«

»Men det er behagelig Skik,« svarede Terpandros, »og jeg maa have det.«

»Du skal faa det,« sagde Raadsherrerne.

— »Er du tilfreds med Betjeningen, vi har givet dig?« spurgte de igen.

»Fuldkomment,« svarede Terpandros. »Kun maa disse Mennesker være yngre og smukkere, baade Knøsene og Pigerne.«

»Vi troede det var tilstrækkeligt, at de var kraftige.«

»Nej,« svarede Terpandros, »Skønhed er vigtigere end Styrke.«

»Du er Apollons Ven,« svarede Raadsherrerne efter nogen Betænkning, »du skal faa de skønneste vi har i Sparta. — Og Forsyningen til dit Spisekammer?«

»Er tilstrækkelig,« svarede Terpandros. »Kun maa jeg have lærere Bagværk, og flere Slags Frugter, og langt flere Dunke med Vin, og det maa være lesbisk Vin.«

»Vore Konger drikker kun spartansk Vin,« sagde Raadsherrerne.

»Og jeg kun lesbisk,« svarede Terpandros. Da rynkede de Panderne.

— De kom ind i Midterhallen. Der hang Lyrer og Kitharer af forskellig Art og Størrelse omkring paa Væggene, men paa et Bord stod den store harpeligende *Barbitos*, forarbejdet af ham selv, med alle de tekniske Fuldkommengørelser, der skyldtes ham og som efter ham havde vundet Indgang overalt i Hellas undtagen i Sparta; navnlig havde han revolutioneret Musiken ved

at forøge Strengenes Antal, hvilket betød finere Tone-Intervaller. — Og paa Bordet ved Siden af laa Klodser eller Tavler af Træ, indridsede med den Tids Bogstavtegn: det var en Opskrift, gjort til Terpandros' Brug, af de »lykurgiske Rhetræi«, som ellers gjaldt for uskrevne, Texten altsaa, hvorefter han komponerede.

Spartanerne betragtede hans berømte Barbitos med en Blanding af Beundring og Misbilligelse. Det krænkede dem, at den var saa stor, og at den stod paa en Fod:

»Vi Spartanere mener, at en Kithara forfærdiges til at bæres, og en Harpe til at stå. Sig os, Terpandros, er dette en hellenisk Kithara, eller er det en ægyptisk Harpe?«

»Det er en Baade-Og,« smilede Terpandros.

»Vi doriske Mænd foretrækker Enten-eller; vi ynder det ublandede i alle Ting.«

»Men vi aioliske Mænd ynder netop Blanding; den giver større Fuldkommenhed.«

»Men Enhed giver større Styrke,« sagde Spartanerne; og saaledes havde denne naive Samtale strejft et Problem, der vil spalte Menneskeheden i to stridende Aandsretninger til Verdens Ende.

»Hvor er dit Plektron, din Spillepind?« spurgte Raadsherrerne.

»Jeg har ti,« svarede Terpandros og viste sine Hænder, »jeg spiller med Fingrene.«

»Dette er ganske nyt her i Sparta. — Og du har syv Streng paa dit Instrument; her i Sparta har vi hidtil nøjedes med fire.«

— Nu begyndte Terpandros at spille paa sine syv Streng; han spillede med begge Hænder og fra begge Sider af Instrumentet, og der klang et Tonevæld langt mere sprudlende og nuanceret og efter en finere Skala, end spartanske Øren havde hørt forhen.

»Nu hvad synes I?« spurgte Terpandros.

De betænkte sig længe. Saa svarede den ældste af dem, med Besindighed:

»Vi nægter ikke, at dette klinger sødt. Men vi frygter tillige, at der med denne Sødme kan indsnige sig Blødagtighed i de Unges Sjæle, som er anbetroede til din Opdragelse. Og vi kunde ønske, at du vilde borttage de tre af disse Streng, forat det kan blive ved de fire, hvilke er nok til vore Guders Forlystelse og Modets Opvækkelse hos vore Unge.«

Da rødmede Terpandros' Pande op under Vedbendkransen lige til den hvide Haarlok, han rettede sig i Vejret og talte med apollinsk Majestæt:

»Vogter eder, at jeg ikke forlader denne uskønne Stad; og betænk, hvad saa Foibos Apollon vil tale og gøre ved eder.«

Da begyndte de spartanske Raadsherrer at frygte, de udstrakte deres Arme formildende, undtagen den ældste af dem, ham der havde talt sidst.

Men Terpandros skubbede med Haanden til Klodserne og Tavlerne, der laa paa Bordet, og sagde: »Langt hellere skulde I takke mig, fordi jeg søger at bringe Liv og Behag over disse eders raa uskønne Love.«

Da talte atter den ældste af Spartanerne: »De Love, som du kalder uskønne, de er vise og stærke. Ved dem vil Sparta engang besejre alle eder andre Hellenere og gøre hele Hellas underdanig.«

»Men forinden,« svarede Terpandros, og man skulde tro at se en apollinsk Profet, »men forinden vil der i en hellenisk Stad, som ikke er Sparta, være givet Love, som er Love for Skønhed og vil vinde langt større Sejre, thi de vil vinde alle Mennesker og gøre hele Verden skøn.«

Spartanerne gik vrede deres Vej.

— Men Terpandros tog sin besværlige Vedbendsparyk af og gav sig til at le muntert, han gik ud under Platanerne i sin Have, lagde sig paa sin blødeste Løjbænk og forlangte den sødeste af sine Vine bragt af den

smukkeste af sine tjenende Piger. Han smagte paa Vinen og rynkede paa Næsen, han saa' paa Pigen og ry-stede paa Hovedet, saa tog han en stor Kithara og klimp-rede paa den, og imens kom han til at tænke paa, hvad det vel kunde være for en sød lille Kvinderøst, man somme Tider hørte oppe fra Huset paa den anden Side af Engen, og ovenikøbet lesbisk Sang her midt i det kedsommelige Sparta

»Hør du Pige med det skrækkelige Navn, hvad er det du hedder?«

»Knagia, Herre.«

»Knagia, ja, rædsomt. Men du Knagia, hvem er vel den Kvinde hist ovre, der synger lesbisk?«

»Det er Lesbierinden, Herre.«

»Godd svaret, du, Knagia. Men hvorledes er hun kommet hid? Hendes Stemme er ikke en tjenende Kvin-des.«

»Nej hun er en Mesodoma.«

»Mesodoma, hvad er det?«

»Hustru til Arkhembrotos.«

»Ja saa. Du kan gaa, Lakonierinde, og tag den lakoniske Vin med dig.«

Og han mumlede ved sig selv: »Arkhembrotos, Spartiaten, min barske Genbo, han der aldrig smiler.« Og imens han klimprede, tilføjede han: »Nej, nej, Apollon skærme mig fra den spartanske Hustugt Skade dog gling gling Skade gling glyng, gling glang«

Da var det, at der hørtes Kvindesang derovrefra, en fjern blid Stemme og en svag Strengelæg:

»Cypressen sitrer, Boreas blæser koldt«

— og da Strofen var forbi, da dydede Terpandros sig ikke, han løftede højt sin store Kithara og sang med kraftig Røst:

»Bring Vin og Blomster, Blomster og lesbisk Vin,
Saa gør vi Sommer ud af den Vinter kold,
Tidt under Bjergsné blusser Flammen,
Issehvild Olding har Glød i Brystet.«

Saa sænkede han igen sin Kithara og hviskede: »Nej, Herakles du ondt afvendende« — glung — gll-ung.«

VIII. SYNISMÆNDENE

En Middagsstund, faa Dage efter, var Mytilla igen i sin lille Have, Ammen Gorge sad hos, hun havde Barnet ved sit Bryst. Der var stor Tavshed, man hørte kun en Bi der summede i Rosenbusken, af og til nogle Strengegreb ovre fra Digterhuset, og saa Barnemundens lille Virksomhed ved det næringgivende Bryst; den unge Moder, rørt og henrykt iagttagende, sad bøjet tæt over Gruppen, med den ene Arm omfavnede hun Barnet, med den anden Ammen. — Middagsheden blev stærkere: Mytillas Hoved sænkede sig efterhaanden, og snart var der to, som sov trygt ved denne brede Barm.

Da nærmede sig Trin indefra, en af Husets Tjenere kom ud i Haven, men hæmmet ved Gorgos stive Holdning og et truende Blik fra hendes Øjne blev han staaende tavs i nogen Tid. Derpaa nærmede sig andre Trin, flere Mænd kom ud: først en gammel Mand med et mildt Ansigt, det var Slægtens Overhoved; saa to sammen: en myndig Mand med en Øvrighedsstav i Haanden, det var en af Eforerne, og ved hans Side en anden ældre Mand, det var en Geront, en af Stadens Raad; og tilsidst, i nogen Afstand fra de andre, en lille Mand med et kløgtigt Ansigt og ærbødigt Væsen, det var Lægen.

Da disse fire var naaet hen til Havens Midte, blev ogsaa de staaende tavse: Gorgos Øjne luede og syntes at holde dem i Ave. Stiv sad hun, urørlig, ligesom beskyttende de to svage Væsener, der sov ved hendes Barm.

Omsider var det, som der kom Uro over Mytillas

Søvn, hun rørte sig som i Uvilje, fremmumlede angstfulde Ord, slappede sine Armes Tag, gled lidt ned, men rettede sig, fo'r med Haand over Panden, aabnede Øjnene og stirrede paa de Fremmede — saa blegnede hun pludseligt og bevægede Læberne lydløst

Eforen tog fast om sin Stav og traadte frem, men den gamle Slægtfader kom ham i Forkøbet, han greb Mytillas Haand og sagde venligt: »Fat dig min Frænke, du véd hvorfor vi kommer, der er visselig intet at frygte.«

Da trak hun Vejret dybt og svarede frimodigt: »Nej Fader Labotas, jeg véd han er lydefri.«

»Dog bør dette gøres, min Datter, og du maa være fjern et kort Øjeblik.«

»Hvorfor dog?« spurgte Mytilla.

Eforen tog til Orde: »Fordi saadan er Loven, Kvinde.« Og han udstrakte Staven mod Husets Dør.

Da kyssede hun Barnet ømt og gik langsomt ind.

Eforen vinkede nu ad Lægen. Denne stillede sig foran Gorgo og ventede at hun skulde give ham Barnet. Men Gorgo trykkede det blot fastere til sit Bryst. Eforens Blik formørkedes, men Fader Labotas sagde venligt: »Gaa kun ind, gode Amme, vi vil ham intet ondt.«

»Min Anekthetos,« sagde Gorgo, og atter med Betydning: »Anekthetos,« lagde Barnet i Lægens Arm og gik.

— Undersøgelsen stod ikke længe paa. Da den sluttedes, var Fader Labotas's Ansigt mørkt. Han sagde noget til de andre, de nikkede, han aabnede Døren og raabte ind, idet han gjorde sin Stemme munter:

»Lydefri!«

Der hørtos indefra samtidigt et Skrig og en Slags Brummen — begge Dele var Glædestegn.

IX. SLÆGTFADEREN

Labotas og Lægen forblev en Stund i Haven, efterat de to andre Mænd var gaaet. Lægen holdt sig beskedent

noget tilbage, Ammen sad med Barnet helt henne i et Hjørne.

»Fader Labotas,« sagde Mytilla, »du har altid været god mod mig, og ikke som de andre.«

Han saa' paa hende med et Blik, hvis Udtryk det ikke var let at tyde. »Se,« sagde han og fremtog under sin Kappe en lille matblank Genstand, hvorigennem der gik en Snor. »Dette er et Glas-Æg, en sjælden Ting, som min og Arkhembrotos' fælles Stamfader engang erhvervede paa Kreta af en ægyptisk Isispræst.«

Mytilla betragtede Ægget med Nysgerrighed. »Naar jeg stirrer dybt deri, synes jeg at se Billedet af en Ko.«

»Saaledes siger de Kvinder der har set i Glasset. Mænds Øjne kan derimod intet opdage. — Dette Glas-Æg har den Kraft, at den Kvinde som efter Undfangelsen bærer det paa sit Hjærte, hun vil føde mandligt Afkom; det har ofte bevidnet sin Kraft hos Kvinderne der indgiftedes i vor Slægt. Jeg overlader dig det for et Aar, bær det om din Hals.«

»Tak, Fader Labotas,« svarede Mytilla, »men hvad mig angaar,« tilføjede hun tøvende, da tilstaar jeg, at jeg — at jeg maaske hellere vilde ønske mig en lille Datter.«

Den gamle rynkede uvilkaarligt Panden. Men da Mytilla tilføjede: »Ja for nu har han jo en Søn!« — da glattedes igen hans Ansigtstræk, og han saa' paa hende med et Udtryk, der grænsede til Medlidenhed.

»Denne Dag blev en lykkelig Dag for ham og mig!« fortsatte Mytilla. »Men, kære Fader, skønt han ikke tvivlede, vil han dog blive glad ved hvad der er sket. Hvornaar, hvornaar kan han faa det at vide?«

»Jeg gaar selv at meddele ham Udfaldet,« svarede den Gamle; derpaa syntes han at gruble. »Min Datter,« vedblev han lidt efter, »eftersom denne Dag er en Mærkedag for Slægten, da bør vi vel fejre den. Jeg beder dig lade bringe os Vin og lunkent Vand.«

»Gerne,« svarede Mytilla; hun klappede stærkt i Hænderne, to Tjenere viste sig, hun gav dem Besked.

— Og,« fortsatte Labotas hurtigt til Tjenerne, »eftersom eders Mesodoma maa være noget træt, bring saa ogsaa en Løjbænk herud.«

»Du er altid saa god,« sagde Mytilla, »ja du er baade som Fader og Moder for mig — siden jeg jo ikke længere har mine egne,« tilføjede hun, og hendes Øjne fyldtes med Taarer. Labotas saa' hen paa Lægen, og derpaa ned paa Jorden.

Snart efter var det forlangte bragt ud til dem: et Par Smaaborde, zirlige Lerbægre, en Vin- og en Vandkande og en Blandingskumme af samme Stof, alt med Glasur og Linietegninger saa smukt som Datiden formaaede det. Mytilla lagde sig paa Løjbænken under Rosenbusken, træt og glad. »Skal jeg spille og synge lidt for dig?«

»Nu vil vi først ofre til Guderne,« sagde Labotas, blandede Drikken og kastede af et Bæger lidt ud i et Blomsterbed, idet han nævnte Zevs' Navn og andre Himmeliguders — men derpaa hviskede han stille for sig selv et andet Gudenavn og hældte derved langsomt et Par Draaber ned i den sorte Jord.

»Hvilken Gud nævnede du dér?« spurgte Mytilla.

»Aah« — svarede den Gamle tøvende, men saa' nu op med et muntert Udtryk. »Jeg tænkte paa den lille Drengs *Daimon*, og bad, at han vilde vorde ham god baade i Livet og Døden.«

»Hvor du er god!« sagde Mytilla.

Saa drak den Gamle sit Bæger ud, og rakte ligeledes Lægen et fyldt Bæger; »og mens du nu, Mytilla, tager din Strengelig, vil jeg blande et Bæger ogsaa for dig.«

Kitharen hang paa Rosenbusken, dens Strenge havde viklet sig ind i Kvisten; mens Mytilla var ved at bringe Rede i dette, gav Labotas et Tegn til Lægen, denne hældte hurtigt et Pulver i Mytillas Bæger.

»Ak,« udraabte Mytilla, »en Streng er bristet, min bedste Streng!«

»Du kan let faa sat en ny Streng paa,« sagde Labotas.

»Ak,« klagede hun atter, »jeg har stukket mig paa Tornene, se mit Blod flyder.«

»Trøst dig, du faar nok nyt Blod til Erstatning,« sagde Labotas. »Men drik nu din Vin, Datter.«

Mytilla drak. »Sød som vor egen Vin hjemme paa Lesbos. Jeg har aldrig før syntes om Spartas Vin.«

»Tøm da Bægeret, min Frænke.«

Bægeret var tomt. Hun smilede ud i Luften, tog saa det ægyptiske Glas og stirrede længe deri. »Nu synes jeg ikke, jeg kan se Billedet. — Jo, nu er det der igen, men det er ingen Ko længer, det ligner nu en lille Dreng, o hvor smukt!«

»Saaledes siger de unge Mødre, som skuer deri; et godt Varsel.«

»Han ligner Anekthetos,« sagde Mytilla. »O hvor jeg er lykkelig idag.«

Labotas kaldte paa Gorgo: »Gode Amme, læg Drogen fra dig, kom kun og smag denne Vin.« Mens hun lagde Barnet i Puderne, og mens Mytilla stirrede i det ægyptiske Glas, gjorde Labotas sit andet Tegn til Lægen, denne hældte ilsomt Pulver i Bægeret til Gorgo.

»Jeg er ikke vant til megen Vin,« sagde Gorgo da hun havde drukket, »jeg bliver søvnig deraf.« Saa satte hun sig hen i sit Hjørne igen.

»Syng nu og spil, Mytilla!« sagde Labotas.

»Paa tre Strenge, Fader? — Nu vel

Adonis, o min Elskte,
Saa klaged Kythereia,
Vild-Ornens skarpe Hugtand
Har flænget dine Lemmer,
Din skønne hvide Hofte
Er farvet rød af Blodet
Og dine klare Øjne

hvordan er det Og dine klare Øjne Er
matte som i Døden Saa klaged Kythereia
Saa klaged Men hvad er det dog for noget sørge-
ligt, jeg synger,« afbrød Mytilla sig — — saa tog hun
igen sin Amulet og stirrede — — »Ak Drengen er borte,«
mumlede hun — Kitharen gled ned i hendes Skød

— »De sover begge,« sagde Lægen. »Men om føje
Tid vil de vaagne.«

»Saa lad os handle hurtigt,« sagde Labotas.

Lægen tog Barnet op af dets Puder, svøbte et sort
Klæde om det og bar det hurtigt ud ad en lille Bagdør
der var i Havens Mur. Labotas kastede et Afskedsblik,
ikke uden Medfølelse, paa Mytilla, saa fulgte han Lægen.
— — Udenfor, i Skyggen af et Apollotempel, ventede
nogle tavse mørke Mænd; Lægen overgav Barnet til en
af dem. »Til Apothétai-Kløfterne altsaa,« befalede La-
botas. »Men vent til Mørkningen. Og gaa ad Stierne,
ikke ad Hovedvejen.« »Læg Klæde over dets Mund,«
tilføjede Lægen.

De tavse Mænd bøjede Hovederne, gik ind i Templet
med Barnet og lukkede Tempeldørene efter sig.

X. SPARTIATEN ARKHEMBROTOS

Labotas gik hen til Krigernes Øvelsesplads. Øvel-
serne var ophørte for Øjeblikket, men man ordnede sig
til krigersk Udrykning. Der var nemlig kommet Bud om
pludselig Uro hos Messenierne; andre lavede sig til et
længere Tog: Rygtet gik, at Tegea i Arkadien havde er-
klæret Krig.

Der herskede en mageløs Orden og Ro; næsten i
Tavshed traadte de tungtbevæbnede unge Mænd, straa-
lende og kransesmykkede, ind i deres forskellige Af-
delinger, hver Spartiat ledsaget af et Antal letvæbnede
Heloter. — Særskilt samlede sig Smaastykker af perioi-
kiske Krigere fra de omliggende undergivne Byer. La-
botas kunde uden Vanskelighed finde den Afdeling, hvor-

til Arkhembrotos hørte. Denne fik Tilladelse til at træde ud fra sin Plads og vexle nogle Ord alene med den ansete Slægt-Øverste.

Den gamle Spartiat, og den unge, stod overfor hinanden; hin barhovedet og barfodet, i en grov graa Kappe, men fuld af Værdighed; denne med Spyd og Skjold og løvsmykket Hjælm og den korte røde Krigerkappe og de funkende Benskiner, i en ærbødigt og agtpaagivende Stilling, det brede Spydblads Jærn blinkede over hans Hoved, Skaffets anden Ende med den lille Brod havde han stukket i Jorden; han var blevet bleg, da han kendte sin gamle Slægtning.

Denne saa' en Stund paa ham uden at tale, det var som om han med sit Blik vilde trylle Sjælekraft og Fasthed i ham. Omsider talte han, langsomt:

»Arkhembrotos, du maa skaffe dig en anden Søn!«

Arkhembrotos tog et pludseligt og voldsomt Greb om det lange Spyd, det sank et Stykke længere ned i Jorden.

»Hold Skjoldet oppe!« sagde Labotas strengt, thi han syntes, at Arkhembrotos havde begyndt at sænke det.

»Var han altsaa halt, alligevel?,« spurgte Arkhembrotos omsider, der var kommet Skum om hans Læber. Labotas nikkede.

»Er han — er han — borte?«

Labotas nikkede.

»Og min Hustru?«

»... sov sødt, da det skete.«

»Og siden?«

»— Arkhembrotos, skal din Trop mod Messenierne eller mod Tegea?«

»Messenierne. Og siden?«

»Arkhembrotos,« sagde Labotas med et langt gennemtrængende Blik, »jeg kunde maaske udvirke hos Kongen nogle Dages Hjemlov for dig. Vil du det?« Intet lignede den Skarphed, hvormed den gamle Spartiat saa'

den unge ind i Øjnene. »Du svarer mig ikke?« sagde han omsider.

»Du svarede heller ikke mig før.«

— I det samme hørtes ligesom en Brummen eller Knurren over hele Sletten hvor Krigernes Skarer stod. En ung Mand med smukke guldlysende Lokker og i lang straalende rød Kappe var steget op paa en Forhøjning der var rejst midt paa Sletten, et Offerbaal brændte dér, Offeret til de spartanske Krigs-Muser, Røgen steg tyk mod Himlen, Manden slyngede en brændende Fakkell ud gennem Røgen, hen over Sletten, en Fakkell slyngede han mod Nord, og en mod Vest: en mod Tegeaterne og en mod Messenierne: det var *Spartas Konge* selv, den ene af de to »Heraklider«, som gav Krigstegnet. Da steg hin Folkeskarernes Brummen til et frygteligt Brøl: »Zev Hagētor! Zev Hagētor! Brølet forplantede sig saa langt man kunde se og høre, det lød som om hele det lakedaimoniske Land skreg med én Røst: »Zev, Hagētor! Zevs, vær vor Fører! !«

Og Arkhembrotos rev sit Spyd af Jorden, svang det og raabte af fuld Hals: »Zev Hagētor!« Ogsaa gamle Labotas raabte med; og den Unge løb vildt jublende fra ham hen til sin Trop.

»Pris være alle Guder,« mumlede den Gamle, »han er en ægte Spartiat!«

— I det samme frembares foran Hæren »de hellige *Dokaner*«, Dioskurernes ældgamle Symbol, tvende med Tværstænger forbundne blodrødt malede Bjælker med raat udskaarne Mandehoveder: det var de krigerske Gudetvillinger, Zevssønnerne, af Faderen selv udsendte til Spartas Bistand, skridende foran Hæren, broderligt holdende hinanden i Hænderne, altid forenede til Værn for deres Folk.

Og da frembrød pludseligt, fra alle Verdenshjørner, et Bulder af forfærdende Vildhed: Skingren og Skratten af Basuner, dumpe Gny af Pavker, metallisk Klirren af Bækkeners Sammenslag og Bjælders sære Raslen; af og

til gennembrødes dette Bulder af skærende Fløjtehvin eller af mangfoldigt zitrende Strengespil, hvis blide Dirren gjorde et saa meget forunderligere og vildere Indtryk. Og mens alle Afdelinger begyndte at marchere, istemmede hver eneste Mand Marchsangen, disse unisone, dybtliggende, snart skurende, snart voldsomt bragende Anapæster, Marchsangen *Kastoreion*, Sangen for Kastor og Polydevkes, Sangen som hele Hellas skælvede for at høre af de spartiatiske Mænds Struber.

XI. TERPANDROS' ÆRGRELSE

Terpandros var en Fredens Mand og brød sig kun lidet om Krigens Idrætter, dog havde han ved denne Lejlighed været ude og sét Mændenes Udrykning; det skurrende Spektakel havde ærgret ham overmaade; paa Hjemvejen havde han til Afvexling været inde paa de unge Kvinders Gymnastikplads, hvilken i Sparta stod aaben ogsaa for Mænd; han havde dér set meget smukke Kvindelegemer, men Øvelsernes Voldsomhed havde stødt ham. Endvidere havde hans Vej ført ham forbi Artemis Orthias Tempel, hvorfra han tydeligt havde hørt de hvinende Svøbeslag, som faldt paa Ryggen af den Spartanerdreng, som just den Dag aflagde Prøven i den blodige Haardførhed. Og nu sidst havde han været inde i et Apollotempel (thi som musisk Kunstner maatte han nødig gaa forbi noget Apollotempel uden at hilse paa Guden); dér var han imidlertid blevet vist ud af nogle vagtholdende mørke Mænd, som syntes ikke at kende ham; han havde dog kunnet høre ligesom en Barneklynken henne fra Alteret; saadant havde han hørt før; altsaa igen et af disse afskyelige Vagthold, der oppebiede Mørkningen for at bringe en vanfør Spæd ud til Kløfterne — og saa ovenikøbet, at han, Terpandros, skulde blive udvist! og af uselige Heloter! og ud af et Apollotempel! Saa at han, da han ud paa Eftermiddagen kom hjem igen, var i daarligt Lune og svor aldrig oftere at gøre Udflugter i denne grimme Stad, men blive hjemme ved sit

rolige Kompositionsarbejde, sine yppige Maaltider og sin smukke Platanhave.

Men hjemme ventede den værste Ærgrelse ham. Da han nærmede sig Bordet med den store Barbitos, saa' han, at de 3 Strenger var skaaret over, netop hveranden, netop de med Mellemtonerne, ret kyndigt gjort altsaa. Han blev maalløs af Vrede — ikke at Skaden var van-skelig at udbedre, men denne Haan imod ham, Terpan-dros!

Han kaldte hele Tyendet ind, de unge Knøse, de unge Piger, man havde samme Morgen sendt ham de nye Folk; han holdt Forhør, men kendte ikke Navn paa en eneste af dem; han rasede apollinsk, men de forstod knap et Ord; saa meget fik han dog ud, at de alle nægte-ede selv at have gjort det, og ogsaa nægtede at have mærket noget til Andre »Hvem af Jer lyver?« tordnede han, og derpaa: »I lyver alle!« — saa stod han igen maalløs og saa' paa dem. Og da han havde sét en Tid paa al denne firskaarne Ungdom, alle disse stille-staaende Ansigtsudtryk, al denne rødkindede Landlig-hed, som Spartanerne havde udvalgt til ham som Ex-empler paa deres Skønhedssans, saa voxede hans Ær-grelse, og han udbrød: »Det er altsaa Jer, som skulde være de skønneste af alle Tjenestefolk i Sparta!!« Og han løftede sit Blik og sine Arme mod Loftet og raabte: »O Eros og Afrodite og Hermes og alle Khariter! hvilken gruelig, umusisk Smag i Sparta! O Letos mægtige Børn, hvi tøve Eders Pile mod disse Afskyelige!« — Saa lod han dem gaa allesammen, slagne af stor Skræk. Man var ellers ikke meget frygtsom i Sparta, men for det Guddommelige skælvede man.

Efter omhyggeligt at have lukket alle Døre og trukket Tæpper for, satte han sig roligt til at anbringe nye Strenger, af og til mumlende noget mellem Tænderne, noget ondt om »Raadet i Sparta«.

— Det varede dog ikke længe, saa kom En listende ind og stillede sig i Døraabningen: »Herre,« sagde en

frygtssom Stemme med stærk Land-Dialekt, »Herre, der er nogen, som skriger«

Uden at se op fra sit Arbejde sagde Terpan-dros: »»Skriger« — jeg har hørt saa mange Skrig idag, hæs-lige var de alle. Gaa!»

»Herre, men det er Kvindeskrig«

»Ja Kvinderne skreg ogsaa ved deres Gymnastik, det var den hæsli-gste Skrigen af alle, næst det Sprog du taler. Gaa!»

»Herre, men det er En, der jamrer ynkeligt«

Terpan-dros saa' skraat op: »Hvem er du? En Le-le-ger? En Lotofag? En Hyperboraier? Hvor i Verden kan man høre saadant Tungemaal?»

»Jeg er Tetrix fra Amyklai, en af dine nye Tjeneste-piger; men, Herre«

»Tetrix — hvilket Navn — og fra Amyklai — Hør du Urhøne fra Amyklai, har jeg ikke sagt, at jeg kun vil se den skønneste af Jer til min personlige Opvartning? — Gaa, gaa, Tetrix fra Amyklai.«

»Men Herre, hør nu igen« — hun havde lukket Døren op for at gaa, nu lød der gennemtrængende Skrig, de syntes at komme ovre fra Arkhembrotos' Hus

»Luk Døren il« befalede Terpan-dros og drejede imens paa Stregeskruerne, »jeg kan jo ikke stemme mine Streng-e for disse Skrig fra to Sider.«

Men Tetrix tøvede — tøvede længe — Terpan-dros vilde lige til at bruse op — saa kom der en ung Kvinde ind, halvt løbende, halvt segnende — ind fra Haven, gen-nem Forhallen —

»O Terpan-dros!« stønnede hun, kunde ikke faa et Ord mere frem, laa nu paa sine Knæ paa selve Dørtrin-et og strakte Hænderne imod ham.

XII. DEN BØNFALDENDE

Hans første Opfattelse af hende var, at en skønnere Kvinde havde han sjældent set — uvilkaarligt greb han efter sin Vedbendkrans og satte den paa sit Hoved —;

næsten lige saa øjeblikkeligt erkendte han hende for Lesbierinde; saa sluttede han, at hun maatte være Arkhembrotos' Hustru. Gennem hans Sind fo'r paa én Gang en Mængde Tanker; en af dem bragte ham til at fremmumle: »Herakles, afværg Faren fra mig« — thi lige fra sin Ungdom og til nu op i Alderen havde Terpandros været omsværmet og tilbedet af Kvinderne.

»O Terpandros, min Landsmand, hjælp Mytilla fra Mytilene!« . . . hendes Røst stoppede igen.

Overrasket sagde han: »Mytilla fra Mytilene? — — hun som jeg for to Aar siden besang ved Herafesten hjemme? Hun som vandt Sejrsprisen for Skønhed mellem alle Lesbierinderne? — Sandelig, nu genkender jeg dig! Og nu er du gift med Spartiaten Arkhembrotos?« — Og atter vedblev han med Forsigtighed: »Fra Mytilene? Men der er jo for Tiden Krig mellem Mytilene og Antissa, og jeg er fra Antissa! Vi er Fjender, Mytilla!«

Hun rystede paa Hovedet: »Staa mig bi, det haster, man har røvet mit Barn — Terpandros, du er som en Guddom for mig, jeg har ingen Venner her, man har røvet mit Barn«

Endnu mistænksom svarede Terpandros: »Mit Barn har man ogsaa mishandlet« — han rørte ved sin Barbitos.

»Aa du forstaar det ikke — jeg vil fortælle dig det« — Men hun kunde ikke mere, hun sank fortvivlet sammen paa Gulvet.

»Hjælp hende dog, du Urhøne fra Amyklai, siden du staar dér endnu,« sagde Terpandros, som i Virkeligheden var rørt, men ikke for alt i Verden turde nærme sig Mytilla.

Dette lod Tetrix sig ikke sige to Gange, hun tog Mytilla op i sine Arme. Derpaa fattede hun et uhyre Mod, og vred over Terpandros' tilsyneladende Ufølsomhed begyndte hun i sit syngende og flydende amyklaiske Tungemaal, med den gammel-akhaiske voldsomme Tonevexling, og idet de mørke Øjne sprudede:

»Herre, Dette er en Mesodoma. Dette er en Kvinde som nylig har født. Dette er en Moder hvis lille Dreng de grusomme Mænd i Sparta har taget, mens hun sov. Mens Moderen sov, Herre, kommer Mændene, det er i Middagstimen, de tager Drengen og bærer ham ud i de store Skove, i Apothetais Bjærgkløfter, i Dybderne, i Mørket, hvor de vilde Dyr gaar. Dér ligger den smukke Dreng nu og dør Døden. Jeg har selv sét den smukke Dreng ved Ammens Bryst og i Moderens Arme. Dør Døden, fordi de siger at han vil komme til at halte. Er det ikke grusomt? Saadan vilde man ikke gøre hjemme i Amyklai. Burde de ikke have ventet, til han virkelig haltede? Og kan en Halt ikke gøre Nytte? Kan en Halt ikke skyde med Bue? Kan en Halt ikke spille paa Kithara?»

»Visselig, visselig,« sagde Terpandros.

»Ja Herre, og er Hefaistos selv ikke halt og har dog bygget Gudernes Boliger og Muren om Amyklais Borg? Men nu ligger den smukke Dreng i Taygetos' Bjærgkløfter og klynker og savner Mælken fra Ammens Bryst, og den krumnæbede Rovfugl svæver allerede over ham. O I onde Mænd fra Sparta, onde, onde Mænd.«

Saaledes taledes Tetrix, og hvis en Spartiat havde hørt hende, da var hun blevet dræbt paa Stedet, og derefter hendes Fader og Brødre og hele hendes amyklaiske Slægt udryddet.

Men Terpandros var meget rørt ved hendes Tale, baade fordi den grusomme Skik altid havde oprørt ham, og fordi hendes Sprog mindede ham noget om Sproget i Iliadens Sange, naar Rhapsoderne reciterede dem oppe i de smaa aioliske Stæder; han havde jo selv moret sig med at sætte Kithar-Akkorder til disse gamle Texter. Han fattede Godhed for Tetrix; og da hun sluttede: »O I onde Mænd fra Sparta, onde, onde Mænd« — da raabte ogsaa han:

»Ja, I store Taaber fra Sparta, Taaber med taabelige Love! — Men du arme Kvinde« — vendte han sig til

Mytilla, der atter havde rejst sig — »hvad vil du, jeg skal gøre ved denne Sag? Jeg er jo ingen Guddom.«

Det var Tetrax, som afbrød: »Men, Herre, du er Gudens Ven, du er Apollons Yndling. Vi véd, du kan gøre Vidundere. Herre, hjemme i Amyklai har vi en Apollon, tyve Alen høj, helt dækket med Kobber, han vil lønne dig«

Mytilla strakte Armene ud

Terpandros maatte smile over disse Kvinder — — men pludseligt, som om en ny Tanke dukkede op i ham, blev han alvorlig. Han havde rejst sig, med den ene Haand greb han om Hornet paa sin store Barbitos, han syntes at gruble. Da Kvinderne gjorde Mine til at ville tale, standsede han dem med en Haandbevægelse.

XIII. TERPANDROS IFØRER SIG FESTDRAGTEN

»Arkhemprotos' Hustru! Har I givet Drengen Navn?«

»Ja. Anékthetos — — ak — — vi haabede«

»Men han forsmægter, og det haster,« afbrød Tetrax.

»Ti, du fra Amyklai. — Arkhemprotos' Hustru, var det i Middagsstunden, at Mændene kom?«

»Ja, o Terpandros«

Tetrax afbrød igen: »Lumskelig, mens Moderen og Ammen sov«

»Ti, du Tetrax Tetrax. — Din Mands Slægtfader hedder?«

»Labotas, Medlem af Raadet.«

»Raadet, ja,« nikkede Terpandros og saa' paa sin Barbitos. »Drengen var altsaa halt?«

»Nej,« sagde Tetrax, »Benene var blot lidt ulige, næsten ikke, slet ikke«

»Véd I Stedet, hvor Barnet er henlagt — nej naturligvis ikke.«

Tetrax skyndte sig: »Herre, hvorledes kan Kvinder vide Stedet? Apothetais Afgrunde er dybe og skjulte, og Skovene er mørke omkring dem, og det er forbudt

alle Kvinder at nærme sig disse Steder Men Herre, det haster, haster«

»Mytilla,« sagde Terpandros efter et Øjebliks Tavs-
hed, »det er vanvittigt af dig at tro, at jeg formaar noget
her. Spartas Love kan jeg ikke bryde, og Undergernin-
ger kan jeg ikke gøre. Det er Vanvid, at du kom hid.«

Hun svarede med bristende Stemme, men blid, som
den taler, der omsider er blevet sig sin fuldstændige
Haabløshed bevidst:

»Ja Terpandros, min Sorg gjorde mig vanvittig, tilgiv
mig, jeg gaar.«

Hun gik roligt ud, med Haanden afværgende at nogen
fulgte hende.

Terpandros drejede sit Ansigt bort, Haanden førte
han hurtigt over Øjnene.

Men Tetrix satte Hænderne i Siderne og fattede atter
en uhyre Dristighed: »Aa Herre, sandelig kan du gøre
Undergerninger, men du vil blot ikke, for du er ond, ond,
ond« — hun stampede i Gulvet.

Terpandros vendte sig igen og saa' paa hende med et
sælsomt Spil i Ansigtet: et Smil paa én Gang af Lune
og Højhed:

»Du har Ret, Tetrix, Undergerninger kan jeg gøre, og
jeg skal fortjene Løn af din amyklaiske Apollon. Hent
mig nu min Festkappe, den lange folderige med den
gyldne Bræmme; tag saa ned fra Knagen den Lyra som
straaler med indlagte Billeder i Sølv; tag ogsaa ned min
store apollinske Laurbærkrans og sæt den smukt paa mit
Hoved, smukt hører du, istedenfor denne Vedbendparyk.
Thi du skal fra nu af være udnævnt til min personlige
Opvartning, skønt du er den grimmeste af alle mine
tjenende Piger, istedenfor den skønneste. Men allerførst
— bring mig af den sødeste lesbiske Vin. Alt dette skal
gøres strax, thi det haster. Gaa.«

— Da Tetrix havde udført alt dette, blev hun staa-
ende udenfor Hallen og lyttede. Det samme gjorde alt
det øvrige Tyende, ingen turde gaa ind. De hørte ham

gaa hurtigt op og ned ad Gulvet, hurtigere end han plejede, han reciterede højt og mægtigt og slog Lyren dertil, de forstod ingenting af Ordene, andet end at de var mægtige og betagende, og at enhver maatte føle Ærefrygt. — Da dette havde varet en kort Stund, hørte de ham gaa ud gennem Haven og ud paa Vejen. De gik saa alle hen til Udgangen og saa' efter ham. Han var i sin fulde Festdragt, saaledes som Sangere, Præster og Profeter bar den ved Fester, med den apollinske Lavrbærkrans paa Hovedet og den sølverne Lyra i Haanden. Han skred langsomt frem, med den højeste Værdighed; de saa', hvordan Folk paa Gaden veg tilside for ham og bøjede sig, nogle knælede. — Men nu drejede han om Hjørnet.

XIV. APOTHETAI-KLØFTERNE

Da Mytilla kom hjem til sit, stod Gorgo i Døren og ventede. Gorgo talte strax: »Der kan du se, Mesodoma. Hvad vilde du hos den Lesbier. Ingen Lesbier har nogensinde udrettet noget godt, hedder det. Først har du været ved alle Templer, nogle var tomme, andre lukkede. Og nu hos denne Lesbier. Nu kan Mesodoma ikke mere. Og visselig er Anekthetos allerede oppe i Kløfterne. Aa lille Anekthetos.« Og da hun havde sagt dette, udstødte hun et Slags dumpt Brøl.

Mytilla havde kastet sig paa en Løjbænk, med Hovedet ned i den haarde Pude.

»Hvad vil Mesodoma nu gøre?«

Mytilla svarede fra Pudens, klangløst: »Dø, naturligvis, siden min Dreng er død.«

Gorgo tænkte lidt. »Men han er maaske ikke helt død endnu.«

»Du har Ret,« sagde Mytilla og fo'r op, kastede sit Slør over Ansigtet og ilede mod Døren, men snublede og faldt.

»Hvad vil Mesodoma nu?« spurgte Gorgo, idet hun hjalp hende op.

»Dø med ham naturligvis, hvis han«

»Mesodoma kan ikke finde ham, og har ingen Kræfter. Jeg har Kræfter.«

»Hvad vil du da, Gorgo?«

»Give ham min Næring, hvis han«

Saaledes taledes disse to taabelige Kvinder, skønt de vidste, at Kløfterne er meget vidtstrakte og dækkede med Krat og Torn og tætsluttende Skove, og at Mørkningen desuden snart vilde falde paa; da vilde man ikke kunne skelne Urt fra Sten i disse Afgrunde.

Men disse Kvinder handlede endnu mere taabeligt end de taledes, thi de ilede over Gaardspladsen til det Sted hvor Husets Vogne stod, og Gorgo tog Muldyr og spændte for den letteste Vogn der fandtes; dette skete ubemærket af alle; saa steg de op i Vognen, Gorgo jog paa Dyrene med tætte Svøbeslag, saa kørte de vesterpaa i susende Fart, ad Taygetos til, ad Apothetai til, endskønt de vidste, at det under tung Straf var forbudt Kvinder at nærme sig disse Kløfter; men de havde kastet Mandskapper over sig.

De fo'r over den lakoniske Slette med de bugnende Agre, med Morbær og alskens Frugttræer, med smaa Lavrbærlunde, med Oleanderbuskes og vilde Rosers Duft; men fra Myrthekrattet hævede allerede den lille graa Sangerske sin Aftenklage, hun der evigt maa kalde paa sit døde Barn: Itylos! Itylos! — og paa Engen bøjede allerede Blomsterne deres trætte Hoveder, og den vilde Sværdlilie foldede sine Kronblade sammen over dette Sorgens Tegn i sin Kalk, dette »Ak, Ak«, som evigt staar skrevet i dens Hjærte, siden Ynglingen Narkissos maatte segne i sit Blod.

De fo'r igennem deres egen Landgaard, thi hver Spartiatifamilie havde en stor Jordlod ude paa Landet; Arkhembrotos' egne Heloter stod og saa' efter dem og undrede sig over, at Perioiker og ringe Folk turde køre saa hurtigt og uærbødigt igennem en spartiatisk Landgaard.

De forlod Platanernes Skygger og Egelundene, Vejen løftede sig gennem spredt Olivenskov og siden gennem tætvoxende Graner: her begynder Bjergene, her kan man begynde at søge efter Apothetai-Kløfterne. Det var mindre end en Times Kørsel fra Sparta, al Vej syntes at holde op, de stod af Vognen og bandt Dyrene til et Træ, og Gorgo sagde: »Hvad vil Mesodoma nu gøre?«

Mørket var endnu ikke ret faldet paa, da hørte de en barsk Mandsrøst noget derfra, det var en spartansk Vagtpost der raabte dem an: »Stands, den ene af jer synes mig at være en Kvinde!«

De styrtede sig ind mellem de tætte Graner, de kastede Mandskapperne for at løbe hurtigere, en Pil kom susende bag dem, den borede sig dirrende ned i det bløde Mos foran dem. De løb, indtil Mytilla ikke kunde mere, da satte de sig i Mosset.

De var under tæt Skov og mellem dækkende Buske, og der var mørkt og vildt, og store Kløfter saa's til alle Sider; da rejste de sig, de steg nedad og steg opad og nedad igen paa Maa og Faa. Og der var Spalter i Stengrunden og spidse Stene og skærende Torne og skummende Bjergbække, de gled i det vaade Mos og faldt og rejste sig igen og gik lidt videre, og de stod stille og saa' paa hinanden; stundom lyttede de, om de kunde høre Barneklynken, og stundom raabte de »Anekthetos! Anekthetos!«, og det var ganske unyttigt altsammen; det var to taabelige Kvinders Færd det hele. Og ofte, naar deres Fødder knasede imod haardt Grus, tænkte de, det kunde være smaa Børns Hjærneskaller de traadte paa; da skreg de højt; og naar smaa Slangers smuttede raslende gennem de tørre Blade paa Jorden, tænkte de, det kunde være et spædt Barn der endnu rørte sig; da greb de efter Slangen; og én Gang raabte Mytilla: »Det er mit Barns Blod!« men det var kun Blodet af hendes egne Fødder, der skar sig paa Tornene.

Da svigtede Mytillas Kræfter helt, hun lukkede Øjnene og segnede bevidstløs om, Gorgo lagde Mos under

hendes Hoved og hentede Vand af en Bæk og badede hendes Mund, Øjne og Fødder; satte sig ved hendes Side og saa' op mod Himlen som var lys endnu; dér kredsede en stor Rovfugl, Gorgo fulgte dens Kredsen med sine Blikke og tænkte: Dér hvor Midten er af denne Rovfugls Kredsen, dér vil den slaa ned, dér ligger Drengen maaske, dér vil jeg gaa hen. Og da det var blevet helt mørkt i Skoven, og Rævene og de andre onde Dyr begyndte at tude rundt om, da tænkte Gorgo: dér hvor dette Rovdyr tuder værst, dér ligger vor Dreng maaske, dér vil jeg gaa hen. Men atter tænkte hun: Nej hvis jeg fjerner mig ti Skridt fra min Mesodoma, vil jeg maaske ikke kunne finde tilbage igen. Da blev hun siddende og følte efter sin Mesodomas Mund, om den endnu aandede, og efter hendes Hjærte, om det endnu bankede. Og Gorgo kaldte paa Zevs og alle Guddomme foroven, og da det ikke hjalp, kaldte hun paa Hekate og alle Gud-domme forneden; hun tog sig til Brystet og savnede den Spæde derved, og hun stirrede med stive Øjne ud i Mørket.

XV. I GERONTERNES RAAD

Det var samme Dags Eftermiddag. — Det spartanske Raad var samlet endnu, skønt Dagen hældede. Vigtige Sager havde været for: de evige messeniske Uroligheder; et Par nye Krige med arkadiske Byer; indre kommunale Anliggender, deriblandt Terpandros' musiske Reformer; mest brændende havde dog Kompetencespørgsmaal været mellem Kongemagt, Raadsmagt og Eformagt. Disse gamle Mænd, ingen under 60 Aar, hver repræsenterende paa patriarkalsk Vis en af Folkets ældgamle Slægt-Grupper, de tilstræbte ogsaa i det ydre den største Værdighed: ved Strengheden i deres alvorsfulde Ansigter, ved deres temmelig ens lange hvide Skæg, den statueagtige Ubevægelighed i deres Holdning, den monotone Kortfattetthed i deres Udtalelser; — men der kunde være kæk Bitterhed i Ordene og farlige Luer i

Øjnene, og stundom »sydede Ungdommen op i dem,«
saa at man mærkede, at de var gamle Krigere.

I Salens Baggrund var et lidt ophøjet Dobbeltsæde for Spartas to »heraklidiske« Konger, der i Grunden kun var Repræsentanter for de to fornemste Slægter og som saadanne selv kun de fornemste Medlemmer af Raadet, der ved dem fik det faste Antal af 30. Men paa denne Dag, som saa ofte, stod det ene Heraklidesæde tomt, thi den yngre Konge var i Krigen; den ældre ledede Raadets Forhandlinger.

Da Kongen just var ifærd med at hæve Mødet, fremtraadte, indført af to statelige Raadsheloter med sænkede Spyd, en uanselig mørkkklædt Mand, som bøjede sig for Kongen og derpaa sagde nogle Ord til ham i ydmyg dæmpet Tone. Kongen strøg sig om Skægget, tav lidt, rejste sig — alle Geronterne rejste sig samtidigt — og sagde med en vis Salvelse:

»I Mænd Geronter af det spartiatiske Folk! Her kommer Hilsen og Bud fra Apollons Ven, vor Gæst Kunstneren Terpandros, som er i den limnaiske Apollons Tempel nær Floden, at Guden gennem hans Mund byder Konge og Raad at begive sig samlet til nævnte Tempel, eftersom en guddommelig Tilkendegivelse venter os dér.«

Da Kongen havde sagt dette, blev der stor Stilhed, undtagen at en af Geronterne pludseligt traadte et Skridt frem, ligesom i Overraskelse, det var den gamle Labotas, men han traadte strax tilbage til sin Plads, der gik et kort Smil over det kloge Ansigt, og der var fuldkommen Stilhed i Salen.

Kongen stod og saa' sig om med flakkende Øjne; nogle af Geronterne stak Hovederne sammen med harmfulde eller haanlige Miner, det var Modpartiet, Terpandros' Uvenner. Omsider talte En af disse:

»Saadant Forlangende er uhørt. En lesbisk Mand vover dette i Sparta!«

Men strax genmælte En af Terpandrospartiet:

»Konge, vil du ikke byde Taygetios at tie, ham som sammenblander det guddommelige med det menneskelige, thi det er ikke Terpandros, han laster, men Foibos Apollon.«

Der opstod nu stor Splid, og spidse Ord fløj som Pile fra Mændenes Læber. Men Kongen stod og iagttog og strøg sig om Skægget.

Da rejste sig en af Eforerne; disse var ikke Medlemmer af Raadet, men overværede dets Forhandlinger, og skønt deres Magt var langt ringere end den siden hen blev, saa maatte man dog lytte til deres Ord. Eforen sagde:

»Vi Eforer, som er valgte af Folkeforsamlingen til at varetage det spartiatiske Folks Ret, vi siger, at Folket ikke vil finde sig i, at Raadet er ulydigt mod Guden.«

Kongen nikkede, thi Eforerne var paa den Tid en Støtte for Kongemagten.

Og den gamle højtansete Labotas, der hidtil havde tiet, traadte frem og sagde med sin milde Stemme:

»Det sømmer sig næppe, at vi holder Afstemning i denne Sag. Lader os følge Kongen til Apollon Limnaios.«

Kongen nikkede og gik i Spidsen, iført den røde guldbræmmede Kappe; alle de andre fulgte, i Rækkefølge efter den Rang som deres Slægter havde. Saaledes skred de gennem Staden, den »vidtstrakte Sparta«, hvis Gader lignede Landeveje, og selv lignede den en uhyre Landsby, med de isolerede lave Huse, de mange øde Tomter, Haverne, Gudelundene, ja hele Agre mellem Husene.

XVI. TERPANDROS, GUDENS VEN

De traadte ind i Apollotemplet, et temmelig lille Guderum, halvmørkt, bag Alterbordet en Træstatue af Guden, meget høj, stiv, søjleagtig, bemalet med brogede Farver som forestillede Klæder, denne Maling flimrede svagt i Skæret af en Olielampe paa en høj Broncekandelaber. Ved Alterets Side stod Terpandros i sin fulde Festdragt som musisk Kunstner og Apollons Profet.

Da de Indtrædende havde ordnet sig i en Halvbue i nogen Afstand fra Alteret, hævede Terpandros sin smukt klingende Røst til følgende pompøse Tiltale:

»O Konge Bagos Arkhegētas Zevxidamos, Søn af Theopompos, Søn af Nikandros, Søn af Kharilāos, Søn af Polydektes, Søn af Evnomos, Søn af Prytanis, Søn af Evrypōn, Søn af Soos, Søn af Prokles, Søn af Aristodemos, Søn af Aristomakhos, Søn af Kleodaios, Søn af Hyllos, Søn af Herakles, Zevs' Søn! — Og I værdige Mænd Geronter af Spartas Raad! — Og I det spartiatiske Folks skarpsynte Eforer!

Vider alle, at jeg Terpandros, da jeg i denne Dags Middagshede hvilede under Platanen ved min Bolig, bekymret i mit Hjærte over en Krænkelser, som ugudelige Mænd have tilføjet Apollon gennem mig, idet de har overskaaret de hellige Strenge paa en Barbitos, der var Guden helliget og den bedste Strengeleg i Hellas; — da kom i Drømme til mig Foibos Apollon og stillede sig ved mit Hoved og sagde:

»Terpandros min Tjener, bekymre dig ikke om min Barbitos, som jeg let skal lære dig at istandsætte, ej heller om hine Ugudelige, hvilke jeg allerede kender, men gaa strax ind i mit limnaiske Tempel som ligger ved Floden; og naar du dér under mit Alter hører ligesom Kurren af en Due, naar min Faders hellige Duer bringe ham Ambrosia flyvende gennem Symplegadernes farlige Klipper; eller som i Taygētos' Skov Lyden af en bange Turteldue, der siger Tyrtyrtyt naar Vildkatten sér paa den —; saa skal du sende Bud efter denne Stads Konge og Raad, og jeg vil da indgive dig, hvad du skal sige til dem i mit Navn.«

Konge Zevxidamos og Spartas Geronter! Da jeg Terpandros altsaa traadte ind i dette Tempel og nærmede mig Alteret, da saa' jeg et spædt Barn ligge paa Alterets nederste Trin, og nogle mørke Mænd som beredte sig til at føre Barnet I véd vel selv hvorhen; og da jeg havde staaet lidt, begyndte Barnet at klynke som spæde

Børn gør, og Lyden syntes mig at ligne Klukken af en lille Fugl der er bange og siger Tyrtyrtyt. Da adlød jeg Guden og sendte Bud efter Eder, o Konge og Geronter. Men *Anax Loxias Apollon* vil nu tale gennem min Mund, naar det behager ham.«

De saa' alle hen til Alteret, og der laa noget ved dets Fod, ligesom en lille mørk Bylt. Men nogle af Geronterne var blevet blege, dengang Terpandros nævnede de overskaarne Streng.

Men se — Terpandros steg op paa Alterets højeste Trin; hans Lavrbærkrans strejfedes af Gudestatuens Haand, og da han løftede sin Lyra højt i Vejret, funkledes dens Sølvglans i Alterlampens Skær.

Terpandros slog nogle Akkorder an — Ekkoet dirrede sælsomt fint gennem Rummet —, og hele Tiden under de følgende Hexametre vexlede Deklamation med kraftige Akkordslag:

»»Vogter Jer, doriske Mænd, for at uro' min brusende
Galde!

Skyer at bryde med Kniv mit hellige klingende Syvtal!
Men har endda I det gjort, da flyer fra den kredsrunde
Hjemstad:

Gaia, min Fariaders Moder, vil aabne sin hungrige Strube,
Intet hun levner, ej Hoved, ej Krop, ej Fødder forneden,
Og eders Børn vil spørge: hvor laa det straalende Sparta?
— Eller som Bod I vie til mig, hvad med Ynk i mit Hjærte
Længe jeg sér for min Fod, et Mørke viet til Mørket,
'Ekthetos ánekthetós, »en Udsat som ikke er udsat«,
Barnet med maalløs Mund, der kvidrer som Duen »Tyr-
tyrtyt«,

Vorder han Mand engang, hans Navn skal kaldes *Tyrtaios*.
O Tyrtaios, Messenernes Skræk, om ogsaa du halter««.

— Nogle kraftige Slutningsakkorder, et zitrende Ekko, derpaa dyb Stilhed. Terpandros steg ned ad Altertrinet, Apollo strejfede igen hans Laurbærkrans. Man troede at

kunne skimte en lille Bevægelse af Tingen der laa ved Alterfoden, og at fornemme en klynkende Lyd derfra.

Omsider talte Kongen:

»I Mænd Geronter! Det sømmer sig at overveje Apollons Ord og derpaa tage Beslutning.«

Efter nogen Tid sagde En: »Det forekommer mig, I Mænd, at slige Tilkendegivelser ikke har den Vægt som hvad der udgaar til os fra den delfiske Trefod, hvor Sikkerheden for at det er guddommeligt, er større.«

Strax genmæledes der: »Ti Taygetios, du véd selv hvorfor du siger dette, og hvem det er, du nærer Had til. Maaske kan du ogsaa tyde Gudens Ord om dem, der med Kniven har brudt det hellige Syvtal, og dermed nedkaldt Gudernes Fortørnelse over os alle.«

Da traadte Labotas frem og sagde hurtigt og ligesom afværgende:

»I Mænd, dette Orakel falder i to Dele; den første Del er vanskelig at tolke og overstiger maaske vore Evner. Godt er det da, at vi efter selve Ordene kunne undgaa de tunge Trusler, hvis vi ikkun opfylder Oraklets sidste Del. Denne synes mig ikke vanskelig at udtale, thi »Anékthetos« er det Navn, som min Slægtning Arkhembrotos gav sin Nyfødte, der skulde udsættes for medelst Halthed, men ikke blev det; dette Barn er det samme, som vi ser her ved Apollons Fod, og hvem han synes at tage under sin Beskyttelse og love en stor Fremtid til Gavn for Sparta.« Han traadte hen til Alteret, løftede det sorte Dække og viste dem Barnet, som nu sprællede og skreg højt. »Hvis I derfor synes saa, o Konge og Geronter, da ville vi lade Tolkning og Beslutning være Et, og vie dette Barn til Apollon.«

Kongen strøg sig om Skægget og saa' omkring paa Mændene. En af Eforerne traadte frem og sagde: »Ja, saa være det, thi det spartiatiske Folk vil aldrig finde sig i at bedrages for Gudens gode Tilsagn om En der skal voxe op i vor Midte til at vorde vore Arvefjenders

Skræk. Og hvis nogen nu modsætter sig, da vil Folket huske det.»

Da alle tav, enten af Frygt eller fordi de var overbeviste, nikkede Kongen og sagde:

»Saa være det altsaa.« Han vendte sig mod Apollostatuen, og, berørende Barnet med højre Haand, talte han med Højtidelighed:

»Til dig, naadige Anax *Foibos Apollon*, vier jeg, Spartas Konge, dette Spartas Barn Anékthetos Arkhembrotos' Søn, af dig kaldet Tyrtaios. Han er din, o Anax.«

»Og jeg,« svarede Terpandros og løftede Barnet op, »jeg tager imod denne lille Tyrtaios i Apollons Navn og paa hans Vegne.«

— Konge, Raad og Eforer forlod nu Templet, langsomt og med samme Værdighed hvormed de var kommet.

XVII. FULDENDTE GERNING

Kun Labotas blev tilbage hos Terpandros. Han tog hans Haand:

»Gennem et langt Liv, o Terpandros, er jeg opdraget i Lydighed mod Spartas Love, og aldrig tænkte jeg at skulle glæde mig over at de blev brudte.«

»Ogsaa jeg er snart en gammel Mand,« svarede Terpandros med underlig Vemod i Stemmen, og ogsaa jeg undres højlig over mig selv, thi gennem hele mit Liv har jeg kun elsket mig selv og min Kunst, og nu har jeg dog udført en Gerning af Kærlighed til — til —« han standse, ligesom lidt forvirret — »ja i Kærlighed altsaa til et spædt lille Barn. Og jeg som altid har afskyet spæde smaa Børn,« tilføjede han svagt smilende.

De stod under den matlysende Lampe. Labotas saa' ham ind i Øjnene, tavst og længe. Terpandros søgte at vise et muntert Ansigt, men samtidigt duggedes hans Øjne. »Gode Terpandros,« sagde Labotas tilsidst, »du vil højlig glæde Moderen.«

Da begyndte Barnet at klynke stærkt, og nu først

kom de gamle Mænd til at tænke paa, at det sagtens maatte være nødlidende.

»Det er meget sildigt nu,« sagde Labotas, »lad os hurtigt bringe Barnet til dets Moder, der maa være i stor Bekymring.«

»Rigtigt,« svarede Terpandros og rakte Barnet til Labotas. »Og lev nu vel, jeg gaar hjem til min Barbitos og min Platan og min Amyklaierinde, som vel er god, men ikke skøn.«

»Da sømmer det sig dog,« sagde Labotas, »at du, som frelst Barnet, ogsaa høster Moderens Tak.«

»Mener du?« svarede Terpandros glad. Og de gik hurtigt ud i Mørket og over til Arkhembrotos' Hus.

Dér fandtes alt i Forvirring, Heloter og tjenende Kvinder løb om og raabte paa Mesodoma. Hun var forsvunden, hed det, med Ammen Gorgo, hele Eftermiddagen havde man ledt efter dem baade i Huset og i Staden. Da satte Terpandros sig træt og modfalden paa en Stol, den store Kunstner saa' angst og forvirret ud, Lavrbærkransen var faldet paa Gulvet, og Lyren hang ned fra de slappe Fingre.

Men Labotas tænkte sig om og spurgte, om der i Skuret savnedes nogen Vogn? Om der i Stalden savnedes noget Dyr? — og han gik udenfor og opdagede ved en brændende Fakkels Spor af et Muldyrspand der var kørt mod Vest. Da raabte han overlydt: »De unge Mænd i Huset skal tage Fakler, og I skal løbe eller ride eller køre omkaps vestpaa, og naar I kommer til Apothetai, da skal I tænde Faklerne og sprede jer og søge oppe og nede, og I skal raabe og ikke aflade før I har fundet jeres Mesodoma . . . nej bi lidt . . . det første I skal sige til hende og Ammen, er at Drengen er her og i Live . . .«

Mange Mænd drog afsted, og de medtog Heloterne fra Arkhembrotos' Landgaard; snart genlød Apothetais tavse Kløfter af gjaldende Raab, Skovens tætte Mørke gennembrødes af Blus baade oppe og nede.

— Der er ikke meget langt mellem Bjergene og Staden; Mændene bragte inden lang Tid de to Kvinder tilbage paa en Vogn; Gorgo sprang af Vognen inden den standsede, og løb ind i Huset, og da man vilde hjælpe Mytilla ned, rev hun sig selv løs og ilede ind.

De saa' Anekthetos 'ligge paa Labotas' Skød, men Terpandros stod hos og spillede paa sin Lyra over Drengen; Barnet laa stille og smilede; saaledes indviedes *Tyrtaios* til sit Kald, fortælles der.

Og da Gorgo havde taget Barnet og lagt det til sit Bryst, da kastede Mytilla sig paa Knæ for Terpandros, men denne gik hurtigt bort, og hans Lyra var gledet ned paa Gulvet.

— Men nogle fortæller ogsaa, at Terpandros efterlod Drengen denne Lyra til Gave, og at det var ved den, at *Tyrtaios* siden sang de Sange, der mest opildnede Spartanerne i deres Kampe, og frydede hele Hellas.

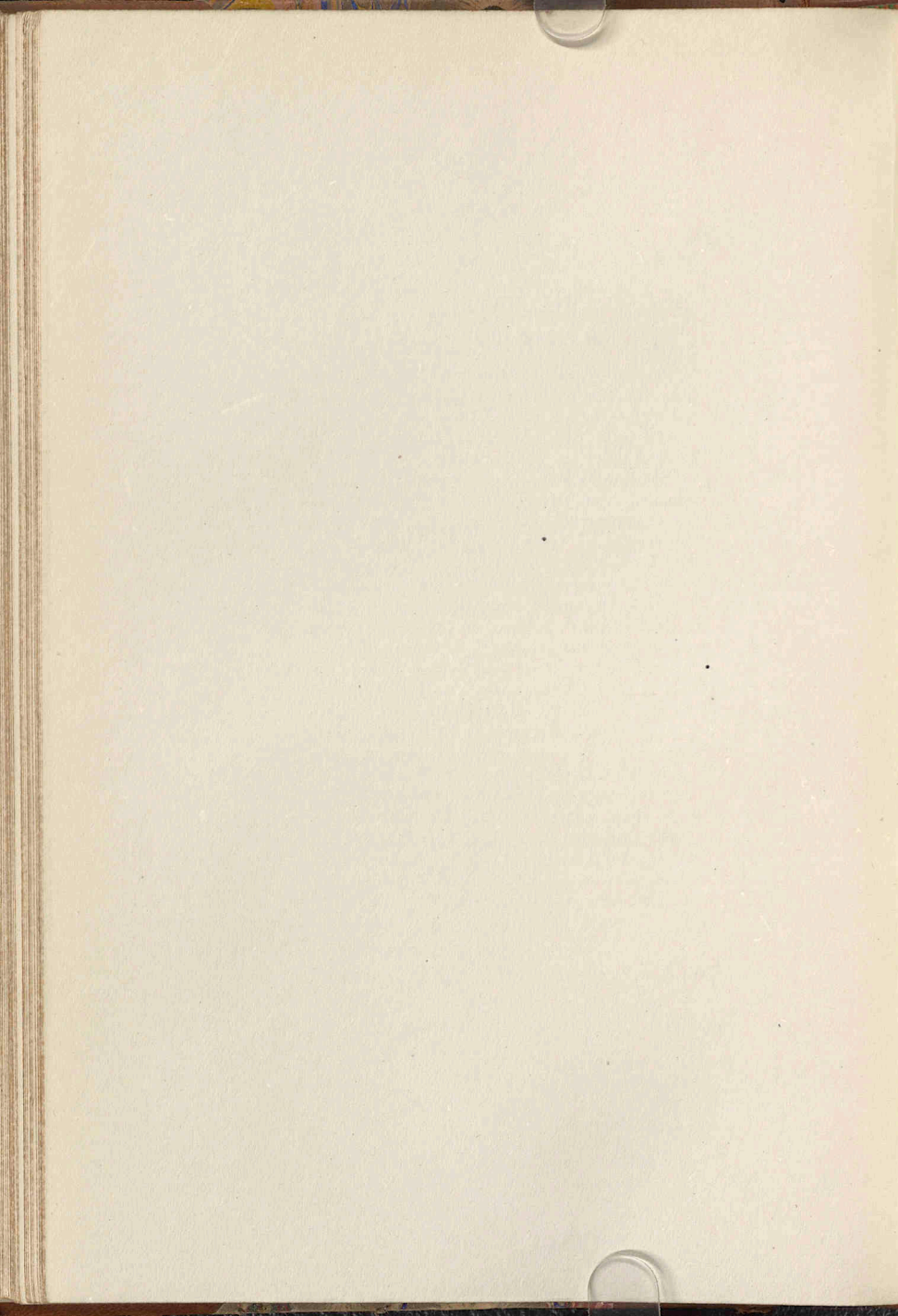
Om Terpandros skal siges endnu dette, at saasnart han havde sat Lykurgs Love i Musik og ledet de første Indstuderinger med den spartiatiske Ungdom, saa rejste han bort og drog, som han plejede, fra By til By i hele Hellas, overalt hædret af Mænd og Kvinder. — Til Sparta kom han kun én Gang siden, nemlig til den store Karneierfest, hvor han vandt Sejrsprisen mellem de musiske Kunstnere. Ved denne Lejlighed saa' han ogsaa Arkhembrotos; og han plejede siden at fortælle, at to Ting havde undret ham ved dette Møde, nemlig at en Spartiat havde fældet Taarer, og dernæst, at han selv havde udholdt saa knugende Haandtryk uden at blive udelig i sit Fag.

NOTE TIL »TERPANDROS I SPARTA«

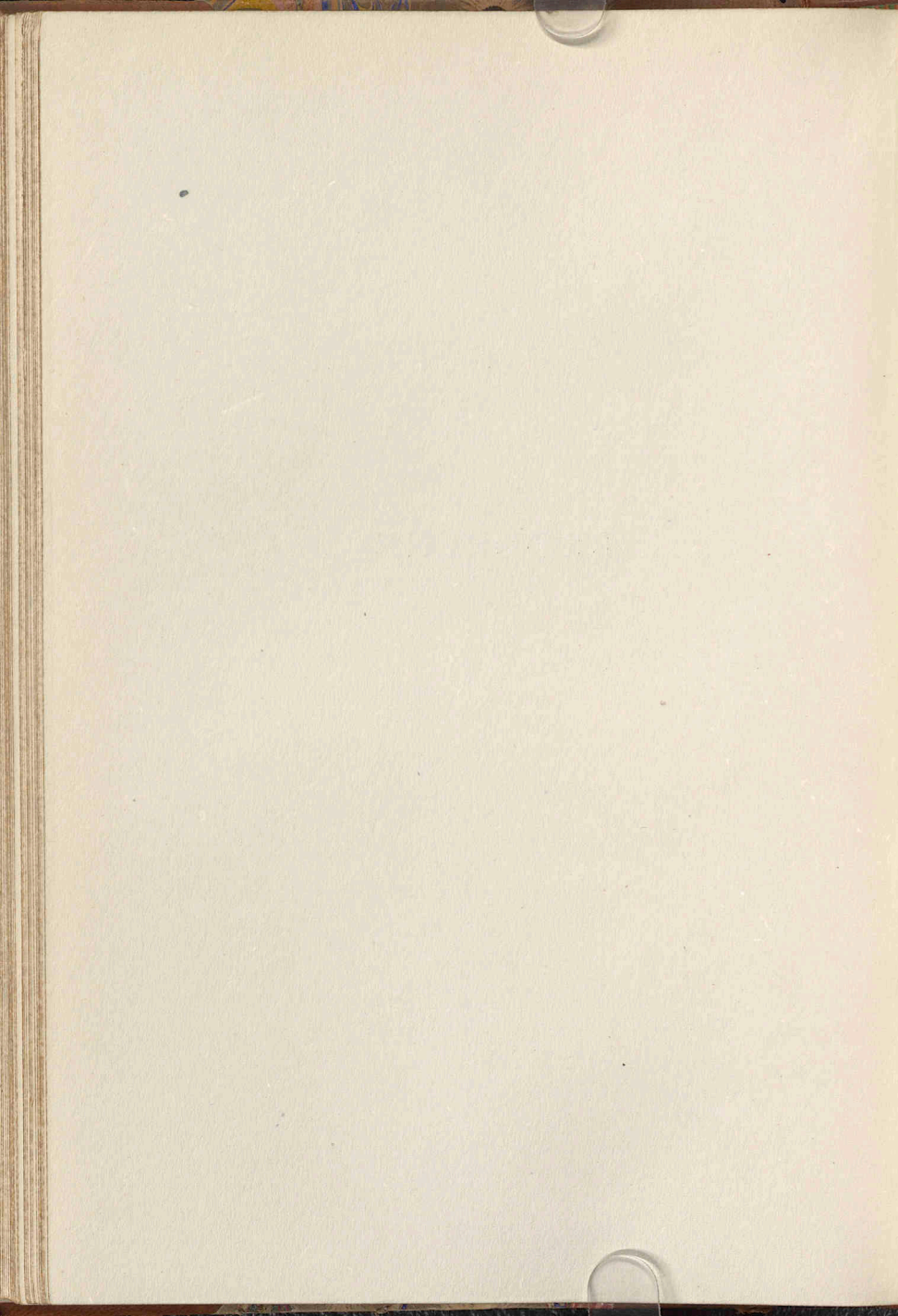
At Forf. lader Tyrtaios være Spartaner, vil maaske undre nogle Læsere, der fra deres Skoletid er opdraget med, at T. var »en halt Skolemester fra Athen«, som var sendt Spartanerne til Bistand ifølge det delfiske Orakel.

Saaledes er ogsaa den herskende Tradition, idetmindste fra den senere Oldtid af. Men der er en anden Tradition, og denne bekræftes af et Brudstykke af Tyrtaios selv, ifølge hvilket han var født Spartaner. Hvordan det nu end forholder sig, saa var Athenerne slemme til at tilægge sig fremmed Berømmelse, naar de kunde komme afsted dermed; og i dette Tilfælde kunde det let lade sig praktisere, eftersom »Afidnai«, der angives som T.s Fødested, er Navnet baade paa et Sted i Lakonien og paa et i Attika. — Vi maa altid huske, at det er den attiske Literatur, der fører det store Ord i Hellas, medens Spartanerne ikke var synderligt virksomme i Literaturen; saa der er vist paa den Maade smuglet adskillige gale Ting ind i den græske Historie.

— Forf. kan, paa Grund af den historiske Usikkerhed som hviler over Spartas ældre Historie, ikke staa inde t. Ex. for de tre omtalte Kunstneres nøjagtige Khronologi. Heller ikke for Terpandros' Lyra-Teknik m. m.

BRØDRENE

BRØDRENE

Glædens Fugl flyver højt i Luft,
Hendes Fjedre skinne mod Sky,
Sorgen basker med sorten Vinge,
Ganger nederlig over den By.

Glæden hun er saa enlig en Fugl,
Men Sorgerne flyve i Skarer,
Ondt da skygge de sorte Vinger,
Saa længe som Jammeren varer.

— Det var i den store Jammers Tid,
Aar nittenhundred og fjorten,
Sorgerne fløj over Landene ud,
Ja vel over hele Jorden,

Og sær i Slesvigs fagre Land
Bare Sorg baade Moder og Mø:
For Fremmede maatte Sønnerne stride
Og dertil bløde og dø.

Værre end Død er dog Brødres Had,
Og bedsker' end Blod er Svig:
Det var over Slesvig, at Sorgens Fugle
Fløj tættest og nederlig.

Alt længe i Slesvigs Land det dyre
 Var Hjærterne skilte ad,
 Frænder, som skulde tilsammen holde,
 De bøde hinanden Had.

Ofte i selvsamme Faders Hus
 Og rundne af urdansk Rod,
 En Søn valgte tysk, en anden blev dansk,
 Stode hart hinanden imod.

Wilhelm og Christian hed to Brødre,
 Haded hinanden fra smaa,
 Christian var dansk til sin Hjerterod,
 Kun tysk var den andens Attraa.

Voxne arved de hver sit Hus,
 Kun skilte ved Gærdets Planker,
 Skældsord fløj over Gærdet hver Dag,
 Og om Nætterne onde Tanker.

Wilhelm haaned: »Du Dummerkopi,
 Som vil ej for Magten dig bøje!«
 »Forræder og Usling, som svigter dit Folk!«
 Skreg Christian med lynende Øje.

End levede da deres gamle Mor,
 »Børnlille, Børnlille,« hun sukked,
 »Died I dog det samme Bryst,
 Mine Arme jer begge vugged.«

»Moder, o Moder, en Skifting det var,
 Du vugged i dine Arme.«
 »Mutter, mein' Mutter, det blev kun et Drog,
 Du næred med Livsens Varme.«

— Kom saa det store Jammerens Aar,
 Hver Mand blev slæbt i Krig,
 Slaas man skulde for fremmede Herskab,
 Og for Venners Sværd vorde Lig.

Christian blev sendt til den russiske Front,
 Ej kender man Wilhelms Sted.
 Forbandelse var deres Afskedsord;
 Saa skiltes de Brødre ved.

Christian luder i Skyttegrav
 I Venners og Fjenders Blod,
 Eller han traver paa furet Ager
 Og snubler i Lig sin Fod.

Ofte han fryser i Dynd og Mose,
 Ofte han gisper af Heden,
 Og tidt, naar han drager Vejret mødig,
 Da aander han Gift isteden.

Fra Skyen regner Granater ned,
 Og om ham Ildsvælg lue,
 Der er ikke Fred under Jorden selv
 Og mindre fra Himmelen Bue.

O Du, som tændte i Skabningens Bryst
 Dit Livs, din Kærligheds Straale,
 Almægtige Gud! hvor længe, hvor længe
 Vil Menneskens Ondskab du taale?

Christian ligger paa hviden Sne,
 Som farves af Blod hin røde,
 Dannebrog's Farver ham tykkes at se,
 I Feber hans Aarer gløde.

Ussel han ligger paa Lazareth,
 Kalder han dér paa sin Mor,
 Savner at høre sit danske Maal,
 Nemmer kun tyske Ord.

— Da nu hans Vunde er helet omtrent,
 Han sendes til franske Front,
 Nu skal han skyde paa Danskens Venner,
 Dette er værre end ondt.

Lister han da en Kvæld fra Post,
 Løber den hele Nat,
 Pikkelhuen og sit Gevær
 Det har han smidt i et Krat.

Dagningen lyser paa grønne Vang
 Og Solen skinner paa Sti:
 Christian kryber i Sædemark,
 Ligger han dér i Hi.

Aftenskumringen breder sig kold:
 Christian kryber i Skjul,
 Lakker til franske Bondes Gaard,
 Tigger han dér sit Sul,

Løber og ganger den ganske Nat,
 Gemmer sig hen ved Dag,
 Gud véd, han havde i lange Uger
 Sit Hoved ej under Tag.

Tysken har hærget hver By og hver Gaard,
 Fast alle er stedt udi Nød:
 Dog mens han var i de Franskes Land,
 De gave ham Drik og Brød.

Men da han kom hvor Tyskerne bo,
 At tigge han længer ej dristed,
 Gud eneste maa i Himlen det vide,
 Hvorlunde sit Liv han fristed.

Gud véd aleneste, hvor han fandt
 Over Bjerger og Floder frem,
 Kom over Elv til de Holsters Bygder,
 Over Ejder til Slesvig hjem.

End turde han ikke stande og hvile,
 Men gik sin mødige Færd
 Fra Sted til Sted, og end han kom
 Sin egen By helt nær,

Kendte sit eget Hus og saa'
 Skorstenens Røg over Tag,
 Men en preussisk Gendarm ved Porten stod,
 Smøgte sin Pibe i Mag.

Christian bøjer mod Jord sig ned,
 Saa ynkelig var han til Mode,
 Ikke dog turde han stande og hvile,
 Maatte atter tage til Fode.

Slæbte han sig et Døgn eller to,
 Og altid ret mod Nord,
 Gud give mig arme mødige Mand
 At naa til Danmarks Jord.

— Det var en Sommeraften silde,
Og skued han frem saa vide,
Øjned han dér en Pæl at stande,
Sort-hvid var malet dens Side.

»Vil Gud, da er saa dens anden Side
Farvet med bedre Lød,
Vil Gud, da skinner den anden Kind
Fager og hvid og rød.«

Han krøb paa baade Hænder og Knæ
Dødtræt mod den Grænsepæl,
»Ved Gud, om jeg vinder den forbi,
Da er jeg hel og sæl.«

Men i det samme hans Øre nemmer
Sabelraslen og Fjed,
Christian kaster sig plat til Jord,
Presser Kroppen i Græsset ned.

Vildt klapper Hjertet i hans Bryst,
Nu aner han Tidender onde:
En tysk Officer med sin Ordonnans
Gaar langsomt sin Aften-Ronde.

»Ordonnans, hvad ligger vel dér? Spring hen!«
Ordonnansen er ikke sen:
»Vend Ansigtet op, Kammerat, lad sé,
Hvad du vel kan være for En!«

Ordonnansen drejer hans Ansigt op,
Studser og skuer nøje —
Det var da begge de Brødre to
Som stirred hinanden i Øje!

Wilhelm knæler hos Christian ned,
 Hvisker med Graad i Stemme:
 »Og est du Christian, min eneste Broder,
 Da døjed du Tider slemme.

Græde vilde vor gamle Moder,
 Ifald hun leved endnu,
 Huløjet er du, indfalden af Aasyn,
 Mest ligner en Dødning du!«

Wilhelm favner ham udi sin Arm
 Og kysser hans Kind saa bleg,
 »Og est du Christian, min Broder lille,
 Du legte fuld haard en Leg.

Men trøste dig nu, kær Broder min,
 Snart er din Møde til Ende.
 Alt falder Mørket, list dig i Mag
 Bag Grænsepælen derhenne —

Saa ser du den danske Bondegaard —
 Lev vel, vi mødes ej mer.
 — Rør dig nu ikke, indtil jeg naar
 Tilbage til min Officer.«

Christian trykker sin Broders Haand,
 Saa lidet han kunde til Ord.
 Da Mørket hylled Eng og Vang,
 Stod han fri paa Dannemarks Jord.

»Hej, Ordonnans, hvad saa' du saa hist?
 Rap dig! naa! ud med Sproget!«
 »En Soldat af Vagten, Hr. Løjtnant . . . ,
 Som var fuld . . . eller saadan noget . . .«

»Ha! Saa' du hans Nummer? Ved Preussens Gud,
 Den Karl skal straffes. Naa! Numret?«
 »Det var . . . det var . . . Nummer syvogtreds . . .«
 Svarer Wilhelm, i Mæle forplumret.

Løjtnanten træder i Vagten ind,
 Hans Sabel klirrer i Stuen.
 »Syvogtreds hvor?« »Her!« svarer en Mand
 Med Haanden til Pikkelhuen.

»Altsaa, Ordonnans, har du sagt mig en Løgn,
 Og bi — nu tænker jeg næsten,
 Fyren, du hjalp, var en fræk Desertør —
 — Korporal, træk den Mand i Arresten!«

»Løjtnant, Hr. Løjtnant, jeg beder Dem, hør,
 Hr. Løjtnant, aa lyt til mit Ord:
 Manden, jeg hjalp over Grænsen frem,
 Det var min kødelig Bror — — —

»Bror eller ej — du har tilstaaet nu.
 Vi véd nu, hvordan det er fat,
 At du hjalp over Grænsen en Desertør.
 — Imorgen bli'r Krigsretten sat.«

Christian mættes ved danske Mad,
 Hviler i god dansk Seng,
 Tykkes ham Engle alle at være,
 Baade Bonden, hans Viv og hans Dreng.

Vaagner langt over Middagstide,
 Slaar undrende Øjet op,
 Vidste han ikke nogensinde,
 Han ejed saa god en Krop.

Christian sidder i Bondens Stue,
 God dansk Tale mon høre,
 Havde aldrig tænkt, at det danske Maal
 Kunde klinge saa skønt i Øre.

Christian sidder i Bondens Vænge,
 Luder saa mildelig spag,
 Havde aldrig tænkt, at de bitte Blomster
 Kunde volde saa saligt Behag.

Dannebrog vajer i skær blaa Luft,
 Og Korset er foldet ud,
 »Saadan er der i Himmerige,
 Saadan er der hos Gud.«

Vildes hans Tanker saa frydelige,
 Døse i Fred halvt bort — —
 Ud kommer Bondens gode Hustru,
 Skotter til Christian kort,

Hvisker saa noget til Manden sin,
 Sé de helt ynksomt paa Gæsten,
 Men Christian smiler: »Hvad Nyt idag?«
 — »Aa, »Nyt« just ikke forresten:

Ovre hos Tysken er skrap Justits,
 Det gælder en Desertør,
 Og Soldaten, som hjalp ham — saa siger de her —
 Skal skydes til Kvæld, eller før.«

Christian ta'r sig til Panden op,
 Hans Tanker fare brat tilbage.
 Nu mindes han alt, og springer frem
 Med et Skrig, en vaandefuld Klage,

Løber til Laagen, og videre ud,
 Vil paa Kalden ej høre —
 Bonden stander bekymret efter,
 Gnider sig bag sit Øre.

»Hr. Løjtnant, vi napped vor Desertør
 Just lige i Middagsstunden,
 Vi traf ham ved Pælen, han gik og maabed,
 Her er han, bastet og bunden.«

»Vel. Han skal smage preussisk Justits,
 Han, saa vel som den anden.
 Hvad mukker du, Karl?« — »Var det kun min Bøn,
 at vi maa dø med hinanden.«

— Solen synker saa blidelig
 Vest bag lyngede Bakker,
 Skinner mildt paa en hvidtet Mur
 Tæt ved de tyske Barakker.

Op ad Muren er stillet to Mænd.
 For dem staar med Gevær
 Til Skud beredt, naar Kommando lyder,
 En Halvdeling tysk Militær.

De to, de holder hinanden i Haand.
 »O Christian, dyreste Bror,
 Oppe fra Himlen skuer det vist
 Med Glæde vor gamle Mor,

At Døden ened i Kærlighed,
 Hvem Livet splitted i Had.
 — Men Vé det preussiske Herredømme,
 Som skiller Hjærterne ad!«

»Bror Wilhelm, se hist det danske Flag,
 Og Korset er foldet ud.
 Nu gaar vi til Mor i Himmerige,
 Nu gaar vi sammen til Gud.«

Der smelded et Knald, der bolled en Røg
 Over de tyske Barakker,
 Solen gemte sig mat og bleg
 Ibag de slesvigske Bakker.

Der groves en Grøft, man lagde i Hast
 Med lidt Kalk »Forbryderne« ned;
 Men Natten hvælvende højtidsfuld
 En Baldakin over dem bred,

Og lagde de gode Brødre til Ære
 Sit Sørgeflor vidt over Vang,
 Og henne fra Bondens danske Have
 Sank Flaget langsomt fra Stang — —

Vil Gud, der kommer vel atter en Dag,
Da Dannebrog hejses paa ny
Og hilser paa hundrede rødhvide Duge,
Som sønden Aa flyve mod Sky!

Vil Gud, da klinger en Morgensang
Højt fra de elskede Kyster:
Og det er de slesvigske Drenge og Piger,
Som sjunge med danske Røster.

Da flygter de onde Ørne mod Syd
Paa Vingerne sorte og brede,
Men Glædens Fugl finder hjem igen
Og bygger i Fred sin Rede.

I SJÆLENES RIGE

I SJÆLENES RIGE

SOKRATES:

Denne Form for Tilværelse, hvori jeg nu færdes, er mig ikke ukær, og forsaavidt havde jeg Ret, da jeg i mit forrige Liv ventede at komme til noget bedre efter Døden. Thi det er en stor Bistand i mine Undersøgelser af Menneskenes Sjæle, at de viser sig afklædte for deres Legemers Hylster. Og en næsten endnu større Hjælp, og det en aldeles uventet, er det for mig, at hele denne Tilværelse overhovedet er befriet for de Grænser som vi kaldte Tid og Rum, saa at disse, som vi dengang ansaa for nødvendige til enhver Forstaaelse af Tingene, nu viser sig langt snarere at have været Hindringer derfor. I alt Fald gælder dette om Forstaaelse af Sjælene, thi hvis Sjælen, efter hvad vi mener, ifølge selve sin Natur er tidløs og rumfri, hvorledes kan da Forstaaelsen af den andet end forvirres, naar Iagttageren ikke formaar at beskue den uden i Begrænsninger der strider mod dens Natur? Saa at det gaar mig her, ligesom naar Bierne kommer til nye Enge med Blomster hvis Skikkelse tilbyder en mere uhindret Adgang til den skjulte indre Saft, hvoraf de tilbereder deres Honning; thi ogsaa jeg opnaar her af Menneskesjælene en langt lettere og næsten uhindret Erkendelse, hvoraf jeg tilbereder mig et stadigt voxende Forraad af Visdom, sødere for mig end Honningen er for Bierne. Saa at jeg kan sige, at min Omvandring i denne Tilværelse er lykkeligere og

mere frugtbringende for mig end hin Omvandring i mit forrige Liv. For saa vidt befinder jeg mig altsaa lykkeligere her.

Og dog er der hændet mig noget forunderligt: thi denne ligesom indre Stemme, som i det forrige Liv altid indfandt sig i min Sjæl, hver Gang jeg stod i Begreb med at gøre noget der ikke var til mit Gavn, den har nu atter her begyndt at lade sig høre, og det er som om den advarer mig mod noget, hver Gang jeg skrider til en ny Undersøgelse det er ikke muligt at være den overhørig, eftersom den ogsaa i det forrige Liv altid viste sig at ville mit Vel, og jeg ogsaa dengang holdt den for noget guddommeligt og en Indvirkning af en god Daimon, der bærer Omsorg for mig. Hvad mener denne Stemme da nu? Og mod h v a d advarer den mig?

Et af to maa være Tilfældet. Enten gælder Advarselen hele min Undersøgelse eller en Del af den. Gælder den Helheden, det at jeg overhovedet undersøger Sjæle, da vil jeg i Sandhed befinde mig i en underlig Stilling, thi jeg vil da være som et Tyende, hvem dets Herre har befalet at løbe Ærinder, men hvem han tillige belægger med Fodlænker; eller som en Fugl, til hvem en Dreng siger »flyv«, og saa med det samme afskærer dens Vinger. Thi at det var en Gud, som fra Begyndelsen af paalagde mig denne Beskæftigelse, derom har jeg utallige Vidnesbyrd i min Sjæl, Vidnesbyrd af den Slags som ikke kan lyve. Altsaa er det i Gudens Tjeneste, jeg udfører og har udført denne Gerning; og Guden selv vilde da, om det ikke er nærbødig Tale, være en vrøvlagtig Gud, hvis han selv hindrede mig i denne Gerning, og det netop nu, da han har givet mig de bedste Vilkaar til at udføre den.

Da dette nu er en Umulighed, saa slutter jeg, at den guddommelige Advarsel ikke gælder Helheden, men kun en Del deraf. Saa at jeg vel skal vedblive disse Undersøgelser, men dog foretage en eller anden Forandring deri, enten det nu er i M a a d e n, saa at jeg maaske

skal opgive min Vane at spørge og høre og gendrive, hvis jeg kunde finde en bedre Fremgangsmaade; eller i Genstanden, saa at jeg skulde holde mig til visse Sjæle og lade andre fare; eller i Omfanget, saa at jeg maaske bør indskrænke min Iagttagelse til visse Egenskaber eller Sider af Menneskesjælene; eller endog i selve Formaalet og Bedømmelsen, saa at den Værdi, som jeg sluttelig efter endt Undersøgelse maa tillægge hver enkelt af de undersøgte Sjæle, bliver at sætte efter en anden Maalestok end jeg har plejet at anvende. — Men enhver af disse Muligheder til Forandring indeslutter igen saa mange forskellige Veje, at jeg uden guddommelig Vejledning ikke drister mig til at betræde nogen af dem.

Jeg befinder mig altsaa i en stor Forlegenhed, ligesom en Tjener, der vel véd at hans Herre forlanger noget nyt af ham, men som ikke véd hvad dette nye er. En saadan Tjener kan ikke gøre noget bedre end fortsætte sin vanlige Dont, idet han udfører de Pligter som han kender, og saa, med Hensyn til dem han ikke kender, roligt vente og oppebie og holde sig beredt; og da jeg véd, at min Herre, Guden, er god og vis, saa vil ogsaa jeg med godt Mod vedblive mine Undersøgelser paa vante Vis, idet jeg iøvrigt holder mig beredt til at lyde hans Anvisning, naar den kommer, fortrøstende mig til, at den Forandring, hvilken den nu monne være, som jeg skal foretage i min Gerning, vil blive overensstemmende med Gudens Vilje, og til mit eget Vel.

Undersøgende mig selv og de andre Myriader af Sjæle — er jeg begyndt at opleve en uvant Besynderlighed. Det hænder mig nemlig tiere og tiere, at jeg befinder mig selv at være underlegen og ringere end den, som jeg har undersøgt. Dette sker vel ikke under selve Samtalen, thi da plejer det at gaa som tidligere, nemlig at min Gendrivelse ved selve Fornuftens Magt

tvinger den anden til at aabenbare det urigtige i sine Begreber og det uvise i sin Tankegang; men det sker ved det man kan kalde Efter tanken, naar jeg nemlig ved min Bortgang fra ham, som jeg plejer, genkalder det Sagte i min Erindring, og derigennem søger at værd-sætte denne Sjæl. Da kan dette besynderlige indtræffe, at Sjælen ganske uventet viser sig for min Eftertanke som baade større og herligere end den viste sig under selve Undersøgelsen, saa at selve det, der dengang blev aabenbaret som forkert i dens Begreber og uvist i dens Tankegang, nu ved Eftertanken vel ikke ophører at være forkert og uvist, men derimod ligesom træder i Skygge for en vis Ypperlighed af en anden, mig uforstaaelig Art, som jeg maa anerkende paa en Maade mod min Vilje — thi det er klart, at jeg ikke med min Vilje kan anerkende som ypperligt, hvad der ikke synes mig fornuftmæssigt og tankerigtigt og vist. Men endnu besynderligere bliver jeg stillet, ved at denne Ypperlighed hos Sjælen synes at vende sig mod mig selv, som om en Stemme sagde til mig: »Sokrates, du ser her i denne Sjæl noget herligt, som du selv ikke besidder, og som, trods det tankeforkerte og uvise ved den, bevirker at den alligevel er fuldkommnere end din.«

Naar jeg saa af al Magt søger at efterforske, hvori da dette fuldkommnere bestaar, i hvilken Del af Sjælen det da ligger, hvorledes det kan erhverves — thi det er jo klart, at jeg som Gudens Tjener er forpligtet til saavidt muligt at fuldkommengøre mig i den mig paa-lagte Gerning — naar jeg altsaa skrider til denne Under-søgelse, saa gaar det mig ligesom en kyndig Bjergværks-arbejder, der efter mangfoldige Aars Beskæftigelse i mange Slags Gruber mener at kende tilbunds Bjergaarernes forskellige Beskaffenhed og at kunne sige med Nøj-agtighed, hvilken Beskaffenhed hver af dem maa have, for at man i dem skal kunne træffe dette eller hint Metal; naar han saa i en jærn- eller tinførende Aare pludseligt kommer til at udhugge et Stykke, der straalser med

Guldets Glans. Vil han da ikke gaa til Grubens Ejer og sige: se, dette Stykke synes at være Guld, thi det vejer og straalers som Guld og har alle Guldets Egenskaber, men det kan dog ikke være Guld, thi det blev udhugget i en jærnførende Aare, i hvilke der ikke kan findes Guld. Herre, sig mig hvad det er, hvis du véd det.

Saaledes vil jeg, hvis Herre er Guden — der jo, som rimeligt er, kender alting — jeg vil gaa til ham med dette herlige, som jeg har fundet mod al Rimelighed, og sige: Sjælen, som jeg undersøgte, var fuld af Uforstand og Uvidenhed, men se, dette fandt jeg i den, det straalers som herlig Visdom; hvad monne det være?

Jeg har hørt, at en søfarende Mand engang paa sine Rejser kom til Jordens yderste Grænser, dér hvor Herakles har sat Støtterne som Vidnesbyrd; og Manden sagde til sig selv: Nu kender jeg hele den beboede Jord, og foran mig ligger det verdensbegrænsende Hav Okeanos, og udover Okeanos er slet intet. Men saa hændtes det, at hans Skib blev grebet af en Østenvind, der førte ham langt ud paa Okeanos og hverken aflod Nætter eller Dage, indtil den efter en rum Tids Forløb stillede ham paa en ny Kyst, og det viste sig at der var en anden Jord til, ikke mindre end den han kendte, med Mennesker og Byer og hele Folkeslag, ogsaa med Templer og Guder; men den søfarende Mand kom i stor Forvirring, ikke vidende hvad han skulde gøre eller hvorhen han skulde vende sig for at finde Tilhold, thi baade Menneskene og Sprogene og selve Guderne var af en hel anden Beskaffenhed end dem han kendte.

Om dette Sagn taler Sandhed eller ikke, véd jeg ikke; men paa Sjælens Omraade, som man med Rette kalder en hel Verden, dér synes jeg mig selv at ligne en saadan Rejsende, thi jeg som troede at have gennemforsket og tilstrækkeligt at kende den menneskelige Sjæl i alle dens Dybder og Højder og hele dens Udstrækning, jeg befin-

der mig nu, efter ligesom at være ført over et Hav af en guddomssendt Bør, overfor helt nye og mig ukendte Egne i Sjælens Verden, og jeg skønner, at det nye ikke er mindre stort og betydningsfuldt end hint gamle, men snarere mere; og jeg synes at høre nye Tungemaal, der, om jeg end ikke forstaar deres Mening, dog klinger for mig med skøn Klang; og især synes dette Lands Templer mig at være skønt prydede, saa at jeg slutter, at Gudderne dér maa være mægtige og velgørende.

O du uvise Sokrates, som troede, at Sjælens eneste og rette Liv bestod i dens Viden og Tænken og rigtige Begreber, og naar alt var fuldkomment fra den Side, saa var ogsaa Sjælen fuldkommen. Altsaa har det undgaaet dig, du uvise Sjælekender, at der gives en Sjælens Ypperlighed, som ikke har sit Udspring fra Visdom, i alt Fald ikke fra den Visdom som er Viden og Tænken, men fra noget andet, hvilket jeg vel endnu ikke klart gennemskuer, men om hvis Tilværelse jeg ikke desmindre er overtydet, fordi det ofte lyser frem med stor Herlighed selv i Sjæle der er saare mangelfulde i det, vi forhen antog for det eneste Kendetegn paa Fuldkommenhed.

Men denne nye Art af Visdom, hvorpaa kender jeg dens Tilstedeværelse hos en Sjæl? Jo, den er tilstede, naar jeg overfor en Sjæl føler mig ydmyget, om jeg end nok saa meget har sejret i at gendrive dens Tænken og Begreber. Den er tilstede, naar jeg overfor en Sjæl føler paa én Gang Utilfredshed og Glæde: Utilfredshed, fordi jeg overtydes om min Ufuldkommenhed, men Glæde, fordi jeg skuer Fuldkommenheden nærmere.

O Sokrates, du maa søge at blive visere.

Jeg er kommet ind paa fortrinsvis at holde mig til Sjæle, der forekommer mig at være fuldkommere end jeg selv; og det viser sig ofte, at det just er saadanne Sjæle, som jeg tidligere plejede at forbigaa som uvidende og ubetydelige og ikke Undersøgelse værd. Men i min Un-

dersøgelse af saadanne Sjæle maa jeg nødvendigvis gaa andre Veje end jeg forhen plejede, og jeg lader Gendri-velsens Maade fare som unyttig, fordi jeg da ikke vilde faa mere at vide af dem end det, hvori de er ringere, medens det vigtige er at faa at vide det, hvori de er fuldkomnere.

Men da jeg nu var i Forlegenhed med, hvilke Undersøgelsens Veje jeg skulde slaa ind paa, saa kunde det hænde, at jeg i Selskab med en saadan Sjæl henfaldt i dyb Tavshed, og saaledes kunde vi færdes med hinanden i lange Tidsrum, idet vi tavse ligesom svævede ved hinandens Side og blot beskuede hinanden med Venlighed; saa at det ikke var langt fra, at jeg begyndte at finde mig selv latterlig, ligesom en Elsker, der i Selskab med sin Elskede er undselig og ikke kan finde Ord. Da var det, som om Sjælen tilsidst fattede Medynk med min Undseelse og begyndte at tale; og Ordene var jævne og faa, og de var om smaa Oplevelser fra hans tidligere Tilværelse, om hvor gode Mennesker eller Guddommen tidt havde været imod ham, og overhovedet om Menneskers Godhed mod hverandre, naar de var som de burde være, og om smaa Handlinger, der efter hans Erfaring havde bragt stor Nytte eller stor Glæde i Livet.

»O kære Sjæl,« sagde jeg, »du har uden Tvivl selv udført mange gode Handlinger i dit Liv.«

»Jeg?« svarede Sjælen, »ak ikke mange; gid jeg havde udført flere og bedre. — Men hvoraf slutter du, at jeg har udført mange gode Handlinger, som du siger?«

»Det slutter jeg af selve din Sjæls Beskaffenhed, som den fremgaar af hvad du taler.«

»Det forstaar jeg ikke,« sagde Sjælen.

Da maatte jeg selv tie, og var i Forlegenhed, thi jeg var ikke vant til at gøre Slutninger fra Ord tilbage til Handlinger, men kun fra Ord tilbage til Viden. Men istedenfor kom jeg til at tænke paa mig selv og mit foregaaende Liv, og jeg mindedes megen Visdomstalen men færre Godhedshandlinger; visse Enkeltheder randt mig

i Hu, saaledes blandt andre ogsaa noget fra min sidste Levedag, hvorledes jeg, medens jeg lærte mine Venner Visdom, havde bedrøvet min Hustru ved ukærlige Ord.

Medens jeg tænkte paa dette og saadant mere, talte min Ledsager igen: »O kære Sjel og gode Ven, dit Aasyn synes mig formørket; har du uglade Tanker, da meddel mig dem, at jeg maaske kan bidrage til at gøre dem glade.«

Men jeg betragtede Sjælen og saa', at dens Skikkelse ligesom var gennemglødet af et skønt mildt Lys, som man kan ligne ved en Aftenrøde eller Morgenrøde, kun at der over Aasynet hvilede ligesom en lille mørkere Sky, dog var ogsaa den mild og skøn. Og saasom alle vi Sjæle i den nyere Tilværelsesform ikke er synderligt skjulte for hverandre, hvad vor Tilstand angaar, saa vidste jeg, at hint Lys, der gennemglødede Sjælen, var dens stadige og milde Glæde; men den lille Sky over dens Aasyn var ikke andet end Medynk med mig. Jeg sagde:

»Bortlæg din Medynk med mig, thi jeg er Sokrates og søger ogsaa her i dette Liv Visdommens Veje; men sig mig hellere, du skønne Sjel, hvori din stadige Glæde har sin Aarsag?«

»Aarsag?« svarede Sjælen, »det har jeg lidet tænkt paa. Men nu, da du spørger dog det vilde være en altfor ubetydelig Aarsag,« afbrød Sjælen sig.

»Er det maaske saaledes,« fortsatte jeg, »at hvergang du mindes en god Handling udført af dig i dit foregaaende Liv, saa voxer din Glæde?«

»Jo — dette har jeg nok fornummet,« svarede Sjælen, »men langt tiere det modsatte, at naar jeg mindes en forsømt Handling, eller en der ikke var god, saa blegner Glædens Lys i mig. — Men du selv, hvis du er den Sokrates, om hvem saa mange Sjæle taler, da bør du have et større og gladere Lys i dig, end du nu synes at have.«

»Hvorfor siger du, at jeg bør have et større og gladere Lys?«

»Jo — thi efter hvad man siger, var du en god Mand.«

»Hvoraf slutter du dette?« spurgte jeg, ikke lidet forundret over, at Sjælen havde sagt »en god Mand« og ikke snarere »en vis Mand«.

»Jo, efter hvad der fortælles, Sokrates — thi selv har jeg ikke megen Viden og hørte i mit foregaaende Liv til de lidet belæste og lidet dannede — men de fortæller, at du efter at være dømt uretfærdigt døde en mandig og ædel Død.

Men jeg ransagede mit Liv og fandt faa Godheds-Handler imellem den megen Viden; thi, tænkte jeg, selve Døden er noget man modtager og ikke noget man udøver, og kan næppe kaldes en Handling; og saaledes — tænkte jeg — er den vise Sokrates ringere end denne navnløse Sjæl.

Og som om Sjælen havde mærket min Nedslagenhed, tog den ligesom større Fart og saa' paa mig og sagde:

»Visselig, o Sokrates, er en mandig og ædel Død at kalde en Handling, og det en god Mands Handling.«

— Atter svævede vi tavse ved Siden af hinanden, hvor lang Tid véd jeg ikke, thi jeg kunde ikke let løs-rive mig fra denne Sjæl og ventede altid at lære noget i Retning af den nye Visdom.

En Ting har begyndt at volde mig Uro: vi Sjæle er ikke i Stand til at foretage gode Handler, hvor gerne vi end vilde, eftersom vi overhovedet ikke synderligt er i Stand til at foretage Handler, men er ligesom hen-viste til Beskuen og Erindring og til denne Samtænken eller Samfølen, som vi kalder Samtale og ganske vist ogsaa er en fuldkommnere Form derfor. Og dog, saaledes som jeg nu er sindet, vilde jeg langt hellere eje Evne til gode Handler. Men en af Sjælene her, af dem der

synes mig at besidde den nye Visdom, fremkom derom med et forunderligt Ord. Han sagde, at naar vi i denne Tilværelse ikke har det i vor Magt at virke gode Gerninger, saa er det fordi disse gode Gerninger burde være gjorte allerede i vor forrige Tilværelse.

Dette Ord vil ikke forlade mig, men ligesom larmer foran mit Sinds Dør og tvinger mig til altid at høre paa det samme, som naar en Skyldner uafledigt manes af sin Laangiver og ikke faar Fred, før han har fyldestgjort ham.

Jeg skred da til følgende Undersøgelse af dette Ord, om end nødt, thi Sagen medførte en vis Pine.

Allerførst maatte jeg da søge at komme til Klarhed over selve Ordet, om det i sig selv havde Rimelighed. Og til at begynde med maatte jeg indrømme, at det, at staa tilbage med gode Handlinger, i sit Væsen ikke er forskelligt fra at gøre Uret, og altsaa retfærdigvis bør medføre Straf. Men da Mennesker ikke plejer at straffe denne Art af Uret, saa er det rimeligt, hvis Retfærdighed skal opretholdes, at det guddommelige har forbeholdt sig Straffen, og det en saadan Straf, som paa det fuldkomneste svarer til Urettens Art. Men hvilken Straf kan udtænkes mere passende, saa at den i Virkeligheden ligner en guddommelig Nemesis, end at et Menneske, der i sit Liv har forsømt Godhedens Gerninger, nu i sin anden Tilværelse kommer i Længsel efter at gøre saadanne Gerninger, men med det samme berøves Evnen dertil. Jeg maatte altsaa sige til mig selv: Sokrates, just under en saadan guddomssendt Straf lider du nu, og Retfærdigheden sker Fyldest, og du er værre stedt end de andre Sjæle, som i deres tidligere Liv gjorde godt.

Men som det gaar med Folk, der fra Oraklet i Delfoi har hentet et aldeles nedslaaende Svar i deres Anliggende, at de stundom vove at søge Oraklet endnu en Gang i den samme Sag, for om muligt at bøje det til større Mildhed, saaledes gik det mig. Jeg søgte nemlig igen den Sjæl, der forhen havde talt hint tunge Ord; og

da han havde hørt paa mig, svævede han længe i Tavs-
hed ved min Side, derpaa sagde han med stor Blidhed:
»Den højeste Gud er god, og mere ved jeg ikke, o Sokra-
tes.« Og han gentog: »Gud er god.«

Og skønt dette Ord i sig selv ikke lærte mig noget
nyt, efterdi Ingen kan tvivle om, at den højeste Gud jo
maa være god; saa virkede det dog forunderligt paa
mig, og ganske modsat det forrige Ord. Thi hint Ord
havde ligesom overvældet mig med Mørke og Kulde,
som naar en Mand vandrer i en vildsom Bjergskov og
dér overraskes af Natten og Vinterregnen og ikke ser
Udvej til at finde hjem; men dette Ord, at Gud er god,
viste sig som Dagningen der bryder frem, Stien bliver
kendelig, mild Varme gyder sig i Lemmerne, og man
vandrer videre med godt Haab.

Og dog, naar jeg undersøgte med min Forstand, saa
syntes mit Haab ikke godt begrundet, og min Sag ikke
at staa synderlig bedre end før. Thi selv om den højeste
Gud er god, hvad han visselig maa være, saa er han
dog ligefuldt retfærdig, og den forrige Betragtning holdt
ligefuldt Stik, at jeg var under en guddomssendt Straf.
Alligevel, naar jeg stillede mig for Øje, at jeg altsaa var
dømt til uden Ophør at savne og længes efter en God-
hed, jeg aldrig formaaede at gribe, og kun besidde en
Visdom, der nu forekom mig som Tomhed og Intethed,
da gennemrystedes jeg af en stor Forfærdelse, jeg som
aldrig i mit tidligere Liv har følt Forfærdelse; og, lige-
som stillet mellem en velbegrundet Forstandsslutning og
et ubegrundet Haab, flyede jeg Forstanden og greb Haa-
bet — jeg som aldrig i mit Liv har erkendt som Rette-
snor andet end Forstanden —, og jeg gentog idelig for
mig selv dette: Gud er god, Gud er god.

Men medens jeg var i denne Forfatning, opdukkede
paa én Gang denne Betragtning i mig: Hin indre Stemme
af guddommelig Oprindelse, som plejer at advare mig,
naar jeg staar foran noget der ikke vil tjene til mit Gavn,
men tier, naar det vil gaa godt med mig, den Stemme

har ingensinde ladet sig høre, siden jeg her i denne Tilværelse begyndte at søge den nye Visdoms Vej. Hvad slutter jeg heraf? thi denne Stemme har aldrig løjet for mig, hvad enten den talte eller tav. Det er derfor ikke muligt andet end at den Vej, jeg nu vandrer, fører til mit Gavn, og at altsaa den Tilværelse jeg fører, er gavnlig for mig.

Men staar det fast, at denne Tilværelse er til mit Gavn, og staar det ogsaa fast, at den med sit Savn og sin Længsel er en guddommelig Straf over mig, saa er det Tid, o Sokrates, at undersøge, hvorvidt en Straf ogsaa kan være til Gavn. Og denne Undersøgelse er ikke vanskelig, thi ogsaa Forældre straffe deres Børn til disses Gavn, og deri er en Fader just forskellig fra en Herre eller en Øvrighed, at Faderen straffer i Kærlighed og til Barnets eget Gavn. Men er dette Tilfældet, saa synes jeg overfor det guddommelige ikke at være stillet som et Tyende overfor en Herre, eller en Forbryder overfor sin Øvrighed, men som en Søn overfor sin Fader, og min Straf bør snarere kaldes en Tugt end en Straf. — Og da jeg var naaet til denne Slutning, da gik det mig som en skibbruden Mand, der efter længe at have kæmpet i Bølgerne omsider griber Kysten; en stor Glæde faldt over mig, derpaa fulgte Fred og Hvile i Sindet. Men strax opstod i mig en hæftig Længsel efter den Sjæl der var min Ven, og jeg opsøgte og fandt ham, og han sagde: O Sokrates, jeg saa' dig allerede langt fra, et saadant Glædeslys udstraaler fra dig! Og vi favnede hinanden, og som om Sjælen allerede gennemskuede Aarsagen til min Glæde, udbød den i Bøn til Guddommen: O du højeste Gud, vor Fader, som ingen af os kender, men se, vi ere dine Børn!

Men jeg, saasom min Tunge aldrig har haft Vane til saadan frejdig Tale overfor det guddommelige, jeg maatte nøjes med at hviske Ordene efter.

Det viser sig, at vi Sjæle ikke ganske og aldeles er berøvede Evnen til at gøre godt: vi formaar at styrke hinanden, at trøste eller berolige eller indgyde Haab, thi der er mange, der ligesom jeg ofte gribes af Mismod og Uro. Men denne Evne til at gøre godt er dog hos mig kun liden eller ingen, derimod besiddes den i større eller mindre Grad af mange andre; og derpaa er det just, at Graden af Sjælenes Godhed erkendes, medens jeg næsten kun synes at besidde min tomme Visdom, som er lidet nyttig til at indgyde Trøst eller Haab.

Stundom henfalder jeg da igen i Mistvivl. Men jeg vil af al Magt paany undersøge min virkelige Tilstand.

Hvis nemlig min Straf i Virkeligheden er en faderlig Optugtelse og til mit eget Gavn, da maa den nødvendigvis bestaa i Forbedring, thi hvad andet en Forbedring kan være til Gavn? Men nu selve »Forbedring«, forstaar vi ikke derved Afhjælpning af en Mangel til det fuldkommene, eller Forandring af noget ondt til noget bedre? Og min Mangel, mit Onde, var det ikke Mangel paa gode Gerninger? Og kan denne Mangel afhjælpes paa anden Maade end ved at gøre gode Gerninger? Men nu bestaar min Straf netop i, at jeg er berøvet Evnen til at handle. Hvorledes kan der saa indtræffe Forbedring?

Sokrates, Sokrates, det er paa Tide at du anspænder din Undersøgelse til det yderste, om du vil være i Behold. Lad se, lad se, om der ikke skulde være Fejl etsteds i det nu sagte.

Velan. Det sagdes altsaa, at Mangel paa gode Handlinger kun kunde afhjælpes ved at gøre dem. Er dette rigtigt? Lad os se. Den, som mangler noget, kan han erhverve dette paa anden Maade end ved at han selv fremskaffer det? Visselig jo. Ved at en anden giver ham det. Den altsaa, som mangler gode Handlinger Nej Sokrates, forivre dig ikke, byg ikke i det tomme, thi en Handlings Natur er saadan, at den maa handles,

den kan ikke gives Lad os begynde Undersøgelsen paa en anden Maade.

Velan. Jeg sætter, at en Mand nærmer sig Templet, han skylder Guden et Offer. Han ønskede at ofre en Oxe, men han er fattig, han bringer kun en Due, eller han er meget fattig, han bringer kun en Haandfuld Korn eller mindre. Hvad tror vi nu om det guddommelige? Vi tror, at Guden, som kender Mandens Vilje, naadig regner denne Haandfuld Korn for lige saa meget værd som en hel Oxe, og altsaa tager Mandens Vilje for hans Gerning. Tage Vilje for Gerning, dette er guddommeligt Skik O Sokrates, her i Sjælenes Land er ingen Templer, ingen Guder at frembære Oxer og Duer og Korn for; dog er vi overalt omgivne af det guddommelige. Nu vel: Jeg skylder det guddommelige et helt Jordelivs gode og kærlige Gerninger, men jeg er her som en saare fattig Mand, og ejer lidet eller intet af saadant. Hvad ejer jeg da? Sandelig, du højeste Guddoms Magt som omgiver mig: jeg ejer Viljen, ja, ja, Viljen bringer jeg Du vil da efter guddommeligt Skik tage min Vilje for Gerning

— Sandelig, Sokrates, din Tænkning før var fejlfuld: du tog ikke det guddommelige med i din Slutning, og du synes allerede at have glemt, hvad du dog saa ivrigt nemmede af den nye Visdom, at den højeste Gud er god, at han er mod dig som en Fader mod sin Søn. Det sømmer sig da ikke at mistvivle om hans Optugtelses Vej, og du kan fremdeles være ved godt Mod, o Sokrates.

Jeg færdedes med den Sjæl, der er blevet min Ven og Læremester i den nye Visdom, og der var Fred over ham, og stundom en vis Munterhed som kommer af Sjælens Ro.

Vi talte sammen, som vi ofte plejede, om hvad Hensigten og Meningen vel kunde være med den Tilværelse, vi var stedte i. Jeg undredes over, at han saa roligt

formaaede at bære en Uvished, som hensatte mig i den stedsevarende Uro, som enhver Art af Uvidenhed plejer at hensætte mig i; og da jeg trængte ind paa ham desangaaende, sagde han omsider:

»Hensigten med denne vor Tilværelse kender jeg saa lidt som du, og det gør ingen af de Sjæle, jeg taler med derom. Men jeg tænker, at den højeste Gud gav os vor forrige Tilværelse til Arbejde og Gerning, men denne til Forventning.«

»Du bruger dér et forunderligt Ord,« svarede jeg. »Forventning« sagde du. Men Forventning om hvad? Thi hvor der er Forventning, maa der nødvendigvis være noget der forventes. Altsaa spørger jeg: Forventning om hvad? Dette vilde jeg saare gerne vide af dig.«

Han syntes at smile over min Ivrighed og sagde: »Jeg kender din Maade at spørge paa, Sokrates, ligesom naar du ofte tidligere begyndte at gendrive os Sjæle, i unyttige Ting.«

»Men dette kan da ikke kaldes en unyttig Ting, o forunderlige, og du søger aabenbart at undvige mit Spørgsmaal.«

»Ja for jeg var i mit forrige Liv kun en Haandværksmester fra et nordligt barbarisk Land, og ikke en athe-nisk Vismand som du, Sokrates; og jeg kan ikke sige noget bestemt som Svar.«

»Men noget godt maa det vel være, det som vi forventer; siden ogsaa Gud er god?«

»Ganske vist.«

»Mon dette gode kan være noget andet end vore Sjæles Forbedring?«

»Ja, og Fuldkommengørelse og Fuldendelse, o Sokra-tes.«

»Du taler smukt, Ven. — Men véd du, at der er Vanskelighed ved at lade sig overbevise og tro disse Ting.«

»Hvilken Vanskelighed skulde der vel være, Sokra-tes?«

»Sig mig dog, kære: siden der er Fuldkommengørelse,

som du siger, saa maa der vel ogsaa være nogen som fuldkommengør?»

»Naturligvis. — Men vogt dig for at ligne altfor meget hin forrige Sokrates, der ofte syntes at spørge blot for at kunne gendrive.«

»Men nu spørger jeg for at blive gendreven, thi det er nu langt ønskeligere for mig. Hav derfor Taalmodighed og find dig en kort Tid endnu i min Maade. Altsaa, eftersom Sjælene ikke i denne Tilværelse formaar at fuldkommengøre sig selv, og der dog tillige er nogen som fuldkommengør dem, saa maa denne nogen dog vel være selve Guddommen?»

»Ja nogen anden er der ikke.«

»Du har Ret. — Men eftersom i Jordelivet de Redskaber, som bruges af en Haandværksmester, heller ikke formaar at fuldkommengøre sig selv, men, naar de fuldkommengøres, sker det ved Mesteren; saa synes vi Sjæle altsaa at forholde os til det guddommelige som Redskaber forholder sig til en duelig Mester?»

»Ja, paa en Maade, Sokrates.«

»Men sig mig dernæst, eftersom du ogsaa selv i dit forrige Liv var en Haandværksmester: Naar Mesteren saaledes fuldkommengør sine Redskaber, for h v i s Skyld fuldkommengør han dem da, for Redskabernes Skyld eller for sin egen?»

»For sin egen, naturligvis.«

»Og ikke for Redskabernes?»

»Selvfølgelig ikke.«

»O, kære Sjæl, det er nu paa Tide at du gendriver mig — thi jeg ser ikke, hvorledes det kan tjene Guddommen til nogen Nytte, at vi Sjæle fuldkommengøres. Derfor sagde jeg, at der var Vanskelighed ved at tro paa Fuldkommengørelsen af vore Sjæle.«

»O Sokrates, her er slet ingen Vanskelighed, thi den højeste Gud, tænker jeg, har vore Sjæle kær paa en anden Maade, end Haandværksmesteren har sine Redskaber kær. Og du, som dog er overtydet om, at

den højeste Gud er god, og at han er en Fader for os, hvorledes kunde du tænke anderledes, end at han altsaa ogsaa elsker os?»

Men jeg, hos hvem den nye Visdom ikke var rod-fæstet endnu, og hvis Sind ofte endnu ligesom vaklede frem og tilbage mellem det nye og det gamle, jeg vidste intet at svare. Thi jeg følte godt, at jeg havde været dreven af Lysten til at gendrive paa min gamle Maade. Hvorvel jeg glædede mig over at være gendreven selv.

Sjælen sagde: »Jeg vilde ønske, at du i disse Ting lod dine Vanskeligheder fare og blot vilde tro.«

»Men denne Vej var ikke tidligere min Vej til Sandhedernes Erkendelse.«

»Derfor gik du ogsaa tidligere glip af de største Sandheder.«

»Du mener, at der til forskellige Arter af Sandhed ogsaa fører forskellige Erkendelsesveje?«

»Ja, og at det guddommelige overtyder ved selve sin Guddommelighed. Og det største ved det guddommelige er det kærlige. O Sokrates, jeg tror, vi skal engang blive overtydet om den højeste Guds Kærlighed.«

— Vi var tavse i lang Tid. Og der opvoxede i mig en saadan Længsel efter det guddommelige og den højeste Gud, at Længselen følte som en stor Smerte; og jeg tilhyllede mit Hoved og græd i min Sjæls Sjæl.

O du højeste Gud, som er god, og som er min Fader, og som har mig kær! Se, jeg er blevet dristig, efterdi jeg er blevet svag; se jeg kommer med Bøn, efterdi jeg er blevet som et Barn.

Og efterdi jeg var den vise Sokrates, saa er min Bøn nu som en Vanvittigs Bøn, og intet Menneske har nogensinde gaaet til Templet og bedet Guddommen om det umulige, saaledes som jeg nu beder dig om det umulige.

Men vid, min Fader, at jeg ikke længere kan udholde den Straf ikke at gøre Kærligheds Gerninger, og jeg gaar til Grunde af Mangel paa at have gjort godt. Det umulige er, at et andet Væsens Gerning kan blive min Gerning, men se, min Bøn er om det umulige, at du skænker mig af dine Gerninger, at du vil gøre en Kærligheds Gerning som bliver min. Men der var paa Jorden et lille Barn og han vilde give sin Fader en Gave men ejede intet. Da gik Barnets ældre Broder til Barnet og gav ham af sit og sagde: Dette gør jeg til dit, gaa nu hen og glæd din Fader! Og Faderen glædede sig ved den Lilles Gave, thi han kendte hans Sind. — Men jeg, jeg har ingen ældre Broder, rig paa gode Gerninger til at gøre saadant for mig; hvilket Menneske har det? Se, hvor umuligt! Thi da maatte du, o højeste Gud, jo selv nedstige blandt Menneskesjælene og sige: du Menneske, som er under Uretten og Straffen og ikke har gjort godt, se jeg er din ældre Broder og jeg tager din Straf og gør din Gerning, forat Straffen kan være udstaaet og Gerningen gjort og den højeste Guds Vilje være fuldbyrdet. Hør nu min Bøn, du højeste Gud, skønt den er Bønnen af en Vanvittig, der beder om det umulige!

Efterdi jeg i et langt Liv baade forhen og nu har undersøgt og efterforsket alle de Sandheder om Tingenes Væsen der har fremstillet sig for min Søgen, men har gaaet glip af den største af alle Sandheder, som er Kærligheden; saa vil jeg fra nu af lade alle hine Undersøgelser fare og efterforske alene Kærlighedens Væsen.

Og efterdi jeg har gransket over mig selv og stræbt at fylde min Sjæls Tomheder med alskens Visdom, men finder mig tom som før, fordi jeg ikke vidste, at Kærlighed er al Visdoms Fylde; saa vil jeg nu lade al anden Visdom fare og øse min Sjæl fuld af Kærlighed alene.

Og efterdi jeg har undersøgt alle de Sjæle der har mødt min Søgen, men gaaet glip af den fuldkomne Sjæle-

kundskab, fordi jeg ikke vendte mig til den fuldkomneste og største Sjæl, som er Kærligheden selv og den højeste Gud; saa vil jeg nu gaa ud i Ensomheden og ud i Evigheders Evighed, og dér vil jeg paakalde den højeste Gud, og jeg vil ikke aflade, indtil jeg møder ham, Alkærligheden selv.

Men den Sjæl, som var min Ven, kom til mig og tog mig ved Haanden og sagde: »Nej, Sokrates, ikke i Ensomheden«, og vi svævede ud i Sjælenes Riger, og der var ikke Sted og ikke Rum og der var ikke Tal, men idel Mangfoldighed; og alle var Sjæle af Mennesker der engang havde levet og var døde paa Jorden, fra de ældste Tider og til de sidste Tider, baade Helleneres Sjæle og Barbarers Sjæle, og Herrers og Trælles Sjæle, og Mænds og Kvinders og Børns Sjæle.

Og han sagde til mig: »Se dog!«

Og jeg saa', at de alle ligesom var i Uro og i Bølgen, som om de formodede noget nyt og stort der skulde ske, og nogle syntes at være i Angst og andre i Glæde, og over mig kom en mægtig Forventning, og jeg spurgte: Mon dette er Fuldendelsen der nærmer sig?

»Jeg véd det ikke,« svarede min Ven, »men nogle af de Sjæle der er kommet sidst til os, siger, at den højeste Gud har virket nye store Gerninger paa Jorden, som vedkommer alle Sjæles Frelse, de Levendes og de Dødes og de Tilkommendes, men noget bestemt har jeg ikke hørt af nogen. Dog vær rolig Sokrates, thi hvad enten disse Gerninger er selve Fuldendelsen eller blot dens Forberedelse, saa sker det, der sker, af Guds Kærlighed. — Men se!«

Og jeg saa' et Lys, ligesom en himmelsk Klarhed der pludselig bryder frem og spalter Skyerne, og en mild og fuld Straaleglans faldt over alle Sjælenes Riger, og Sjælene flokkedes om en Mand og deres Aasyn lyste i Genskinnet fra Mandens Aasyn, og de strakte Armene ud som i Længsel, men andre vendte sig bort og gyste, som om de afskyede Lyset

Og jeg hørte en Stemme, en Røst af en Mand, en Røst af overvættes Magt og af usigelig Mildhed — den lød henover alle Sjælenes Riger og tonede igennem hele det urumlige Rum og opfyldte helt den grænseløse Alhed, ja Alt blev til denne Røst, og der var Intet til uden denne Mands Røst, som taledede og sagde til os:

Det er fuldbragt!

— og dette Ord havde en Vælde, saa Uendelighedens Vægge zitrede, og dog en Blidhed, som naar en Moder kalder paa sit Barn; og alle Sjæle bøjede sig som Siv, men mit gamle Hjærte smeltede som i en luende Offerild

Men se — den Mægtige nærmede sig ogsaa mig ensomme

JESUS KRISTUS

Ogsaa for dig er det fuldbragt.

SOKRATES

Ogsaa for mig — for mig?

JESUS KRISTUS

Ogsaa du har paakaldt mig. Sokrates, kender du mig?

SOKRATES

Herre, Herre, du er den jeg forventede, du er den højeste Gud!

JESUS KRISTUS

Jeg og Faderen, Vier ét.

SOKRATES

Du er Fuldendelsen, du er Kærligheden!

JESUS KRISTUS

Og din Broder, som har gjort din Gerning.

SOKRATES

Saa blev min Bøn hørt!

JESUS KRISTUS

Og din Frelser, som har lidt din Straf.

SOKRATES

Det umulige blev muligt!

JESUS KRISTUS

Sokrates, vent her og mød mig paa den store Dag.

SOKRATES

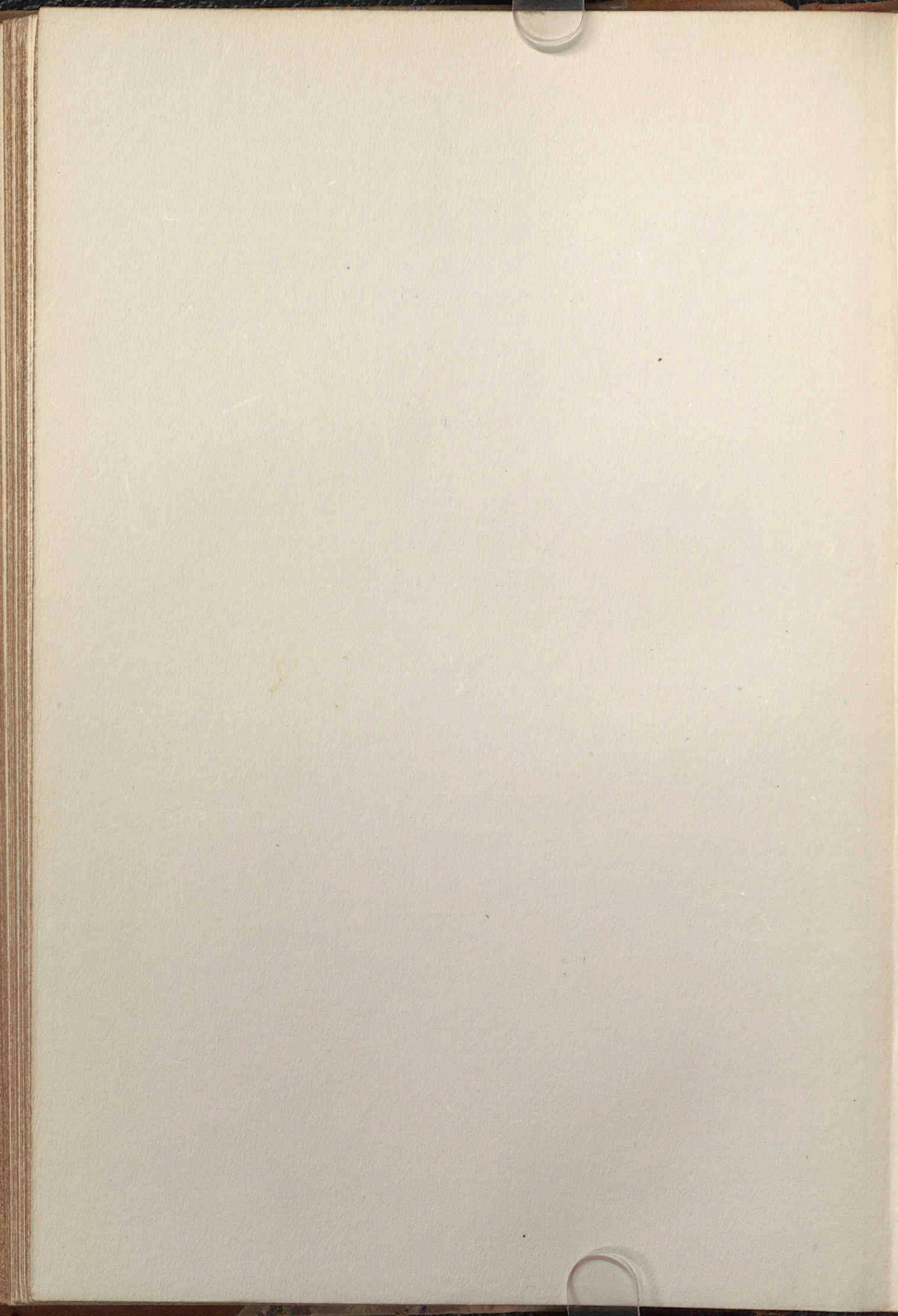
Naar, Herre, o naar?

JESUS KRISTUS

Barnlille, vent!

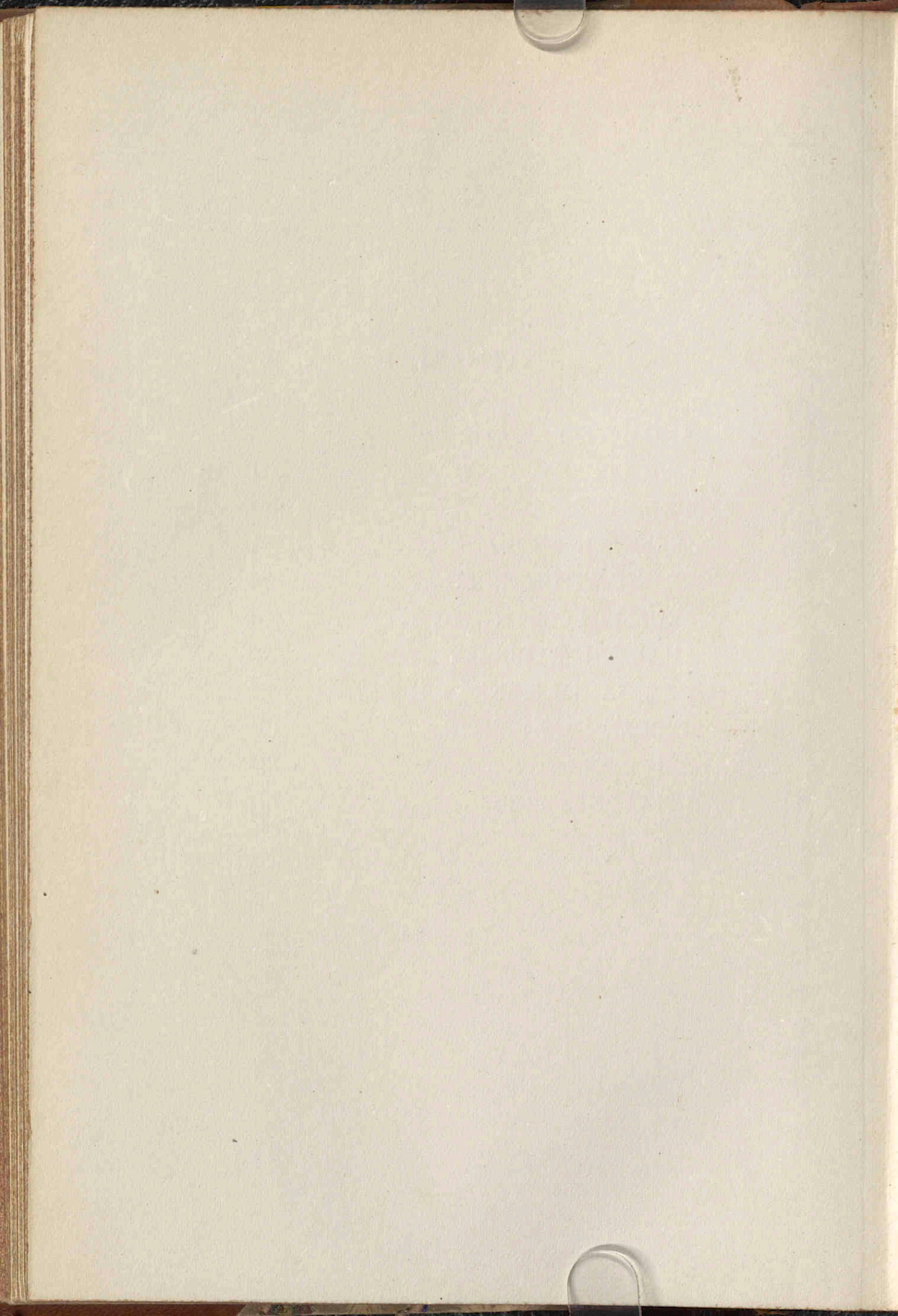
SOKRATES

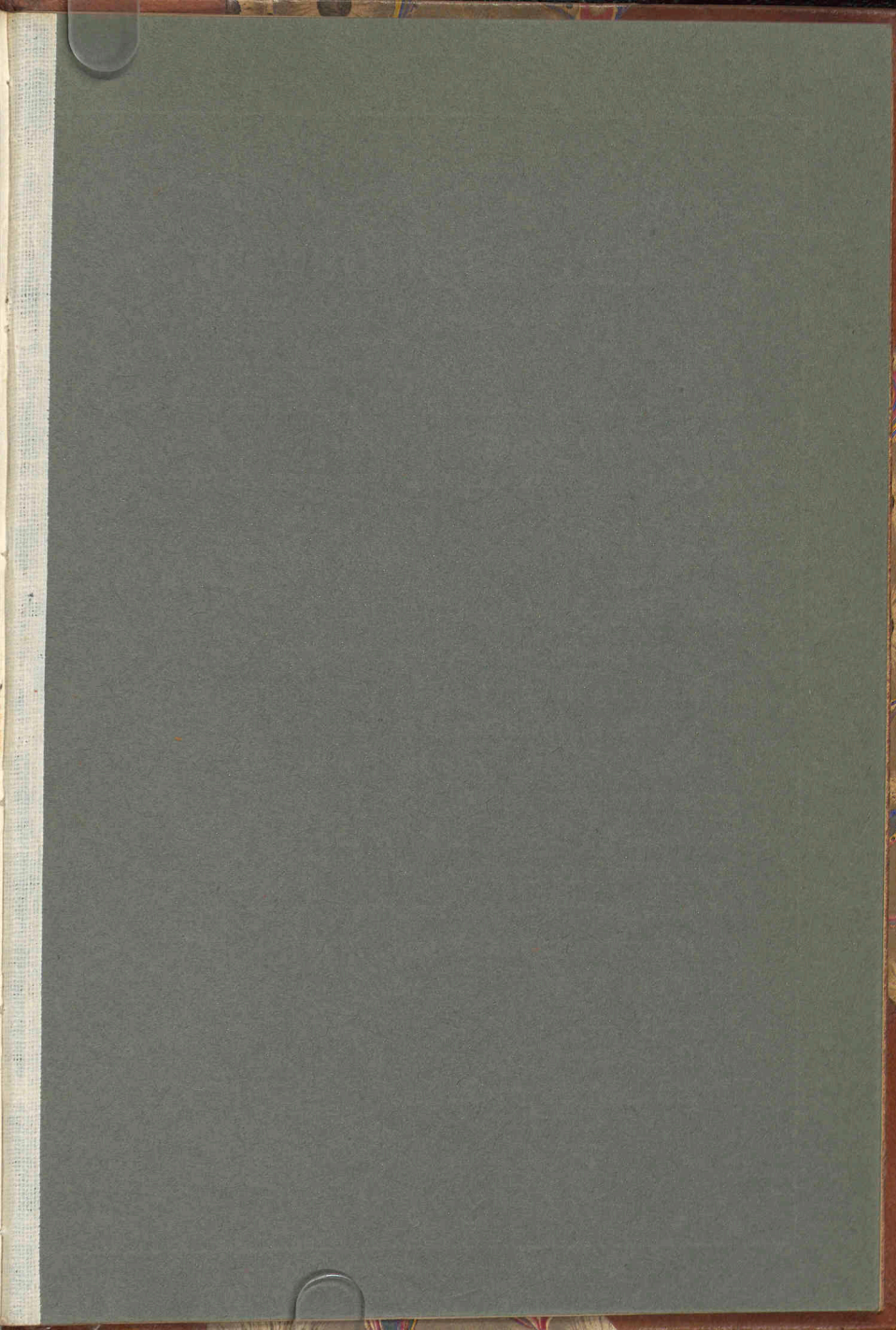
Ja, Frelser. Ja, jeg venter.

INDHOLD

	Side
ANDANTE, ET PRÆLUDIUM	5
FRIE FUGLE	11
UDNÆVNELSEN.....	33
DIREKTØRENS JUL.....	51
SPARSOMT I NORDEN	59
SKUESPILLERE	67
LILLE FRU RADIKAL.....	79
DEN GAMLE BÆNK.....	87
TERPANDROS I SPARTA	101
BRØDRENE.....	153
I SJÆLENES RIGE.....	167

AF

K. G. BRØNDSTED

ER TIDLIGERE UDKOMMET:

I BØLGEGANG. FORTÆLLING AF VETULUS. 1878.

CURTIUS, ET ROMERSK SAGN, DRAMATISK DIGTNING. 1881.

JUNKEREN FRA VARNÆS. DIGTNING. 1891.

FRIHED! NUTIDSFORTÆLLING. 1893. (2. OPLAG 1900.)

DIALOGUS. 1894.

FÆDRENES SYND —. NUTIDSFORTÆLLING 1895.

(2. Oplag S. A.)

SMAA DANSKE SNOBBER. 1896.

BORRETAARN. ROMAN. 1898. (3. OPLAG 1912)

BLADET FRA MUNDEN! PJECE. 1899. (2. OPLAG S. A.)

ET TILBAGEBLIK. PJECE. 1899.

KONG GELOS. SARKASTISK KOMEDIE. 1900.

NIELS GLAMBÆK. ROMAN. 1902.

DIGTEREN OG DØDEN. ET DIGT. 1903.

FUNK'ERNE. FAMILIEROMAN. 1906.

EN SMULE SANDHED IND I LØGNEN. PJECE. 1908.

TOLV HISTORIER FRA ITALIEN. 1909.

TOLV DANSKE HISTORIER. 1910.

FRA DET FJERNE. 1911.

SOMMERFERIE-HISTORIER. 1912.

EN ÆSTHETIKER. ROMAN. 1914.

